

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ

ΕΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΝ. ΦΥΛΛ. Ε΄.

ΙΟΥΛΙΟΣ 1872.

ΡΑΦΑΗΛ ΚΑΙ ΦΟΡΝΑΡΙΝΑ

ὑ π ὀ
M E R Y

(Συνέχεια· ἴδε φυλλάδιον Δ΄.)

— Καλῆ μου γύναι, τί κοινὸν μεταξὺ τῶν εἰκονογραφιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τῆς Σιένης καὶ ἐκείνου τοῦ ὁποῖον μᾶς ζητεῖ ὁ κύριος Ῥαφαήλ;

— Ποτὲ δὲν σέ το εἶπον· ἐγεννήθην εἰς τὴν Σιέννην, σχεδὸν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας. Ἦμην θυγάτηρ ἐνὸς ψάλτου τῆς μητροπόλεως· ἐνῶ ἤμην παιδίον ἔτι, καὶ δὲν ἐγνώριζον τίποτε ἐκ τῶν τοῦ βίου, ἔβλεπα τὸν μέγαν Ῥαφαήλ, παιδίον καὶ αὐτὸν, νὰ καλύπτῃ διὰ θείων εἰκόνων τοὺς τοίχους ἐνὸς ἱεροφυλακίου ὅπου πᾶσαν κυριακὴν ἤρχομην νὰ ζητήσω τὸν πατέρα μου μετὰ τὸ πέρασ τῆς λειτουργίας. Ἦτο παράδεισος δι' ἐμέ τὸ ἱεροφυλάκιον ἐκεῖνο!

Καὶ στρεφομένη πρὸς τὸν Ῥαφαήλ, εἶπε μετὰ συγκεκιντημένης φωνῆς.

— Ναί, κύριε, ἴσως ὑμεῖς δὲν τὸ ἠξεύρετε· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἔχει ὅπως τὸ λέγω. Αἱ ζωγραφίαι σας ἦσαν δι' ἐμέ ἀληθὲς παράδεισος· μοι ἐφαίνετο ὅτι ὅσα ἐζωγραφίζετε τόσο καλῶς ὡμίλουν, μὲ ἔβλεπον, μοι ἐμειδίων. Εἶχον ἐκστάσεις. Ἦμεραν τινα ἠλύατε διὰ νὰ ἰδῆτε τὴν ζωγραφίαν σας· ὅλοι ἔλεγον περὶ ἐμέ. —

Ὁ ὠραῖος αὐτὸς νέος ὅστις ἔχει τόσο διακεκριμένον ἦθος εἶναι ὁ Ῥαφαήλ· ὄνομα ἀγγέλου τοῦ οὐρανοῦ. Ἦκουα μεμαγευμένη ὅλους τοὺς ἐπαίνους τοὺς ὑποίους ἔλεγον περὶ τοῦ ζωγράφου καὶ τῶν ζωγραφημάτων. Μοι ἐφαίνετο ὅτι μέρος τι τῆς δόξης ἐκείνης ἐδίδετο καὶ εἰς ἐμέ. Καὶ ἔκτοτε, ἡ ἀνάμνησις τῆς εὐτυχοῦς ἐκείνης ἡμέρας ἔμεινε πάντοτε παροῦσα εἰς τὴν μνήμην μου. Τοῦτο καθήδυνε ὅλον τὸν βίον μου· ἡ Γαλάτειά σας θὰ ἔχῃ ἀπλῶς ὀλίγα ἔτη περισσότερα· ἡ Στέλλα εἶναι πολὺ νέα.

— ὦ Θεέ μου! ἔκραξεν ὁ Ῥαφαήλ ἐκπλαγεὶς καὶ ἀμηχανῶν συγχρόνως διὰ τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα ἐξέφραζεν ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἐὰν ἡ κόρη σας δὲν ἦτο ὠραιότερα καὶ νεωτέρα τῆς Γαλατείας τὴν ὁποῖαν ὀνειρεύομαι, θὰ σᾶς ἐλάβανον ἐκ τῆς χειρὸς καὶ θὰ σᾶς ὠδήγουν εἰς τὸ ἐργαστήσιόν μου. Ἀλλὰ τοῦτο θὰ γίνῃ βραδύτερον, σᾶς τὸ ὑπόσχομαι.

Διαρκούσης αὐτῆς τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν φράσεων, ὁ Φορνάρης περιεπάτει κατὰ μῆκος καὶ πλάτος εἰς τὸ ἐργαστήριόν του.

Τὸ μέτωπόν του συνεπτύσσετο περίφροντι, καὶ ἐφαίνετο ζητῶν μετ' ἀνησυχίας τὰ μέσα νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἀμηχανοῦ ἐκείνης θέσεως.

— Πῶς, ἠρώτησε τέλος, θὰ ἦναι ἐνδεδυμένη ἡ Γαλάτειά σας;

Ὁ Ῥαφαήλ, ὡς φαίνεται, δὲν εἶχε προῖδει τὴν ἐρώτησιν ταύτην, διότι ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐπέφησε σιωπῆν.

— Ἄς ἴδωμεν, προσθέτει ὁ Γαφφρέλ

της ἥδη θριαμβεύων, ποίαν ἐνδυμασίαν θὰ δώσετε εἰς τὴν Γαλατείαν;

— Θὰ ἔχῃ πέπλον καὶ . . .

— Πέπλον, διέκοψε βιαίως ὁ Φορνάρος, ἓνα πέπλον, καὶ τίποτε ἄλλο!

— Ἄλλ' ἡ σύζυγός σας, κύριε Φορνάρε, ἥτις ἐννοεῖ πολὺ καλὰ τὴν ζωγραφικὴν, γνωρίζει βεβαίως τὴν ἀπλουσιότητα ἐνδυμασίαν τῶν θεαινῶν τοῦ ἐλληνικοῦ Ὀλύμπου. Ἡξέυρει ὅτι ὑπάρχουσι συνήθειαι τὰς ὁποίας δὲν δύναμεθα νὰ παραβιάσωμεν.

Ἀπρόοπτος τις μεσολάβησις διέκοψεν αἰφνης τὴν συνδιάλεξιν ἐκείνην.

Ἡ παρουσία τῆς Στέλλας ἐπενηύγησε κατ' ἀντίστροφον λόγον ἐπὶ τοῦ Ῥαφαήλ καὶ ἐπὶ τοῦ Γαφφαρέλλη' ἐπηύξησε τὴν ἐπιθυμίαν ἣν ὁ ἡμέτερος ζωγράφος εἶχε νὰ λάβῃ τὴν θυγατέρα τοῦ Φορνάρου, τὴν φορνάριναν, ὡς πρότυπον τῆς Γαλατείας του· ἦτο τῶν δὲ ἡ γυνὴ ἣν εἶχε ὄνειροπολήσει μὲ τὴν θεϊάν καὶ χαρίεσσαν ἐρωτοτροπιάν της· δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποσπάσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἐκ τῆς καταπληκτικῆς χρυσῆς κόμης της, καὶ ἐν τῷ βλέμματι ἐκείνῳ ἠδύνατό τις νὰ μαντεύσῃ ὅλην τὴν ζέσιν βαθέος πάθους· ἀλλ' ἀπ' ἐτέρου, εἰς τὴν θεάν τῆς τοσοῦτον ἀγνωῶς ἀνατραπέσει ἐκείνης παιδίσκης, ὁ ἀρτοποιὸς ἠσθάνετο ἐντεινομένην ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀκαμπτον θέλησιν ἥτις τὸν παρεκίνηε νὰ ἀπορρίψῃ τὴν αἴτησιν τοῦ ζωγράφου. Οὗτος ὁ δὲ ἐνόησε κάλλιστα ἐκ τοῦ νέφους ὅπερ ἐσκίασε τὸ μέτωπον τοῦ Γαφφαρέλλη, καὶ ἐπέισθη ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἐτι ἦθελεν εἶσθαι λίαν δύσκολον νὰ νικήσῃ τὴν ἥμιστα καλλιτεχνικὴν ἐπιμονὴν του.

Τοιαύτη αὐστηρὰ ἀπόφασις ἦτο ἐν τούτοις ἐπαισθητὴ εἰς τὸν Γαφφαρέλλη· ἡ ἀγάπη ἣν εἶχε πρὸς τὴν θυγατέρα του συνεκρινάτο ὑπὸ πατρικοῦ φίλτρου καὶ μακροφρονίας. Ὀλιγώτερον ἐνθουσιαστῆς ἀπὸ τὴν σύζυγόν του, ἐμέμφετο ἐν τούτοις ἑαυτὸν ὅτι ἐστέρει τὴν Στέλλαν δόξης διὰ τὴν ὁποίαν ἠθελον ζηλοτυπήσει ὅλαι αἱ Ῥωμαῖαι νεάνιδες.

Ὅσον ἀφροῦ τὸν Ῥαφαήλ, ἀνήσυχος οὗτος καὶ τεταραγμένος, ἐβλεπεν ἑαυτὸν τεθειμένον μεταξὺ πατρὸς τὸν ὁποῖον ἐπεσήμαζον αἱ ἀπαιτήσεις εἰδωλολατρικοῦ ἐργασταίου, καὶ μητρός ἥτις ὠνειρεύετο δι' ἑαυτὴν τὴν θέσιν τὴν προσδιωρισμένην

διὰ τὴν Στέλλαν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ὑπὸ τῆς φαντασίας καὶ τῆς καρδίας τοῦ καλλιτέχνου ἐξίσου γοητευθειῶν. Πῶς νὰ θριαμβεύσῃ κατὰ τῶν δύο ἐκείνων θελήσεων καὶ πρὸ πάντων κατὰ τῆς ζωηρῆς ἐκείνης ἐξεγέρσεως τῆς φιλαρεσκείας τὴν ὁποίαν ἡ θεά τοῦ ζωγράφου τοῦ ἱεροφυλακίου τοῦ δόμου εἶχε ἀφρῆς ἀναζωπυρήσει εἰς τὸ σεμνὸν στῆθος τῆς μητρὸς Λουκίας;

Ἡ θέσις αὕτη καθίστατο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν δυσχερεστέρα. Ματαιίως ὁ ζωγράφος ἐξήντησεν ὅλην τὴν εὐγλωττίαν του διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ταύτης εὐπρεπῶς καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ ὅλους. Ἡ φλεγομένη κεφαλή του ματαιίως ἀνεζήτησε τὰ μέσα διὰ νὰ πείσῃ τοὺς ἐπιμόνους ἐκείνους χαρρακτῆρας, καὶ ἡ καρδιά του ἐπάσχε σκληρῶς διὰ τὰς βραδύτητας αἵτινες ἐπεβάλλοντο εἰς τὴν ἀνυπομονησίαν του.

Ἐξῆλθε τῆς οἰκίας ἐκείνης πλήρης Ολίψεως καὶ ἐπανάλαβε βραδέως τὴν ὁδὸν τοῦ ἐργασταίου του.

Δὲν ἠδύνατο ἐν τούτοις ὁ Ῥαφαήλ νὰ ἀποβάλῃ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐν τῷ Θριάμβῳ τῆς Γαλατείας θὰ παρίστατο ἡ νέα ἐκείνη κόρη τῆς ὁποίας τὸν ἐμάγευεν ἡ θαυμασία καλλονή. Δὲν ἦτο πλέον ἀπλῆ νομιμοφανὴς ἰδιοτροπία καλλιτέχνου τὴν ὁποίαν ἠθελε νὰ ικανοποιήτῃ. Οὐδὲν ἄλλο πρότυπον θὰ ἠδύνατο καλλιτέρον τῆς Στέλλας νὰ ικανοποιήσῃ καὶ θέλξῃ τὴν πλαστικὴν του διάνοιαν ἐν τῷ σχεδιασθέντι ἔργῳ ἦτο ἥδη ἰσχυρὸς λόγος ἵνα ὁ Ῥαφαήλ μεταχειρισθῇ ὅλα τὰ μέσα ὅπως νικήσῃ τοὺς ἐνδοιασμοὺς Ἰταλοῦ φιλοθησκου καὶ μετρίου νοῦς, καὶ νὰ ἀπατήσῃ τοὺς κενοδόξους ὑπολογισμοὺς γυναικὸς λησιμονούσης τὰ τεσσαράκοντα ἔτη της.

Ἡ ἐποχὴ εἰς ἣν ἔζη ἦλθεν εὐτυχῶς εἰς βοήθειάν του ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχιζε νὰ ἀπελπίζεται· καὶ ποία ἐποχὴ ὑπῆρξεν εὐνοϊκωτέρα πρὸς τὴν τέχνην;

Ε'.

Ὁ Ῥαφαήλ.

Ἡ χριστιανικὴ Ῥώμη εἶχε ὑπογράψει ἀπροσδόκητον εἰρήνην μετὰ τοῦ εἰδωλολατρικοῦ πνεύματος· ὁ ἀστὴρ τῆς ἀνα-

γεννήσεως ἐχαιρετίσθη παρ' ὄλων τῶν σοφῶν διὰ τῶν ὠραιότητων στίχων τῆς ἐλληνικῆς καὶ λατινικῆς ἀρχαιότητος. Τὸ ἰταλικὸν ἐκεῖνο ἔδαφος ὅπου ὁ ποῦς προσκόπτει εἰς τόσα ἐρείπια, ὅπου αἰῶνες δυστυχεῖς ἐσπείρον μεταξὺ τῶν ἐρειπίων ἐκείνων ζιζάνια καὶ ἀκάνθιας, τὸ ἰταλικὸν ἐκεῖνο ἔδαφος ἐφάνετο σκιρτοῦν εἰς τὰ πυρὰ τοῦ νέου ἀστρου ὅπερ ἀνέτελλε τέλος εἰς τὸν ὀρίζοντα τῶν ἀναστάντων γραμμάτων.

Μετὰ τὴν μέλαιναν νύκτα τοῦ μεσαιῶνος, μετὰ τὸ χάος καὶ τὴν σύγχυσιν τῶν συναναμιχθέντων καὶ συμφροθέντων λαῶν, ἐμελλε νὰ ἀρχίσῃ τὸ νεώτερον ἔργον!

Ποία μέθη κατέλαβεν ὅλα τὰ πνεύματα! ἐβλεπέ τις τέλος πληρουμένην τὴν ἄβυσσον τῶν αἰώνων! χεῖρες εὐσεβεῖς συνῆγον τὰ συντρίμματα τῆς ναυαγησάσης ἀρχαιότητος· διὰ τῆς τέχνης ἐγένετο ἡ ἐντελής ἀνάστασις τῆς εἰδωλολατρικῆς μεγαλοφυΐας· αἱ πύλαι τοῦ Ὀλύμπου ἠνοίγησαν καὶ ἐκυλίσθησαν μετὰ κρότου ἀρμονικοῦ ἐπὶ τῶν χρυσῶν στρουθίων των. Ἡ μέχρι τότε ἀσκητικὴ καὶ διὰ μυστικῶν ἀλληγοριῶν τρεφομένη φαντασία, ἡ φαντασία εἰς ἣν ὁ Δάντης, ἐν τῇ πλουσιοπαρόχῳ πανδαισίᾳ ἣν εἶχε παραθέσει ἐν τῷ ποιήματι του, δὲν ἐβρίψεν εἰμὴ ψυχία τινὰ τοῦ συμποσίου τοῦ παραταθέντος ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Βιργιλίου, ἡ ζωφωθεῖσα φαντασία ὑπὸ τῶν μοναστηρίων, ὑπὸ τῶν μητροπολιτικῶν θόλων, εἶρε πάλιν διὰ ταχείας πτήσεως τὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἡ Ἀφροδίτη διέσπειρε ῥόδα καὶ τὸν ὁποῖον διέτρεχε τὸ μυρθεῖον ἄρμα της.

Ἡ Κωνσταντινούπολις πίπτουσα ἀπέστειλε τοσαύτας λαμπρότητας εἰς τὰς χώρας τῆς Δύσεως ὥστε οἱ λαοὶ ἐθαμβώθησαν. Ἡρπασαν μετὰ ζέσεως τοὺς νέους ἐκείνους ὠθηστροὺς, καὶ ἡ πτώσις ἐκείνη, ἥτις ὤφειλε νὰ δεικνύη χρονολογίαν ἀπαισίαν, ἤρχισε νέαν ἐποχὴν ἥτις ὑπῆρχε διὰ τὴν ἀνθρωπότητα εἰς ἐκ τῶν μεγάλων αἰώνων διὰ τοὺς ὁποῖους ἐκαυχέθη.

Ἡ χριστιανικὴ τέχνη ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐγένετο ἡ ἐξέλιξις, ὁ Σιμαβούνης, ὁ Περούγινος εἶχον ἐμπνευσθῆ δὲν παρέδιδε τὴν θέσιν της εἰς τὴν ἀναστάσαν ἀντί-

ζηλὸν της· ἀλλ' αἱ δύο τέχναι συνενοῦντο ὅπως ἀποτελειώσωσι τὴν μνημειακὴν διακόσμησιν τῆς Ἰταλίας ἥτις ἐπὶ τοῦ προαιωνίου μετώπου της φέρει διπλὸν στέμμα, καθότι δις ὑπῆρξε βασίλισσα τῆς διανοίας, ἐπὶ Αὐγούστου καὶ ἐπὶ Αἰόντος Ι'. Καὶ πανταχόθεν κατῆρξατο τοῦ ἔργου· ἐλάξευον τὸ μάρμαρον, ἐτρίβον τὰ χρώματα, ἀπέσπων ἐκ τῆς γῆς δι' ἐπισταμονικῶν ἀνασκαφῶν τοὺς περιλειπομένους εἰς αὐτὴν καλλιτεχνικοὺς ὠθηστροὺς. Ἐμμενεον τὸν Πλάτωνα εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ἐπανάθετον ἐπὶ τῆς λατινικῆς ποιήσεως τὰ ζωηρὰ χρώματα τοῦ Ὀρατίου καὶ τοῦ Βιργιλίου, ἀνέπλαττον τὸν ἀρχαῖον κόσμον, ἐνῶ συγχρόνως ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος ἐθετο τὸν τελευταῖον λίθον, συνεπληροῦ τον θόλον τοῦ ὠραιότητος χριστιανικοῦ ναοῦ.

Ἡ τέχνη εὐτυχῆς καὶ θυξάξια ἐφέρετο ὅπου τὴν ὄλει ἡ ἰδιοτροπία της· δὲν τὴ ἐλεγον: — Ἔσο χριστιανή, ἡ πρὸ πάντων ἔσο ἐθνική. Τὸν αὐτὸν θαυμασμὸν ἐδεικνυον πρὸς αὐτὴν ὅταν ἐζωγράφιζε Παναγίαν οἶον καὶ ὅταν ἐζωγράφιζεν ἀρκαδίαν νύμφην. Αἱ καρδίαι ἠνοίγοντο πρὸς ὅλας τὰς συγκινήσεις, εἴτε ἐκ τῆς Ἐκκλησίας προήρχοντο αὐται εἴτε ἐκ τοῦ Παρθενῶνος.

Ἡ τέχνη ἦτο ὡσαύτως πράγμα ἱερὸν, καὶ πᾶν ὅ,τι ἐζήτησε τὸ ἐπετύγχανεν· ἐλάτρευον τὰς φαντασίας της καὶ τὰς ἐσέβοντο· μίαν τούτου ἀπύδειξιν εὕρισκον εἰς τὸ παρὸν ἐπεισόδιον τοῦ βίου τοῦ Ῥαφαήλ.

Ὁ Πάπας, ἐσκέφθη ὁ μέγας ζωγράφος ἀφοῦ παρῆλθεν ἀρκετὴ ὥρα ἀπὸ τῆς εἰς τὸ οἶκμά του ἐπιστροφῆς του, ὁ Πάπας θὰ νικήσῃ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ κατηραμένου ἐκείνου Γαφφαρέλλη.

Δι' ὄντινα ἐσπούδασε τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ῥαφαήλ, ἡ ἐπιμονὴ ἐκείνη τοῦ καλλιτέχνου εἰς τὸ νὰ ἐπιδιώκῃ εἰς πρότυπον ἐξηγεῖτο εὐκόλως. Εἰς τοῦτο ἐναπέθετεν ὅλην τὴν ζέσιν του, ὅλην τὴν βιαύτητα τοῦ διττοῦ πάθους του. Ὁ ἔρωτς τῆς τέχνης του παρωρμάτο ἐν ἑαυτῷ δι' ἄλλου ἔρωτος μάλλον βεβήλου· καὶ βλέποντες αὐτὸν ἐπιζητοῦντα οὕτω τὴν θυγατέρα τοῦ Γαφφαρέλλη, ἐννοοῦμεν εὐλογοῦν τὸ πῦρ ὅπερ κατείχεν ἐν τῇ ἐπιδιώξει

ταύτη· δ.ότι τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐπιθυμιῶν του ἦτο ἡ περιώνυμος Φορναρίνα.

Τῶν ὄντι οὐδὲν δύναται νὰ παραστήσῃ τὴν ἐντύπωσιν ἣν ἡ νεαρά ἐκείνη Ῥωμαία, ἐν ὄλῃ τῇ λάμπει τῶν δεκαπέντε αὐτῆς ἐτῶν, εἶχε προξενήσει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ῥαφαήλ. Ἡ νεαρά ἐκείνη κόρη τῷ ἐπέφερε αἴφνης τὴν βαθεῖαν καὶ ἀπειρον ἐκείνην παραχρῆν ἐξ ἧς ἀναγνωρίζεται τὸ βίαιον πάθος. Τὸ πείσμα ὅπερ ἐκυρίευσεν τὸν Ῥαφαήλ ἔνεκα τῆς ἀρνήσεως τοῦ πατρὸς δὲν προήρχετο μόνον ὑπὸ μὴ ἱκανοποιουμένου ἔρωτος, ἀλλ' ἐπίσης καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀδικίαν ἣν ἐπροξένουν εἰς τὴν τέχνην οἱ ἐνδοιασμοὶ τοῦ Γαρφφαρέλλου.

Ἡ τέχνη ἦτο ἡ ὑπερτάτη θρησκεία τοῦ Ῥαφαήλ, ἡ μόνη θρησκεία του· εἰς αὐτὴν ἐναπέθετε τὰ πάντα, τὸν βίον, τὰς ἡδονάς, τὰς θλίψεις του· συνεκέντρον περὶ τὴν προσφιλῆ τέχνην του ὄλα τὰ πάθη ἅτινα ἐπυρπόλουν αὐτόν, τὸ πάθος τῆς φήμης καὶ τὸ πάθος τοῦ ἔρωτος. Ὁ οὐρανὸς τοῦ ὁποίου ἐθαύμαζε τὰ κυανᾶ βάθη, αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι γραμμαὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ὀρίζοντος τοῦ ὁποίου ἐθεώρει τὰς λαμπρότητας, αἱ δημῶδεις ἐκεῖναι καὶ χριστιανικαὶ ἑορταὶ αἱ ἐκτυλίσσουσαι ἐνώπιόν του τὴν συγκινητικὴν λάμψιν των, τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἀρχαίας μεγαλοφυΐας, τὰ ἀριστουργήματα τῆς νεωτέρας μεγαλοφυΐας, τὰ ἀγάλματα, αἱ εἰκόνες τῶν ἀντιζήλων, αἱ εἰκόνες του, αἱ συγκινήσεις του, τὰ πάντα, ἡ πλάσις τοῦ Θεοῦ ὡς καὶ ἡ πλάσις τοῦ ἀνθρώπου, ἐστρέφοντο πρὸς ὄφελος τῆς τέχνης, καὶ ἐπὶ ὅλων ἐκείνων τῶν συγκινήσεων αἰτίες ἐπροξενούοντο αὐτῷ ὑπὸ τῶν μεγαλοπρεπειῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, περιίπτατο ὁ ἔρωτος, ὑψοῦτο ἡ θρησκευτικὴ καλλονὴ τῆς γυναικὸς, θαυμασιὰ ἐπικορωνίς τοῦ Θεοῦ οἰκοδομήματος τῶν σκέψεών του!

Καὶ ὁ Ῥαφαήλ δὲν ἦτο μόνος οὕτω εἰς τὰς μεγάλας ἐκεῖνας ἡμέρας. Ὅλοι οἱ ἄλλοι, οἱ σύγχρονοι καὶ ἀντίπαλοί του, διεκαίοντο ὑπὸ τῶν αὐτῶν πυρῶν, ὑπὸ τῶν αὐτῶν πόνων. Τίς οἶδεν ἂν εἰς ταύτην τὴν αἰὼνικήν αἰῶνα οὐτοῦ τὸ μεγαλεῖδόν του καὶ τὴν δόξαν ὅτι

ἔμεινεν ἀκόμη δι' ἡμᾶς σημεῖον ἀφετηρίας μεγάλης ἐποχῆς!

Ἐν ἀριστουργήμα ὄθεν ἐμελλε νὰ λάχῃ εἰς τὸν Ῥαφαήλ ἐκ τῆς ἀκτινοβολοῦ καλλονῆς τῆς Στέλλας· ὁ Θεὸς ζωγράφος τὸ εἶχεν ἐννοήσει, — ἡ τέχνη δὲν ἀπετέλει τὴν βάσιν ὅλων τῶν σκέψεών του, καὶ δὲν συνεταύτιζετο με' ὅλας τὰς συγκινήσεις του; — Τὸ εἶχεν ἐννοήσει ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἡ καρδία συνεταράχθη, ὅπως οὐδέποτε ἄλλοτε. Ἥγάπα, καὶ ἡ γυνὴ ἔμενε πάντοτε ἡ ἐνθουσιῶσα αὐτόν.

Τὸ ἠσθάνθη μετὰ τοῦ πυρετοῦ ὅστις ἠνάψεν εἰς τὸ αἷμά του, μετὰ τῆς μέθης ἧτις κατέλαβε τὴν κεφαλὴν του· τὴν ἠσθάνθη εἰς τὴν γλυκεῖαν θεάν τῆς ὠραίας ἐκείνης παιδίσκης ἧτις ἐπέχυσεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν γοητείαν τοῦ μειδιήματός της, ἧτις ἀνέπτυξεν εἰς τοὺς ὀρθαλμούς του ὄλην τὴν ἀκτινοβολοῦ τῆς καλλονῆς της. Ὁ μέγας ζωγράφος εἶδεν ὅτι οὐ μόνον ὁ Θρίαμβος τῆς Γαλατείας ἤθελεν εἰσθαι ὡσαύτως ὁ Θρίαμβος τῆς τέχνης, ἀλλ' ὅτι οὐδεμίαν γυνὴ οὐδέποτε ἤθελε τὸσον ἐμπνεύσει τὴν μεγαλοφυΐαν του ὅσον ἡ μαγευτικὴ ἐκείνη παιδίσκη με' τὰ θελκτικὰ καὶ νικητήρα ἐρωτικὰ βλέμματα! νὰ κρατῇ τὸ πυξιδίον καὶ νὰ μελετᾷ τὸ ἔργον πλησίον της, νὰ εἰσαγάγῃ συγχρόνως εἰς τὸ ἐργοστάσιόν του τὴν λάμψιν τοῦ Ὀλυμπίου οὐρανοῦ καὶ τὴν ἀκτινοβολοῦ τῆς Στέλλας, νὰ τὴν βλέπῃ καθ' ἣν στιγμὴν ἡ χεὶρ διστάζει, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ κεφαλὴ ψυχκίνεται, καὶ νὰ ἐννοῇ ἐκ τῆς ζέσεως ἧτις καταλαμβάνει τὴν μὲν καὶ ἐκ τῆς θέρμης ἧτις ζωπυρεῖ τὴν ἄλλην ὅτι ἡ παραφορά αὕτη ἐξ ἧς ἐπωφελείται ἡ τέχνη, ὅτι ἡ ἔξαψις αὕτη ἡ μεγαθυνομένη ἐκ τῆς θεᾶς θελκτικῆς κεφαλῆς νεάνιδος κεκλιμένης καὶ μειδιώσης οὐράνιον μειδιάμα· δὲν ἦτο τοῦτο ὁ κολοφῶν τῆς εὐδαιμονίας διὰ τὸν κυρίαρχον καλλιτέχνην; ... Καὶ δὲν ἔπρεπε με' πᾶσαν θυσίαν τὸ ἔραστοῦ καὶ ζωγράφου ἐκεῖνο πάθος νὰ νικήσῃ ὅλους τοὺς πατρικοὺς τρόμους τοῦ φιλοθρησκου Γαρφφαρέλλου!

ΣΤ'.

Ὁ Λέων Ι'.

Τὸ εἶπον ἀνωτέρω, ἡ ἐποχὴ εἰς ἣν ἐξῆλθεν εἰς βοήθειαν τοῦ Ῥαφαήλ. Οὐδὲν ἡδύνατό τις νὰ ἀρνηθῇ εἰς τὴν τέχνην, καὶ ὁ ζωγράφος τὸσον καλῶς ἐγίνωσκε τοῦτο, ὥστε δὲν ἐδίστασε νὰ ζητήσῃ, χάριν τοῦ πάθους του συνεταύτιζομένου μετὰ θριάμβου τοῦ χρωστῆρός του, τὴν προστασίαν τοῦ ἀκροῦ ἀρχιερέως!

Ὁ Ῥαφαήλ εἶχε τὴν εἴσοδον ἐλευθέρην εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Λέοντος Ι'. Οἱ καλλιτέχναι ὡς αὐτὸν δὲν εἶχον καιρὸν νὰ χάνωσιν ἐξαχτούμενοι καὶ περιμένοντες ἀκρόασεις. Ὁ μέγας ἐκεῖνος πάπας τὸ εἶχεν ἐννοήσει, καὶ ὁ ζωγράφος ἡδύνατο κατὰ πᾶσαν ὥραν νὰ φέρῃ τοὺς πόθους του, τὰς ἀμνηχανίας του, τὰ σχέδιά του εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου του. Ὁ Ῥαφαήλ σχεδὸν δὲν μετεχειριζετο τὴν ἀδειαν ταύτην εἰμὴ διὰ νὰ ἐρχεται καὶ νὰ ζητήσῃ προστασίαν ἧτις οὐδέποτε ἀπερρίπτετο.

Ὅταν λοιπὸν δὲν εἶδεν ἄλλο καταφύγιον, ἐδραμεν εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀνάκτορον καὶ ῥιφθῆς εἰς τὰ γόνατα τοῦ Λέοντος Μεδίκου, εἶπε μετὰ φωνῆς συγκινημένης:

— Ἄγιε Πάτερ, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν οἱ ζωγράφοι τῆς ὑμετέρας Ἀγιότητος θὰ παύτῳσι νὰ ἀγαπῶσιν, ἡ τέχνη θὰ ἐκλείψῃ.

Ἐνθαφθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρικοῦ βλέμματος τοῦ Λέοντος Ι', τοῦ ὁποίου τὸ ἦθος δὲν ἐφάνη ἀπερρίπττον τὴν θεωρίαν τοῦ προσφιλοῦς ζωγράφου του, ὁ Ῥαφαήλ ἔκαμνεν εἰς τὸν πᾶπαν τὴν μεγάλην ἐκμυστήρευσιν τῶν μόλις ἐκ τῆς προῆς τῆς φαντασίας του γεννωμένων ἐρώτων του, καὶ διηγῆθη μετὰ ζωηρότητος τὰς φιλονεικίας του μετὰ τοῦ Γαρφφαρέλλου, τὰς ἀρνήσεις τούτου, τὰς γελοίας ἀξιώσεις τῆς μητρὸς Λουκίας καὶ πᾶν τὸ ἀδικον τὸ ὁποῖον θὰ προσήπτετο εἰς τὴν τέχνην, τὸ ἀδύνατον εἰς ὃ εὕρισκετο ὅπως περαιοῖ τὸ ἔργον του, ἐὰν ἡ Στέλλα δὲν ἤρχετο μετὰ τῆς ἐξαισίας καλλονῆς της νὰ εἰσαγάγῃ τὸ φῶς των οφθαλμῶν της εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ ζωγράφου. Ἦτο

δυνατὸν νὰ τὸν στερήσῳσι τοῦ ἀπροσδοκῆτου ἀστρου ὅπερ αἴφνης εἶχεν ἀνατείλει εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκεῖνον ὅπου τόσοι ἄλλοι ἀστέρες εἶχον δύσει; — Ἡ Στέλλα εἶναι τὸ θεῖον ἄστρον ὅπερ μέλλει νὰ με' ὀδηγήσῃ εἰς τὴν σκοτίαν μου, με' τὴν χρυσὴν κόμην της·

— Ἀλλὰ, προσέθηκεν ὁ Ῥαφαήλ, ἀλλὰ, Ἄγιε Πάτερ, αἱ ξανθαὶ εἶναι σπάνιαι εἰς τὰ κράτη σας. Κανεῖς δὲν τὸ ἠξεύρει κάλλιον ἐμοῦ. Εἶχον ἀνάγκην ξανθῆς. Πού δὲν ἐξήτησα τὴν ξανθὴν νεάνιδά τὴν ὁποῖαν ἐχρείαζόμην διὰ τὸν Θρίαμβον τῆς Γαλατείας; Γαλάτεια με' λάγχρους θὰ ἦτο βεβήλωσις τῆς τέχνης, θὰ ἐξετιθέσθην εἰς τὸν περίγελων τῶν ἀντιζήλων μου, καὶ θὰ ἐπροξένουν ὀθανασίμον λύπην εἰς τοὺς μαθητάς μου. — Ἡ ὑμετέρα Ἀγιότης ἧτις γινώσκει τὰ πάντα, ἧτις μᾶς προστατεύει, ἧτις μᾶς ἠνοῖξε τὸν οὐρανὸν τῶν ἀρχαίων, ἐνθὺ συγκρόνως ἔχει καὶ τὰς κλεῖδας τοῦ οὐρανοῦ τῶν χριστιανῶν, ἡ ὑμετέρα Ἀγιότης του ἧτις εἶναι τὸ καύχημα τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ αἰῶνάς της, διότι θέλει ὥστε τὸ νεώτερον ἀριστουργήμα νὰ γεννᾶται δι' ἐνὸς σημεῖου τῆς χειρὸς της, δι' ἐνὸς μειδιάματος τοῦ στόματός της, ἡ ὑμετέρα Ἀγιότης δὲν ἀγνοεῖ ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην προτύπων, ἵνα μὴ ὁ χρωστῆρ ἐξασθενίζεσθαι εἰς τὰς χεῖράς μας καὶ ἡ ἐμπνευσις εἰς τὰς κεφαλὰς μας.

Ὁ Γαρφφαρέλλος ὅμως δὲν συμφωνεῖ με' τὴν ὑμετέραν Ἀγιότητα.

— Παιῶς εἶναι αὐτὸς ὁ Γαρφφαρέλλος; ἤρωτησεν ὁ Λέων Ι'.

Εἶναι ἀρτοποιὸς, φαρμακὸς τῆς οδοῦ τῶν Κομβολογιοπωλῶν· ὦ! αὐτὸς ὁ Γαρφφαρέλλος θὰ με' κάμη νὰ ἀποθάνω! ἐξήτησεν λοιπὸν μίαν ξανθὴν, καὶ πού δὲν τὴν ἐξήτησα; ποῖον μέρος, τῆς πόλεως ποῖον τόπον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἀγροῦ δὲν ἀνεδίφησα; Ζητῶν πάντοτε, εἶχον ἐξαντληθῆ ὑπὸ τῶν κόπων, καὶ ἀπελπίσθην νὰ ἰδῶ τὴν τύχην ἐρχομένην εἰς βοήθειάν μου· ἐκ τοῦ πρὸ πολλοῦ χρόνου ὀνειροπολουμένου ἔργου μου, ἐκ τοῦ ἀρξαμένου ἐκεῖνου θριάμβου, ἔλειπεν ἡ κυριωτέρα θεότης. Διότι, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἦτο ποτε δυνατόν νὰ δώσω ὀρθαλμούς μὴ τῶνας, κόμην μέλαιναν, χαρακτηριστικὰ με-

λαγραφινῆς εἰς τὴν ξανθὴν ἐκείνην Γαλάτειαν ἣτις εἶχεν ὡς ἔνδυμα τὸ χρυσιζόν φῶς τοῦ πάλλοντος ἡλίου ἐπὶ τοῦ ἐλεφαντίνου σώματός της ; δὲν ἠδυνάμην νὰ τὴν συλλάβω ἄλλως. Λοιπὸν ἄς μάθῃ ἡ Ἰμετέρα Ἀγιότης ὅτι πρῶταν τινὰ, εἰς τὴν γωνίαν ἐνὸς ἀρτοποιείου, ἠναγκάσθην νὰ ἐκφέρω κραυγὴν θαυμασμοῦ ! εἶχα συναντήσει τὴν Γαλάτειάν μου, ναί, ἦτο ἐκείνη, ἦτο ἡ Στέλλα, ἡ θυγάτηρ τοῦ ἀρτοποιοῦ Γαφφαρέλλη ὅστις δὲν θέλει νὰ χρησιμεύσῃ τὸ τέκνον του ὡς πρότυπον, διότι ἡ Γαλάτεια δὲν ἔχει ἀρκετὰ εἰδύματα.

Ἐδῶ ὁ ζωγράφος διεκόπη. Περιέμενε λέξιν τινὰ τοῦ καλλιτέχνου πάπα· ἀλλ' ἡ λέξις ἐκείνη δὲν ἔβρεθη. Ὁ Λέων Γ' ἄρνευε τὸν εὐνοούμενον ζωγράφον του ἐν τῇ πυρετώδει του ἀγωνίᾳ. Οὗτος ἐπίστευσεν ὅτι ὁ πάπας ἔμενε ἀναίσθητος εἰς τὰ πάρα πόνά του. Ἐν τούτοις πρὶν ἀπελπισθῆ, ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τελευταίον καὶ ὑπέρτατον ἀγῶνα.

— Ἄγιε Πάτερ, προσέθηκεν ὁ Ῥαφαῆλ μετὰ πάθους, αὐτὸς ὁ Γαφφαρέλλης εἶναι ἀναίσθητος ! τὸν παρεκάλεσα, τὸν ἱκετεύσα, ἀλλ' εἰς μάτην, ἔπειμα πρὸς αὐτὸν δοῦκας, καρδιναλίους, μοναχοὺς διὰ νὰ πειραθῶσι νὰ ἀποσπάσωσι τὴν συγκατάθεσίν του ! εἶναι ἀκλόνητος ὡς βράχος. Ἡδυνάμην νὰ ἐλκύσω πρὸς τὸ μέρος μου τὴν σύζυγόν του εἰς τὴν ὁποίαν ἀρέσκω πολὺ, ἀλλ' ἡ χονδρόσωμος αὐτὴ γυνὴ προτείνει ἑαυτὴν ὡς πρότυπον, καὶ ἡ Ἰμετέρα Ἀγιότης ἐνόησε ὅτι δὲν ἔχει διάθεσιν νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν θυγατέρα της τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν ὠνευρέυθη δι' ἑαυτὴν.

— Καὶ ἡ νέα, εἶπεν ὁ Λέων Γ', τί φρονεῖ ἡ νέα ;

— Ὡ ! ἡ νέα σιωπᾷ, ἀλλὰ πόσον ἐυγλωττώως ὁμιλοῦσιν ἀντ' αὐτῆς οἱ ὀφθαλμοὶ της οἵτινες ταπεινοῦνται ἀμνηχανοῦντες πρὸ τοῦ πικρωγισμένου βλέμματός τοῦ πατρός, καὶ μοὶ πέμπουσι κρυφίως ἄφωνον ἐπιδοκιμασίαν ! εἶμαι βέβαιος περὶ τῆς νέας.

— Λοιπὸν ἔλα δύνανται νὰ συμβιβασθῶσιν.

— Ἄγιε Πάτερ, οἱ καλοὶ οὗτοι λόγοι

μοὶ ἀποδίδουσι τὴν ζωὴν· αἰσθάνομαι ὅτι ἀνευ ὑμῶν θὰ ἀπέθνηκα.

— Γιέ μου, προσέθηκεν ὁ πάπας, θὰ σοὶ ἐγχειρίσω διαταγὴν ὑπογεγραμμένην διὰ τῆς χειρός μου διὰ νὰ ἀρήσῃ ὁ ἐπίμονος αὐτὸς Γαφφαρέλλης τὴν θυγατέρα του νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον· καὶ ὅταν τελειώσῃ τὸ ἔργον σου, θὰ ἔλθω νὰ τὸ ἰδῶ μεθ' ὅλης τῆς αὐλῆς μου.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ Ῥαφαῆλ προσέπεσε παράφορος ἐκ τῆς χαρᾶς εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἁγίου Πατρός καὶ ἐφίλησεν αὐτοὺς μετὰ κατανύξεως. Ἔπειτα, ἐφωδιασμένος μὲ τὴν κυριαρχικὴν διαταγὴν, τρέχει εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Γαφφαρέλλη ὅστις κράζει βλέπων αὐτόν·

— Κύριε ζωγράφε, ἐνόμιζα ὅτι ἀπὸ τὴν ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις σας· δὲν θὰ ἐπιτύχετε ὅ,τι ἠρνήθη ἐν τούτοις ἐκλαμπρότητας, εἰς τὸν ἐκλαμπρότατον Ἀστραρχάνον, εἰς τὸν ἐκλαμπρότατον Κολόνναν, εἰς τὸν ἐκλαμπρότατον Οὐρβίνον, εἰς τὸν δοῦκα Καπριόλαν, εἰς τὸν δοῦκα Φρεσκοβάντε, εἰς ὅλους τοὺς ψαροὺς, τοὺς μαύρους, τοὺς λευκοὺς καλυγῆρους οἱ ὅποιοι θὰ ἔκαμον πολὺ καλλίτερον νὰ περιωρίζοντο εἰς τὰς προσευχὰς των, παρὰ νὰ πηγαίνουσαν νὰ βλέπουσαν τὰς εἰδωλοατρικὰς εἰκόνας· ἄς παύσουσαν πλέον τὰ λόγια, πηγαίνετε.— Εἶμαι κύριος τῆς Στέλλας !

Εἰς τὴν ἐκρηξὴν τῆς ὀργίλης φωνῆς τοῦ Γαφφαρέλλη, ἡ σύζυγός του καὶ ἡ θυγάτηρ του προσέδραμον τρέμουσαι καὶ ἐσταμάτησαν ἰδοῦσαι τὸν Ῥαφαῆλ ὅστις ἀτράχος καὶ μειδιῶν εἶπε τῷ Γαφφαρέλλη·

— Μετὰ μίαν ὥραν, ἡ θυγάτηρ σας θὰ ἔναι εἰς τὸ ἐργαστάσιόν μου.

— Ἡ θυγάτηρ μου ! θὰ σὰς ἐφόνευα πρότερον, ἐκραξεν ὁ βίαιος Φορνάρου· μήπως νομίζετε ὅτι εἴθετε ἱκανὸς νὰ παλαίσετε ἐναντίον μου ; Κύριε ζωγράφε, μετὰ μίαν ὥραν ἡ θυγάτηρ μου θὰ ἔναι εἰς τὴν οἰκίαν σας, ὦ ! per Dio, τοῦτο εἶναι ἀδύνατον. Ἐμπρός, ἄς παύσωμεν τέλος ὄλας αὐτὰς τὰς φλυαρίας, καὶ ἔστω κατηραμένη ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν εἶδατε τὴν Στέλλαν.

— Σὰς λέγω, κύριε Φορνάρου, ὅτι ἐρχομαι νὰ παραλάβω τὴν θυγατέρα σας, ἀρκεῖ νὰ συγκατατίθεται.

— Ἄλλ' αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι τρελός, εἶπεν ὁ Γαφφαρέλλης ὅστις ἦτο εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ πράξῃ δυσάρεστον τι, ὅταν ὁ Ῥαφαῆλ ἔσυρε χάρτην ἐκ τοῦ θυλακίου του καὶ τὸν ἔθηκεν ὑπὸ τὰ βλέμματα τοῦ ἀρτοποιοῦ.

Ὁ Γαφφαρέλλης ἔλαβε τὸν χάρτην, τὸν ἀνέγνωσεν, ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμούς ὑπὸ ἐκπλήξεως, μετέβη ἐκ τῆς ὀργῆς εἰς τὴν ἀπολιθώσιν, ἐκ τῆς ἀπολιθώσεως εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν, ἐκ τῆς ἐγκαρτερήσεως εἰς τὴν κατανύξιν.

— Ὁ Ἅγιος πατήρ, ἀνέκραξε μετὰ φωνῆς τεταραγμένης, il santissimo Padre ! καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῶν γονάτων του καλύπτων δι' ἀσπασμῶν τὴν παπικὴν διαταγὴν.

Ἡ σκηνὴ ἦτο θεατρικὴ.

Ἡ σύζυγός τοῦ Γαφφαρέλλη γονυπετεῖ, ἡ Στέλλα τὴν μιμεῖται, καὶ ὁ Γαφφαρέλλης προσεύχεται ἐνδομύχως σιλῶν καὶ διδῶν εἰς τὴν μητέρα Λουκίαν καὶ εἰς τὴν Στέλλαν νὰ φιλήσωσι τὴν ἱεράν υπογραφήν ἣτις ἔβριπτεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των αἰφνιδίαν λάμψιν. Ὁ Ῥαφαῆλ, ὀρθιος, παρετήρει μὲ βραχιόνας ἐσταυρωμένους τὴν ἀλλόκοτον ἐκείνην σκηνήν !

Ὁ Γαφφαρέλλης ἐγείρεται μὲ καθύγραυς ὀφθαλμούς, παρατηρεῖ τὴν κόρην του, βλέπει τὴν γυναῖκά του, θεωρεῖ τὸν Ῥαφαῆλ, στρέφεται συγκεκριμένως πρὸς τὴν Στέλλαν καὶ τὴ λέγει·

Ὁ Ἅγιος Πατήρ ὠμίλησεν, ὑπαγε νὰ ἐκδυθῆς ὡς Γαλάτεια, ἀφοῦ τὸ θέλει ὁ πάπας. (Ἀκολουθεῖ.)

ΠΡΟΦΗΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ὅτι φέρομεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ψυχὴν, π. ἔ. οὐσίαν αὐλὸν καὶ πνευματικὴν, ὅτι ἡ ψυχὴ αὕτη εἶνε αὐτενεργὸς καὶ αὐτεξούσιος καὶ ὅτι δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος ὑπερέχει τῶν λοιπῶν ζώων (α), γίνεται

(α) Περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς ψυχῆς τῶν ζώων ἀπὸ τῆς τοῦ ἀνθρώπου βλέπε τὴν περὶ ψυχῆς πραγμασίαν τοῦ Καθηγητοῦ Κ. Νιστερλίου. Σ. Σ. Β.

δῆλον οὐ μόνον ἐξ ἄλλων τεκμηρίων, ἀπερ οἱ φιλοσοφοῦντες καὶ θεολογοῦντες παράγουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς προφητικῆς δυνάμεως τῆς ψυχῆς. Ἐῶντες ἐνταῦθα τὰς τε πῶν προφητῶν λαμπρὰς προφητείας, τὰς πρὸ αἰῶνων ἐξενεχθείσας καὶ θαυμασιὰν πλήρωσιν λαβούσας, καὶ τὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων καὶ πολλῶν ἀνδρῶν, ἀναφέρομεν τὰς ἐξῆς, ὧν τὸ κύρος καὶ τὴν αὐθεντεῖαν ἀφίεμεν εἰς τὸν ἀναγνώστην· ἀποδεχθῆ ἢ μή. Πραγμαπομεν δὲ τὸν βουλόμενον εἰς τὸ τετράτομον σύγγραμμα τοῦ Louis Figuer (τόμ., 4, σ. 130 καὶ ἐξῆς), ὅστις ἐγγυᾶται περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν. Ἡμεῖς ἀποδεχόμενοι τὴν πνευματικὴν τῆς ψυχῆς, ἀποδεχόμεθα καὶ τὸ κύρος τῶν ὑπὸ τοῦ Louis Figuer ἀναφερομένων προφητειῶν. Ἐκ τῶν πολλῶν ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ K. Figuer μνημονευομένων προφητειῶν μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰς ἐξῆς·

Ὁ πατήρ Beauregard ἐν τινι λόγῳ, ὃν ἀπήγγειλεν ὀλίγον πρὸ τῆς Γαλιλικῆς ἐπαναστάσεως ἐν τῇ Notre Dame τῶν Παρισίων ἀνέκραξεν ἐμπνεόμενος. «Ναί, ἢ Κύριε, εἰ ναοὶ σου θὰ διαρπασθῶσι καὶ καταστραφῶσιν, αἱ ἐσθλαί σου θὰ καταργηθῶσι, τὸ ὄνομά σου θὰ βλασφημηθῆται, ἢ λατρεία σου θὰ προγραφῆ, τὰ ἱερὰ εἴσματα, τὰ ὁποῖα ἀντήχουν ἐπὶ τῶν νείρων θόλων πρὸς δόξαν σου, θὰ διανδελθῶσιν ἄσεμνα καὶ ἀνίερα. Καὶ σὺ ἠθεοῦς τῆς εἰδωλολατρείας ἄσεμνος, νάναιδης Ἀφροδίτη, θὰ καταλάβῃς τὴν θέσιν τοῦ ζώντος Θεοῦ, ὃ καθίσθη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν ἁγίων καὶ θὰ δεχθῆς τὸ νᾶσεμον θυμίαμα τῶν νέων σου λατρευτῶν !

Ὁ αὐτὸς Ἰεροκῆρυξ βραδύτερον κηρύττων ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῶν Βερσαλλίων ἐν καιρῷ τῆς Τεσσαρακοστῆς προαναγγεῖλε παρόντων τῶν βασιλέων τὴν τραμερὰν ἐκείνην ἀνεμοζάλην, ἣτις ἐμελλε ν' ἀνατρέψῃ καὶ ἀναταράξῃ τὴν Γαλίαν.

Ἐν ἔτει 1784 ἀνθρωπὸς τις Suzanne Labrousse εἰσηλθεν ἡμέραν τινὰ ἐν τινι παρεκκλησίῳ. Ἐκεῖ γονυπετήσας προαναγγεῖλε τὴν συγκάλεισιν τῶν Τάξεων δπλῶν ἀκριβῶς καὶ τὴν ἐποχὴν. Ἐκτοτε ἐβάδιζε καθ' ἑκάστην πρῶταν μέχρι τῆς

— Ός βλέπετε, δὲν θὰ μοὶ ἀφήσωσιν οὐδὲ πνευματικόν.

«Όχι Κυρία» δὲν θὰ ἔχητε οὔτε πνευματικὸν οὔτε ἄλλον τινά. — Ὁ τελευταῖος, ὅστις θὰ φονευθῇ, καὶ θὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ ἔχη ἓνα, θὰ εἶνε . . .

— Ἐνταῦθα ἔστη ὀλίγον.

— Καὶ τίς λοιπὸν θὰ εἶνε ὁ εὐτυχὴς ἀκεῖνος θνητὸς, ὅστις θὰ ἔχη τὸ προνόμιον τοῦτο;

— Αὐτὸ θὰ εἶνε τὸ μόνον, ὅπερ θὰ ᾠδοθῇ αὐτῷ· αὐτὸς δὲ θὰ εἶνε ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας.

— Ὁ οἰκοδεσπότης ἠγέρθη ὁρμητικῶς καὶ οἱ πάντες μετ' αὐτοῦ καὶ βαυδίσας πρὸς τὸν Καζῶτον εἶπε μετὰ συγκινησέως.

» Φίλε Κ. Καζῶτε, ἀρκετὰ διήρκεσεν πρὸ πένθιμος χαριεντισμὸς σας· ἐκτείνετε αὐτὸν πέραν τοῦ δέοντος, καὶ ἐμβάλλετε βεῖς προφανῆ κίνδυνον καὶ τὴν συναναστροφὴν, ἧς ἀποτελεῖτε μέρος.

» Ὁ Καζῶτος δὲν ἀπεκρίνετο καὶ ἠστοιμάζετο ν' ἀποχωρήσῃ, ὅτε ἡ Κ. Grammont θέλουσα ν' ἀποφύγῃ τὸ σπουδαῖον καὶ νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν εὐθυμίαν προύχωρησε πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν.

— Κύριε προφήτα, λέγεις ἡμῖν τὰ κμῆλλοντα συμβῆναι, ἀλλὰ δὲν λέγεις καὶ τὴν σὴν τύχην;

— Κυρία, ἀπήντησεν ὁ Καζῶτος, ἀνέγνωτε τὴν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ παρὰ τῷ Ἰωσήφῳ;

— Μάλιστα, εἶπεν· καὶ τίς δὲν ἀνέγνω ταύτην;

— Πολλὰ καλὰ Κυρία· ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἐκεῖνη, ἐπὶ ἑπτὰ ὄλας ἡμέρας ἀνθρώπος τις περιήρχετο ἐπὶ τῶν ἐπάλληλων τοῦ φρουρίου θεώμενος τοὺς πολιορκουμένους καὶ πολιορκουμένους καὶ βοῶν μὴ δυνατὰ καὶ ἀπαίσια. Οὐαὶ σοὶ Ἱερουσαλὴμ! Οὐαὶ σοὶ Ἱερουσαλὴμ! οὐαὶ δὲ καὶ οὐαὶ ἐμὲ! Τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, ὅτε ἐπέβαινε τὸν θρῆνόν του, λίθος βλήθεις ἐκ τῶν μηχανῶν καὶ μηχανῶν συνέτριψε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μετὰ τὰς λέξεις ταύτας ὁ Καζῶτος ἀποχαιρετίσας τοὺς συνδαιτυμόνας ἀνεχώρησεν (α).

(α) Ὁ Καζῶτος ἐγένετο καὶ αὐτὸς θῆμα τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοι ἡ γενναία

πρὸς ταύτην τοῦ Καζῶτου τὴν προφητείαν ἀναφέρομεν ἐνταῦθα καὶ τὴν ἐξῆς συμβῆσαν ἐν Σπάρτῃ ἐν ἔτει 1845, ἧς τὸ ἀξιόπιστον καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐγγυόμεθα παραλαβόντες αὐτὴν παρ' ἀνθρώπων ἀξιόπιστων, αὐτηκῶν καὶ αὐτοπτῶν γενομένων (α).

Ἐν ἔτει 1845 ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μακαρίτου Βώβου ἐν συναναστροφῇ, ἣν αὐτὸς προκάλεσε κατὰ τὰς ἀπόκρως μετὰ τὰς συνήθεις ἐν τοιαύταις συναναστροφαῖς παιδιὰς, ὁ οἰκοδεσπότης ὑπεχρεώθη νὰ κάμῃ τὸν προφήτην ἀναγκασθεὶς εἰς τοῦτο ἐκ τῆς λεγομένης Μπερλίνας. Κεκαλυμμένοι ὦν ἄνωθεν ἕως κάτω ἠρωτᾶτο ὡς συνήθως.

— Τί θὰ γείνη οὗτος, ἠρώτησαν; (δείξαντες τὸν μοίραρχον Δραγῶνα.)

— Αὐτὸς ἀπήντησεν, θὰ πέσῃ καὶ θὰ σπάσῃ τὸ πόδι του.

— Τί θὰ γείνη οὗτος; (δείξαντες τὸν μακαρίτην Κουμουστιώτην, τὸν πατέρα τοῦ νῦν δημάρχου Ἀντωνίου Κουμουστιώτου.)

— Αὐτὸς ἀπήντησεν, θὰ φονευθῇ.

— Τί θὰ πάθῃ οὗτος; (δείξαντες τὸν μακαρίτην Ῥουσόπουλον)

— Αὐτὸς, εἶπε, θὰ ἔβγαλῇ ἐν σπυρὶ καὶ θὰ βέψῃ, (θὰ φθαρῇ) καὶ ἐπὶ τέλους θ' ἀποθάνῃ.

— Τί θὰ γείνη οὗτος; (δείξαντες αὐτὸν τὸν οἰκοδεσπότην.)

— Αὐτὸς, λέγει, θὰ τρελλαθῇ καὶ θ' ἀποθάνῃ.

— Τί θὰ πάθῃ οὗτος; (δείξαντες τὸν σύζυγόν του.)

— Αὐτὸς θὰ ξαναπανδρευθῇ.

— Τί θὰ γείνη οὗτος; (δείξαντες τὴν Κ. Μ. Λούλου)

— Αὐτὸς θ' ἀπέλθῃ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τοιαῦτὰ τινὰ ἐβρέθησαν τότε. Ἡ ἀπαίσιος προφητεία ἐξεπληρώθη κατὰ γράμμα.

αὐτοῦ θυγάτηρ προσεπίθησε νὰ σώτῃ τὸν γηραιὸν πατέρα ἐκ τῶν ἀνύχων τῶν τεράτων ἐκεῖνων. Περὶ Καζῶτου ἔγραψε καὶ ἡ Κλειῶ ἐν ἀριθμῷ 539 ἔτους 1871.

(α) Τὰ τῆς προφητείας ταύτης εἶχομεν ἀκούσει ἐν Σπάρτῃ ὄντες. Φοβούμενοι μὴ γράψωμεν διάφορα παροκαλίσαιεν τὸν ἐν Σπάρτῃ ἡμέτερον φίλον Κ. Ἀντωνίου Λούλου νὰ γράψῃ ἡμῖν τὰ τῆς προφητείας ἐν λεπτομερείᾳ.

Ὁ οἰκοδεσπότης Βώβος μετὰ τινὰς μηνας ἐτρελλάθη καὶ ἀπέθανεν· ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ ὑπανδρεύθη καὶ πάλιν λαβούσα σύζυγον τὸν νῦν ἐπιζῶντα μοίραρχον κ. Δημητριάδην. Ὁ μοίραρχος Δραγῶν ἔσπασε τὸν πόδα του. Ὁ Παναγ. Ῥουσόπουλος ἀπέθανεν ἐκ τινος ἐξανθήματος, ὅπερ ἰδὼν ἡμέραν τινὰ ἠρέθισεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε κατέστη ἀνιάτων καὶ τῷ ἐπήνεγκε τὸν θάνατον. Ὁ Κουμουστιώτης ἐρρανεύθη ἐν τινὶ συμπλοκῇ συμβάσῃ ἐν Ξηροκάμπῳ πρὸς τοὺς Λιγκαίους· ἡ δὲ μήτηρ τοῦ Κ. Α. Λούλου μετὰ πολλὰ ἔτη ἠεργάζετο ν' ἀπέλθῃ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν (α).

Ἐν Ἀθήναις τὴν 2 Ἀυγούστου 1872.

Κ. ΝΕΣΤΟΡΙΔΗΣ

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΝ

Φ. ΦΙΛΩΝΟΣ ΚΑΙ Λ. Ν. ΛΕΟΝΑΡΔΙΔΟΥ

[Συνέχεια ἴδε φυλλ. Δ'.]

Περικωθέντος δὲ τῆς δημοπρασίας τελευταῖοι πλειοδότη ἀνεδειχθησαν ὁ μὲν Κημάρας διὰ τὸ δίκανον ἀντὶ δραχ. 75, ὁ δὲ Μελέτης Δελιγιάννης διὰ τὸ λιγνικὸ ἀντὶ δραχ. 41 καὶ 10,00. Μετὰ τοῦτο παρετήρησαν πάντες σχεδὸν διὰ τοῦ τηλiscoπίου των· ὁ δὲ ληστής Δῆμος Παπουτζίης κατῆλθεν εἰς τὸ πεδινώτερον μέρος καὶ ἐπιστρέψας ἐβεβαίωσε τὴν ὑπαρξὴν περιπολιας. Τούτου ἕνεκα τεθέντος ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ Κυρ. Φίλωνος ἀνεχωρήσαμεν διευθυνόμενοι ἀρτικῶς ὅτε μὲν κατερχόμενοι βαθείας καὶ ἀνωμάλους τάρρους ὅτε δὲ ἀνερχόμενοι ἀποτόμους βράχους καὶ διασχίζοντες φουγανώδη, πετρώδη καὶ δύσβατα μέρη. Οὕτω μετὰ τριῶν ὁδοπορίαν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ βῆμα Μακρὰ βόσχη. Κατὰ τὴν πορείαν ταύτην ἤρχισε τὸ πανταλόνιον

(α) Τὸ ἀνωτέρω ἀπετελεῖ μέρος τῆς περιψυχῆς ἀ. ὀμιλίας ἡμῶν ἣν ἀπηγγείλαμεν περὶ κατα Νοεμβρίου ἐ. τῷ ἐν Πάτραις ἡμερικῷ συλλόγῳ τοῦ Ἑρμοῦ.

μου νὰ με ἀφίξη· ὁ δὲ Κ. Φίλωνος ἐκινδύνησε ν' ἀνατραπῇ μετὰ τοῦ ἵππου, ἀλλ' ὁ Νίκος Τάσος ληστής ἀκάματος καὶ ρωμαλέος κατὰ τὸ σῶμα καὶ καλὸς κάγαθος κατὰ τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ψυχὴν τὸν ἐπρωτάμβαν· εἰς πολλὰ δύσβατα μέρη τὸν ἐβοήθησε, ἄλλοτε λαμβάνων αὐτὸν ἐπ' ὤμου, καὶ ἄλλοτε ὀδηγῶν ἐκ τῆς χειρὸς.

Περὶ τὴν 11 περίπου Π. Μ. ἐκαθίσταμεν εἰς τὸ βῆμα τῆς μακρᾶς βόσχος ὅπου οἱ λησταὶ Στέργιος καὶ Μελέτης διετάχθησαν ἀπὸ τοῦ ἀρχιληστής νὰ ζυμώσωσιν παραχρῆμα κενώσαντες οὗτοι εἰς δύο ζυμώστρας τὸ ἄλευρον, ὅπερ τὴν προτεραιάν εἶχομεν λάβει, καὶ τὸ ὅποιον ἀνοιχθείσης ὁπῆς εἰς τὴν πήραν ἐκ τῶν φρυγῶν, εἶπεν ὀλίγον ἐλαττωθῆ καὶ βίψαντες ἐν αὐτῇ ψυχρὸν ὕδωρ ἐκ τοῦ αὐτοῦ βρόντος ἐπελάσσαντο τῆς κατασκευῆς ἀζύμου εἰς ἄλλοι ἡτοιμάζον τὴν πυράν. Ἀρῶν δ' ἐπεραιώθησαν αἱ ἐργασίαι αὐταί, πέντε ἐκ τῶν ληστῶν κατεσκευάζον κολέτσια, ἄτινα ψήνοντες ἐμοίραζον εἰς τοὺς ἄλλους. Εἰ καὶ ἐκ τούτων ἄλλα μὲν ἦσαν πάντῃ ἀνάλατα, εἰς ἄλλα δ' εὐρίσκετο εἰς μεγάλους κόκκους τὸ ἄλας, διότι βίψαντες ἡμιτετριμμένον εἰς ψυχρὸν ὕδωρ δὲν διελύθη, ἀρκετὰ ἐράγαμεν, ἐκτὸς τοῦ Κυρ. Φίλωνος. Ἐνῶ δ' ἕκαστος ἡμῶν κατελάμβανε θέσιν ὅπως παρεδόθη εἰς τὰς ἀγκυλάς τοῦ Μορρέως, ὁ Κ. Φίλωνος κατεγίνετο εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἰδικῆς του λέγων· ἀεδῶ τὸ πέρνει ὁ ἥλιος, ἐκεῖ εἶναι κατῆρορος· ἐδῶ ἔχει σικάν, ἐκεῖ θὰ βραχῶ, ἐκεῖ εἶναι φρύγανα καὶ ἀγκυλόνει, ν ὁ φρουρὸς εἶδοποιεῖ ὅτι περιπολία βγίνει ἐπὶ τὰ ἵχνη μας.

Ἄλλα βῆσσανα, ἄλλοι κίνδυνοι. Τὸ δυστυχὲς ζῶον συναίσθανθὲν τὴν αἰχμαλωσίαν του, ἀλλ' ὑπέκων ἀγογγύστως εἰς τὴν τύχην του, οὔτε ἀφηνίαζεν οὔτε ἐξίππιζετο, οὔτε ἀπεμακρύνετο ἡμῶν ἀφιέμενον ελεύθερον, ἀν καὶ ἐκ τῆς νεότητος καὶ σφιγρότητός του δὲν ἐφαίνετο ἀπηλλαγμένον τοιοῦτων ἐξέων.

Προσαρμοσθέντος κακῶν κακῶς τοῦ Κ. Φίλωνος ἐπ' αὐτοῦ ἤρχισαμεν ν' ἀνερχώμεθα· ἦτο πρώτη ὥρα Μ. Μ. ὁ δὲ καύσων ὑπερβολικὸς ἀν καὶ ἦτο 28 Ὀβρίου. Μετὰ πολλοῦ κόπου ἐρθασαμεν ἀσύμμαι-

νοντες εις την κάθυγρον θέσιν Τσεβρέ όπου άνεπαύθημεν περι τὸ ἐν τέταρτον. Κατερχόμενος εκείθεν ὁ Κ. Φίλων ἐξηκολούθει στηρίζων τὴν δεξιάν του ἐπὶ τοῦ ὤμου μου, διότι ἦτον ἀδύνατον νὰ καταβῆ ἄλλως τὸ μέρος ἐκεῖνο· ἂν ἐβλεπέ τις ἡμᾶς τότε θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἐβλεπεν ἐπαίτας, διότι δὲν διεφέραμεν ἀπὸ τούτους οὔτε κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν οὔτε κατὰ τὴν πορείαν· ἐγὼ ἦμην ἀσκεπῆς ἔχων ἀνωρθωμένας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, ἐσχισμένον τὸ πανταλόνιον καὶ τὰ τσαρούχια μου, ὁ δὲ Κ. Φίλων ἔφερεν ἐσχισμένα παπούτσια καὶ σκοῦφον μαῦρον ληστρικὸν παλαιὸν καὶ λιπάραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἀμφοῖτεροι κάππας πεπαλαιωμένας. Πρὸς τὸ πεπαλαιωμένον ἢ κάππα τοῦ Κ. Φίλωνος ἐστερεῖτο καὶ περιχειρίδων, διότι ὁ ληστὴς Νίκος Πάου ἀπολέσας εἰς τὴν διάβασιν τῆς Σρήκας τὸ ἕτερον τῶν τσαρούχιων αὐτοῦ ἀνεπλήρωσε τὴν ἔλλειψιν διὰ τῶν χειρίδων τῆς κάππας.

Ὅτε κατέβημεν, οἱ λησταὶ εὗρον χωρικὸν τινα (ἢ μᾶλλον οὗτος εἶρε τοὺς ληστὰς), τριακονταπενταετῆ περίπου, ἀναστήματος μετρίου, εὐμελῆ καὶ ξανθὸν, νομίζω ἐκ τοῦ δήμου Ἐλατείας. Ἄπειλόντες προσπεποιημένως αὐτὸν, τὸν ἐνάγκασαν νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γραμματοκομιστὴς τῆς περὶ τῶν λύτρων ἐπιστολῆς· ἔλεγον δὲ εἰς ἡμᾶς « γιὰ τύχη σας ἦταν αὐτοῦνος νποῦ βγήκε δὴ μπροστά· δὲν ἐθέλεν ὁ κερατᾶς νάρθῃ, καὶ τὸν φοβεροῖξάμεν, καὶ ἂν δὲν τὸν γνωρίζαμεν.» Παρ' αὐτοῦ ἔμαθον οἱ λησταὶ τὴν πρό τιμων ἡμερῶν συμπλοκὴν τῶν ἀποσπασμάτων μετὰ τῆς συμμορίας τοῦ Βελούλια, καὶ τὸν φόνον τοῦ ληστοῦ Κακόση, οὗτινος ἐμεγαλοποιῶν τὴν ἀνδρίαν· ἀφοῦ δὲ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ χωρικοῦ, ἀπωτέρω ἡμῶν, ἀκριβεῖς καὶ λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τῆς συμπλοκῆς ταύτης, ἤλθον οἱ ἀρχιλησταὶ πρὸς ἡμᾶς οὗς λαβόντες ὀλίγον τι μακρὰν τῶν ὑπαδῶν των μᾶς εἶπον ἀποτεινόμενοι πρὸς τὸν Κύριον Φίλωνα « Κύρ Φίλο γλέπεις ἢ πῶς οἱ παγάνες μᾶς φέρουν ἀπ' τὸ «κοιτὸ», καὶ θὰ χάσωμε τὰ κεφάλιά μας ἢ νὰ εἶπες καλῶς νὰ ἐξελύσωμε τὴν ξαγορὰ γιὰ νὰ γλυτώσωμε ἢ μιὰ ὥρα μπροστῆτερα· γράψε γράμμα

νὰ φέρουν γρήγορα τὰ χρήματα» ὁ Κ. Φίλων τοὺς ἠρώτησε τί ζητοῦν· αὐτοῦ λόγου σας τί θὰ δώκης, γιὰ, μεις δὲν χαλέβομε τίποτα·» ἂν δὲν χαλέβετε τίποτε, ὑπέλαβεν ὁ Κ. Φίλων, δὲν σᾶς δίδω καὶ ἀπολύσατέ με· « ὄχι, δὲ σ' ἀπολύμε· οὐδὲ πῆραμεν γιὰ παράδες, ἀμὰ θὰ βάνης ἢ παζάρ τοῦ λόγου σου.» Νὰ σᾶς δώσω δέκα χιλιάδας δραχμᾶς διὰ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ δύο διὰ τὸ παιδί; « ἄφινε τὸ παιδί, μεις μποροῦμε νὰ τ' ἀπολύσωμε τζάμπα αὐτῆνο, τὴ δική σου νὰ ξεκόψης.» Νὰ σᾶς δώσω 20 χιλιάδες διὰ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ 5 χιλιάδες διὰ τὸ παιδί; « Κύρ» Φίλο, βάλε παράδες γιὰ τεσένα, θέλομε χρήματα πολλὰ, βάλε παράδες γιὰ τεσένα, τὸ κεφάλι σου κιντυνεύει.» Πόσα λοιπὸν θέλετε; « γιὰ, θέλομε 100,000 δραχμᾶς.» Εἶνε πολλὰ, τοῖς ἀπεκρίθη ὁ Κ. Φίλων· δὲν δύναμαι καὶ κόψετε με· « ὄχι, ὄχι, δὲ σὲ κόβομε· θέλομε παράδες.» Λοιπὸν νὰ σᾶς δώσω 35,000 καὶ νὰ σᾶς ταῖς κάμω χαλάλι; μὴ θέλετε παιδιὰ με τὸ στασιῶ ἀδύνατα πράγματα.» αὐτὸ ἂν ἦναι χωρὶς στασιῶ, καὶ νὰ τὰ κάμω χαλάλι, ἀλλοιώτικα μὴ γράψω.» Τί θὰ εἶπῃ ἀδελφεῖ χωρὶς στασιῶ; τί, τὸ συνάλλαγμα σᾶς χρεωστῶ; καὶ μίαν πεντάρα χωρὶς στασιῶ δὲν σᾶς δίδω· ἀφῆτέ με λοιπὸν νὰ φύγω. « Γιὰ κιὸ κιντυνεύσαμε τὰ κεφάλιά μας γιὰ νὰ σ' ἀφίκομε τζάμπα· λόγια ποῦ δὲν γέγονται μὴν τὰ λές, ἄρσε τὰ λόγια καὶ βάλε παράδες.» Πλειοδοτοῦντος τοῦ Κ. Φίλωνος καὶ συγκαταβαινόντων τῶν ληστῶν, ἐστάθησαν ὁ μὲν Κ. Φίλων εἰς τὰς 50,000 οἱ δὲ λησταὶ εἰς τὰς 80,000· τὸ ποσὸν ἐκεῖνο τοὺς ἐράνη κάπως ἐπαρκοῦν, καὶ δὴ, ἀπεχώρισαν πρὸς συνδιάσκεψιν, ἐνῶ τεσσαρες ἄλλοι προπέται, οἵτινες κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συμφωνίας ἐπλησίασαν, ἐφώναζον ἀογδόντα ὀγδόντα.

Ἐπανελθόντες ἐκ τῆς διασκέψεως « Κύρ Φίλο, εἶπιν, χτρά, σου 10,000 ἀκόμη, θὰ μᾶς δώσης 70,000, ἀδὲ καὶ μὴ, συλλογή σου πῶς τὸ κεφάλι σου κιντυνεύγῃ· μὴ θὲς νὰ γέν τὸ κέφ τῶν ὀχτρῶν σου, γιὰ, 100,000 μᾶς δίνουν νὰ σὲ χαλάσωμε.» Ἐπὶ τέλους ὁ Κ. Φίλων τοῖς προσέθηκε πέντε χιλιάδας ἀκόμη, καὶ πάλιν ἀπεχώρισαν πρὸς συνδιάσκεψιν

καὶ ἐπανελθόντες τῷ εἶπον ὅτι δὲν καταβαίνουν ἀπὸ τὰς 60,000, ἀλλὰ μετὰ πολλὰς παρακλήσεις παρεδέχθησαν τὰς 55,000 δραχμᾶς εἰς χρυσὰ ταμιακά. « Παραδεχόμεστε, εἶπον, μοναχὰ νὰ γράψης νὰ μᾶς φέρουν καὶ σέγια πολλὰ, 18 φέσια μετὰ τὰ παπάζια, εἴκοσι ζευγάρια τσαρούχια μπαρούτι καὶ βόλια.» Ὁ Κ. Φίλων τοῖς ἐπρότεινε νὰ τὸν ἐλευθερώσουν διὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν λύτρων κρατῶντες ἐνέχειρον ἐμέ. Τότε μὲ ἠρώτησαν ἰδιαιτέρως ἂν ἐμπιστεύωμαι εἰς τὸν Κύριον Φίλωνα καὶ ἂν ἦνε ἀξίος ἐμπιστοσύνης· ἐγὼ τοῖς ἀπεκρίθην προθύμως, μάλιστα, ἀλλὰ συσκεφθέντες ἀπέρριψαν τὴν πρότασιν τοῦ εἰπόντες « μεις σὲ πιστεύομαστέ καὶ ὁ Λινάρδος παραδέχεται, ἀμὰ δὲ σ' ἀπολύμε γιὰ τὴν τῶρα ὅπου ἔχομε σένα κρατιῶνται κομμάτι οἱ παγάνες καὶ ἅμα σ' ἀπολύσομε καὶ ἔχομε μοναχὰ τὸ Λινάρδο θὰ μᾶς κυνηγᾶνε περισσότερο.»

Ἐνῶ δὲ ἔγραφον τὴν περὶ λύτρων ἐπιστολὴν ὑπαγορεύσει τοῦ Κ. Φίλωνος καὶ τῶν ληστῶν ἀπάντων ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν μου ἰσταμένων καὶ προσεχόντων μετὰ χαρᾶς εἰς τὰ γραφόμενα ἀνεράνησαν δύο περιπολῆται συγκεκριμένοι ἐκ 300 περίπου στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν, μίαν ὥραν μακρὰν ἡμῶν. Τούτου ἕνεκα ἐγεροθέντες ἐξηκολούθησαμεν πορευόμενοι πρὸς δυσμὰς πρὸς τὴν Φοντάναν· ὁ διαληθθεὶς χωρικός τοὺς εἰδοποίησεν ὅτι παρεμπρὸς θέλομεν ἀπαντήσῃ ἐτέραν περιπολίαν χωροφυλάκων. Οἱ λησταὶ Παππουτσῆς, Νάκος Λοιδωρικιώτης καὶ Μελέτης Δεληγιάννης προηγούμενοι μεθ' ἡμῶν τῶν λοιπῶν ἀνῆλθον γήλοφόν τινα, οἱ δὲ λοιποὶ καταβάντες τὸν ἀπέναντι εἶδον τοὺς χωροφύλακας, οὗς ἡμεῖς ἐπλησιάσαμεν περὶ τὰ τεσσαράκοντα βήματα· οἱ σύντροφοί μας ἀπέχοντες αὐτῶν περὶ τὰ 120 καὶ ἡμῶν 80 περίπου μᾶς ἐφώνησαν νὰ ὀπισθοχωρήσωμεν καὶ ὀπισθοχωροῦντες ἠνώθημεν. Τότε δέσαντες καὶ πάλιν τοὺς βραχιόνάς μου με παρέδωκαν εἰς τὸν ληστήν Λοιδωρικιώτην, προσθέντες ἀπῆρτον καὶ τῆρα καλὰ, ἂν θελήσῃ νὰ φύγῃ, ζοῦπά των·» ἔπειτα ἐσύστησαν ἡμῖν γενναϊότητα, καὶ μᾶς ἐπέτειλαν νὰ φωνάζωμεν κατὰ τὴν συμπλοκὴν εἰς τοὺς χωρο-

φύλακας νὰ μὴ πυροβολῶσιν. Οἱ αἰχμαλωτίσαντες ἡμᾶς λησταὶ ἠριθμοῦντο περὶ τοὺς 16, ἐπομένως δὲν ἀπέτελουν δύναμιν ἀξιόμαχον κατὰ τῶν καταδιωκόντων αὐτοὺς στρατιωτῶν. Ὅθεν ὁ Παππουτσῆς ἐγνωμάτευσε νὰ μὴ κτυπηθῶσι με τοὺς χωροφύλακας, ἀλλὰ διὰ τοῦ χαμηλοτέρου μέρους τοῦ γηλόφου νὰ προσπελάσωσιν αὐτοὺς· ἀλλ' οἱ ἀρχιλησταὶ εἶπον ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκτοπίσωσι τοὺς χωροφύλακας καὶ νὰ διέλθωσι, διότι ἄλλως κινδυνεύουσι νὰ περικυκλωθῶσιν ὑπὸ τῶν περιπολιῶν· τοῦτο καὶ ἐπραξάν· ἄλλως ἂν ἠκολούθουν τὴν γνώμην τοῦ ληστοῦ Παππουτσῆ ἢ ἀπώλεια πάντων ἡμῶν ἦτο βεβαιότατη.

Ἄμεσως λοιπὸν, ἦν δ' ὡρα 3 1/2 περίπου Μ. Μ. οἱ 15 δι' ἀκροβόλισμων ἐπιτίθενται κατὰ τῶν χωροφυλάκων καὶ ἐκτοπίζουσι διασκορπίζοντας αὐτοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ γηλόφου· κατὰ τὴν συμπλοκὴν διαρκέσασαν μίαν περίπου ὥραν οἱ λησταὶ ἐπολέμησαν μετ' ἀπῆλπισμένην γενναϊότητα καὶ ἀνδρίαν· ἔτρεχον δεξιά καὶ ἀριστερά, ὕβριζον, ἠπειλοῦν, ἐπυροβολοῦν παρώτρυνον ὁ εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἐφώνευσαν τρεῖς χωροφύλακας, ἓνα ὁ Ζήκας διὰ τοῦ πυροβόλου ὄπλου του, ἕτερον ὁ Νάκος ῥιφθεὶς καὶ κατενεγκῶν αὐτῷ τρεῖς διὰ γυαταγκίου πληγὰς· ὁ ἀτυχὴς χωροφύλαξ ἀνέστη γενναίως, κενώσας κατ' ἐκεῖνου τὸ ὄπλόν του καὶ μὴ ἐπιτυχῶν αὐτὸν τῷ κατέφερε μίαν διὰ τοῦ κοπάνου τῆς καρθίνας του· ἀλλὰ διότι κατεῖχε θέσιν χαμηλοτέραν τοῦ ληστοῦ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ πλήρη χρῆσιν τῆς δυνάμεώς του, δὲν κατάρθωσεν ἄλλο παρὰ νὰ ξύσῃ τὸ μέτωπον τοῦ ληστοῦ· τὸν τρίτον καλούμενον Σπύρον Καρφήν ὀδηγοῦντα καὶ τὸν ἔππον μετὰ τὸ τροφίμα συνέλαβε ζῶντα ὁ ληστὴς Δαλαμάγκας· ὁ Καρφής κενώσας ἀνεπιτυχῶς κατὰ τοῦ Δαλαμάγκα τὴν πιστόλαν του ἔπεσε πρηνῆς διὰ ν' ἀποφύγῃ τὸν ἀντιπυροβολισμὸν τοῦ ληστοῦ, ἀλλὰ καὶ τούτου ὁ ἀντιπυροβολισμὸς ἀπέτυχεν· ἀλλ' ἐπέτυχον αἱ χεῖρές του, διότι ἐπιπεσῶν τὸν συνέλαβε ζῶντα· ἐγνωρίσθησαν, διότι τὰ χωρία των ὀλίγον ἀπέχουσιν ἀλλήλων καὶ ἐνῶ ἦσαν συνομιλοῦντες ὁ διαληθθεὶς ληστὴς Νάκος, ἢ αἰμοχαρῆς ἐκείνη τίγρις, πνέων ἔτι

ΣΑΙΚΣΠΗΡ.

Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ.

ΠΡΟΣΩΠΑ.

Ο ΔΟΥΞ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ.

Ο ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΣ ΤΟΥ ΜΑΡΟΚΟΥ

Ο ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΣ ΤΗΣ ΑΡΑΓΩΝΙΑΣ, } μνηστήρες τῆς Πορκίας.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ἔμπορος τῆς Βενετίας.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ, φίλος τοῦ Ἀντωνίου.

ΣΑΛΑΝΙΟΣ,

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ, } φίλοι τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Βασανίου.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ,

ΛΟΡΕΝΖΟΣ, ἐραστής τῆς Ἰεσικᾶς.

ΣΥΛΟΚ, ἰουδαίος.

ΤΟΥΒΑΛ, ἰουδαίος, φίλος τοῦ Συλόκ.

ΛΑΝΣΕΛΟΤΟΣ ΓΟΒΟΣ, γελωτοποιός, ὑπηρέτης τοῦ Συλόκ.

Ο ΓΕΡΩΝ ΓΟΒΟΣ, πατήρ τοῦ Λανσελότου.

ΣΑΛΑΡΙΟΣ.

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ, ὑπηρέτης τοῦ Βασανίου.

ΒΑΛΘΑΣΑΡ, } ὑπηρετᾶται τῆς Πορκίας.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ,

ΠΟΡΚΙΑ, πλουσίη κληρονόμος.

ΝΕΡΙΣΣΑ, ἀκόλουθος τῆς Πορκίας.

ΙΕΣΙΚΑ, θυγάτηρ τοῦ Συλόκ.

ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ, ΔΕΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΝΟΜΕΙΟΥ,
ΕΙΣ ΔΕΣΜΟΦΥΛΑΞ, ΥΠΗΡΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΟΙ.

Ἡ σκηνὴ δὲ μὲν εἰς Βενετίαν, ἐπὶ δὲ εἰς Βελγόν, ἡπειρωτικῆ διαμονῆ τῆς Πορκίας.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α΄.

ΒΕΝΕΤΙΑ. — ΟΛΟΣ.

(Εἰσέρχονται ὁ Ἀντώνιος, ὁ Σκλαρίνος καὶ ὁ
Σαλάνιος.)

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Τῆ ἀληθείᾳ δὲν ἤξεύρω διατι εἶμαι
τόσον μελαγχολικός. Τοῦτο μὲ ἐνοχλεῖ!
λέγετε ὅτι τοῦτο ἐνοχλεῖ καὶ ὑμᾶς ἐπίσης·
ἀλλὰ πόθεν προέρχεται αὕτη ἡ μελαγχο-

λία, ποῦ τὴν εὐρον, ποῦ τὴν συνήντησα,
ποῖα εἶνε ἡ φύσις αὐτῆς, πόθεν ἐγεννήθη;
ἀκόμη δὲν εἴμπορῶ νὰ τὸ μάθω. Μὲ ὀλί-
γας λέξεις, ἡ μελαγχολία τοσοῦτον μὲ
κατέστησεν εὐήθη, ὥστε πολὺ δυσκολεύο-
μαι νὰ ἀναγνωρίσω αὐτὸς ἑμαυτόν.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Τὸ πνεῦμά σας εἶναι βεβαίως δεσμευ-
μένον εἰς τὸν ὠκεανόν, ἐκεῖ ὅπου τὰ με-
γάλα πλοῖά σας, αὐθένται καὶ πλούσιοι
πολιταὶ τοῦ ὑγροῦ πεδίου, ἢ, εἰάν προτι-
μᾶτε, κοσμήματα τῆς θαλάσσης, βλέ-
πουσιν ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ μεγαλείου των
ὄλον ἐκείνον τὸν ἐλεεινὸν συρφετόν των

μικρῶν ἐμπορικῶν πλοίων τὰ ὅποια προσ-
κλίνουσι ταπεινῶς διαβαίνοντα πλησίον
αὐτῶν καὶ χαιρετίζοντα διὰ τῶν λευκῶν
πτερυγῶν των.

ΣΑΛΑΝΙΟΣ.

Πιστεύσατέ με, εἰάν διεκύβευα τοιαῦ-
τα κεφάλαια, ὅλη ἡ προσοχή μου καὶ
ἔλαι μου αἱ ἐλπίδες θὰ ἦσαν μακρὰν ἀπ'
ἐδῶ. Ὅθ μὲ ἐβλεπον ἀποσπῶντα στάχεις
χόρτου καὶ ῥίπτοντα αὐτοὺς εἰς τὸν ἄνε-
μον διὰ νὰ βεβαιωθῶ πόθεν πνέει· Ὅθ
μὲ ἐβλεπον ζητοῦντα δι' ἀπλήστου ὀφθαλ-
μοῦ ἐπὶ τῶν θαλασσιῶν χαρτῶν τοὺς λι-
μένας, τὰς προκυμᾶς καὶ τοὺς ὄρους.
Πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ μοὶ ἐμπνεύσῃ φόβον
διὰ τὰ φορτία μου, δὲν θὰ μὲ καθίστα
βεβαίως πολὺ φαιδρὸν.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Φυσῶν εἰς τὸν ζωμόν μου διὰ νὰ τὸν
φυγράνω, θὰ ἤσθανόμην φρικίαν, διότι
θὰ ἐσκεπτόμην ὅτι βίαιος ἄνεμος δύναται
νὰ προξενήσῃ πολλὴν βλάβην εἰς τὴν θά-
λασσαν. Δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀπεισῶ εἰς
κλεψύδραν χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶ τὰς ὑψά-
λους καὶ σκοπέλους· θὰ ἐβλεπα ναυαγοῦν-
τα ἐκεῖ τὸν Ἀνδρέαν μου φορτωμένον
ἀπὸ πλοῦτη καὶ κλίνοντα τὴν ἄκρην τοῦ
μεγάλου ἰστοῦ του χαμηλότερον τῶν
πλευρῶν του διὰ νὰ φιλήσῃ τὸν τάφον
του. Ὅθ ἠδυνάμην νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν καὶ νὰ ἰδῶ τοὺς λίθους τοῦ ἱεροῦ
οἰκοδομήματος, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶ τοὺς
ἀπαισίους βράχους οἵτινες ἀρκεῖ νὰ ἐγγί-
σωσιν ἀκροθιγῶς τὴν πλευρὴν τοῦ προσ-
φιλοῦς πλοίου μου διὰ νὰ διασκορπίσω-
σιν ὅλα μου τὰ ἀρώματα ἐπὶ τῆς ἐπιφα-
νείας τῆς θαλάσσης, καὶ νὰ ἐνδύσωσι διὰ
τῶν πολυτίμων μεταξωτῶν μου τὰ ὀρ-
γισμένα κύματα; ἐν συντόμῳ, χωρὶς νὰ
σκεφθῶ ὅτι τώρα εἶμαι κύριος ὅλου ἐκεί-
νου τοῦ πλοῦτου, καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν
δὲν ἔχω πλέον τίποτε; Δύναμαι νὰ φαν-
τασθῶ τὴν πιθανότητα τοιαύτης σκέ-
ψεως, καὶ νὰ μὴ εἶπω κατ' ἑμαυτόν ὅτι
εἰάν παρόμοιόν τι μοὶ συνέβαινε, θὰ ἦμην
μελαγχολικώτατος; Ναί, μάταιοι εἶναι
οἱ λόγοι σας· εἰάν ὁ Ἀντώνιος ἦναι με-
λαγχολικός, σημαίνει ὅτι σκέπτεται τὰ
ἐμπορεύματά του.

(ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ).

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

“Ὅχι, πιστεύσατέ με. Χάρις τῷ Θεῷ
δὲν διεκύβευσα ὅλην τὴν περιουσίαν μου
εἰς μίαν μόνην ἐπιχείρησιν οὔτε εἰς ἓν μὲ-
νον πλοῖον. Οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾧσι τὰ
συμβάντα τοῦ ἔτους τούτου, δὲν θὰ δυ-
νηθῶσι νὰ μὲ στερήσωσιν ὅλων τῶν ὑ-
παρχόντων μου. Δὲν μὲ καθιστᾶ λοιπὸν
μελαγχολικὸν τὸ ἐμπόριόν μου.

ΣΑΛΑΝΙΟΣ.

Λοιπὸν εἰσθε ἐρωτευμένος.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

“Ἀπαγε!

ΣΑΛΑΝΙΟΣ.

Μήτε ἐρωτευμένος; “Ὅχι παραδεχθῶμεν
λοιπὸν ὅτι εἰσθε μελαγχολικός διότι δὲν
εἰσθε φαιδρὸς. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύ-
την θὰ σᾶς ἦναι εὐκόλον νὰ γελάσετε,
νὰ χοροπηδήσετε καὶ νὰ εἰπῆτε ὅτι εἰσθε
φαιδρὸς, διὰ τὸν λόγον ὅτι εἰσθε μελαγ-
χολικός. Μὰ τὸν διπρόσωπον Ἰανόν, ἡ
φύσις πλάττει ἐνίοτε πολὺ ἀστεία σώ-
ματα! Οἱ μὲν καμύβουσιν ἀδιακρίτως
τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ γελῶσιν ὡς παπα-
γάλοι εἰς μόνην τὴν θέαν ἀσκοπαίτου·
ἄλλοι ἔχουσιν τόσον ὄζος εἰς τὸ πρόσωπον,
ὥστε δὲν θὰ ἄξιον νὰ ἴδῃ τις τοὺς ὀδόν-
τας των ἐν εἴδει μειδιάματος, καὶ ἂν ἀ-
κόμη ὁ Νέστωρ ὠρκίζετο ὅτι ἡ κωμῶδία
εἶναι γελοιωδεστάτη.

(Εἰσέρχεται ὁ Βασάνιος, ὁ Λορένζος καὶ ὁ
Γρατιανός.)

Ἴδου ἔρχεται ὁ Βασάνιος, ὁ εὐγενὴς
συγγενὴς σας, μετὰ τοῦ Γρατιανοῦ καὶ
τοῦ Λορένζου. Χαίρετε, σᾶς ἀφίνομεν μὲ
καλλιτέρους συντρόφους.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἔμενα πλησίον σας
μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τῆς φαιδρότητός
σας, ἀλλὰ καλλίτεροι φίλοι ἔρχονται νὰ
μὲ ἀπαλλάξωσι τῆς φροντίδος ταύτης.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Ἰξεύρω τὴν ἀξίαν σας. Σκέπτομαι λοι-
πὸν ὅτι αἱ ὑποθεσεῖς σας σᾶς καλοῦσιν
ἀλλαγῶν καὶ ὅτι δράττεσθε τῆς εὐκαι-
ρίας ταύτης διὰ νὰ μὲ ἀφήσετε.

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Χαίρετε, καλοὶ μου κύριοι!

ΒΑΣΑΝΙΟΣ.

Καλοί μου κύριοι, είπέτε μοι λοιπόν και οι δύο πότε θα γελάσωμεν ὁμοῦ; Εἰπέτε πότε; Σπανιώτατα φαίνεσθε. Θα διαρκέση τοῦτο ἐπὶ πολὺ;

ΣΑΛΑΡΙΝΟΣ.

Εἴμεθα εἰς τὰς διαταγὰς σας· προσδιορίσατε τὴν ἡμέραν.

(Ὁ Σαλαρίνος καὶ ὁ Σαλιάνιος ἐξέρχονται.)

ΛΟΡΕΝΖΟΣ.

Ἄρχων Βασάνιε, τώρα ὅτε εὑρετε τὸν Ἄντωνιον, ὁ Γρατιανὸς καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς ἀφήσωμεν. Ἄλλὰ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, μὴ λησμονήσετε τὴν συνέντευξίν μας.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ.

Μεῖνατε ἤσυχοι.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ.

Δὲν εἶσθε χαρωπὸς, ἄρχων Ἄντωνιε. Πολλὰς φροντίδας σᾶς δίδουσι τὰ κοσμικὰ συμφέροντα. Πολὺ ἀκριβὰ πληρόνετε τὴν περιουσίαν ἀγοράζοντες αὐτὴν μὲ τόσας μερίμνας. Πιστεύσατέ με, εἶσθε πολὺ μεταβεβλημένος.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Ὁ κόσμος! Γρατιανέ, λαμβάνω τὸν κόσμον ὅπως εἶναι· θέατρον ἐν τῷ ὁποίῳ ὀφείλει ἕκαστος νὰ παριστᾷ ἐν πρόσωπον, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ ἰδικόν μου εἶναι νὰ εἶμαι μελαγχολικός.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ.

Ἰδικόν μου λοιπὸν ἄς ᾖ τὸ τοῦ τρελοῦ, καὶ ἄς ἔλθωσιν αἱ βυτίδες τοῦ γέλατος νὰ με καταλάβωσιν ἐν μέσῳ τῶν γελάτων καὶ τῶν παιχνιδίων! Προτιμῶ νὰ μοῦ κατακαύσῃ τὰ σπλάγχνα οἶνος γενναῖος παρὰ νὰ αἰσθανθῶ τὴν καρδίαν μου μαραινομένην ἀπὸ τοὺς στεναγμοὺς τῆς ἀδυναμίας! Διατί λοιπὸν ἄνθρωπος ἔχων αἷμα βράζον εἰς τὰς φλέβας του νὰ μὲν νη ἀναίσθητος ὡς τὸ ἐξ ἀλαβάστρου ἄγαλμα τοῦ πάππου του; Διατί νὰ κοιμᾶται ὄρθιος καὶ νὰ ρθίνῃ ὠχρίων ἐκ τῆς πολλῆς μελαγχολίας; Σοὶ τὸ λέγω, Ἄντωνιε, σὲ ἀγαπῶ, καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην σοὶ ὀμιλεῖ ἡ φίλιάν μου· ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι τῶν ὁποίων ἡ ὄψις ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ λιμνάζοντος ὑδατος· οὔτινες περικλείονται ἀκαταπαύ-

στως εἰς ἐπίμονον ἀκίνησιαν διὰ νὰ ἐκλαμβάνωνται σοφοί, σοβαροί, βαθύνοες. Φαίνονται ὡς νὰ σοὶ λέγουν· εἶμαι ὁ ἄρχων χρησμός· κἀν εἶς σκύλος νὰ μὴ γαυλίζῃ ὅταν ἐγὼ ἀνοίγω τὸ στόμα. Ὡ φίλτατέ μου Ἄντωνιε, πόσους τοιούτους γνωρίζω, ὀφείλοντας εἰς τὴν σιωπὴν τὴν ἐπὶ συνέσει φήμην των! Ἐὰν ὠμίλουν, εἶμαι βέβαιος ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι θὰ καθίσταντο ἔνοχοι τοῦ πυρός τῆς γέννης, διότι πολλοὶ ἄνθρωποι ἀκούοντες αὐτοὺς, θὰ προσηγόρευον τοὺς ἀδελφούς των μωρούς. Ἄλλοτε θὰ σὲ εἰπῶ περισσότερα. Σὲ ἐξορκίζω ὅμως νὰ μὴ ζητῆς νὰ ψαρεύσῃς τὴν φήμην, τὸν κωδῶν τοῦτον τῶν ἀνοήτων, μὲ τὸ δέλεαρ τῆς μελαγχολίας. Ἐλθέ, καλὲ Λορένζε. Καλὴν ἐντάμωσιν, κύριοι μετὰ τὸ δείπνον, θὰ τελειώσω τὴν διδασχὴν μου.

ΛΟΡΕΝΖΟΣ.

Ναι, θὰ σᾶς ἀφήσωμεν μέχρι τῆς ὥρας τοῦ δείπνου. Ἐγὼ εἶμαι κατ' ἀνάγκην εἰς ἐκ τῶν ἀφώνων ἐκείνων σοφῶν περὶ ὧν ὀμιλεῖ ὁ Γρατιανὸς, διότι δὲν μὲ ἀφίνει ποτὲ νὰ εἰπῶ μίαν λέξιν.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ.

Ἔχεις δίκαιον. Μεῖνε μαζὴ μου δύο ἔτη ἀκόμη καὶ στοιχηματίζω ὅτι θὰ λησμονήσῃς καὶ τὸν εἶχον τῆς φωνῆς σου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Χαίρετε. Αὐτὸς ὁ Γρατιανὸς θὰ μὲ κάμη φλύαρον.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ.

Τόσον τὸ καλλίτερον· διότι ἡ σιωπὴ δὲν ἀρμόζει εἰμὴ εἰς ἑωδιτὴν γλωσσὴν καπνιστὴν, ἢ εἰς κόρην τὴν ὁποίαν δὲν ζητεῖ πλέον κανεῖς.

(Ὁ Γρατιανὸς καὶ ὁ Λορένζος ἐξέρχονται.)

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Ἴδου λέξεις κεναὶ ἐννοίας!

ΒΑΣΑΝΙΟΣ.

Διὰ νὰ φλουαρή ἐπὶ πολὺ περὶ μηδαμίων πραγμάτων, ὁ Γρατιανὸς δὲν ἔχει τὸν ὁμοίον του εἰς ὅλην τὴν Βενετίαν. Ὅ,τι σπουδαῖον ὑπάρχει εἰς τοὺς λόγους του ὁμοιάζει μὲ δύο κόκκους σίτου κωχωμένους εἰς δύο κοιλὰ πίτυρα. Θὰ κοπιᾶσῃς ὁλόκληρον ἡμέραν διὰ νὰ τοὺς εὔρῃς, καὶ ὅταν τοὺς κρατῆσῃς θὰ ἴδῃς

ὅτι δὲν ἤξιζον τὸν κόπον τὸν ὁποῖον κατέβαλες πρὸς εὔρεσίν των.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Πολὺ καλὰ! Ἄλλ' εἰπέ μοι τώρα ποία εἶναι ἡ ὠραία ἐκείνη κυρία πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ὠρκίσθης νὰ ἐπιχειρήσῃς μυστηριώδες προσκύνημα; Μὲ ὑποσχέθῃς νὰ μὲ κάμης σήμερον τὴν ἐκμυστήρευσιν ταύτην.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ.

Δὲν ἀγνοεῖς, Ἄντωνιε, πόσον ἰερωτηρίασα τὴν περιουσίαν μου παίζων ἐν τῷ κόσμῳ πρόσωπον τὸ ὁποῖον τὰ μικρά μου εισοδήματα δὲν μοὶ επέτρεπον νὰ τηρῶ ἐπὶ πολὺ· ἐὰν δὲ τώρα λυπούμαι, τοῦτο προέρχεται οὐχὶ ἐκ τῆς ἀνάγκης εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκομαι νὰ θέσω τέλος εἰς αὐτὸ τὸ ἀριστοκρατικὸν εἶδος τοῦ βίου· ἡ κυριώτερα μου φροντίς εἶναι πῶς νὰ ἀπαλλαγῶ ἐντίμως τῶν ὑπερόγκων χρεῶν εἰς τὰ ὁποῖα μὲ ὑπέβαλεν ἡ ἀσωτεία μου. Σὺ, Ἄντωνιε, εἶσαι ὁ μεγαλειότερος πιστωτής μου, καὶ εἰς χρήματα καὶ εἰς φιλίαν· καὶ ἀκριβῶς ἡ ἐμπιστοσύνη μου πρὸς τὴν φιλίαν ταύτην μὲ παρακινεῖ νὰ σοὶ ἐμπιστευθῶ τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα ἐσχημάτισα διὰ νὰ ἀπαλλαγῶ ἀπὸ ὅλα μου τὰ χρέη.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Σὲ ἐξορκίζω, ἀγαπητέ μου Βασάνιε, ἐξηγήθητι καὶ ἐὰν τὰ σχέδια ταῦτα δὲν ἀποκαρδύνωνται τῆς τιμῆς, ἔσο βέβαιος ὅτι τὸ βαλάντιόν μου, ἐγὼ καὶ ὅλα τὰ μέσα μου εἶναι ἐντελῶς εἰς τὴν διάθεσίν σου.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ.

Εἰς τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν, ὅταν ἔχανα κανὲν βέλος, ἐρρίπτα ἀμέσως ἐν ἄλλο μὲ τὴν αὐτὴν ἔντασιν καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἀκολουθῶν μετὰ πλειοτέρας προσοχῆς τὴν πτώσιν του διὰ νὰ ἐπανεύρω τὸ πρῶτον· καὶ οὕτω διακυβεύων νὰ χάσω δύο, ἐπανεύρισκα συχνάκις καὶ τὰ δύο. Σοὶ ἀναφέρω δὲ τὸ παράδειγμα τοῦτο τῆς παιδικῆς ἡλικίας μου καθότι ἡ ὀμιλία τὴν ὁποίαν θέλω σοὶ κάμει θὰ ᾖ ἡ ἐπίσης πλήρης παιδικῆς ἀφελείας. Σοὶ ὀφείλω πολλά, καὶ ὡς εἶναι ἐπόμενον τὰ χρέη ἀχαλινώτου νέου εἶναι πάντοτε χαμένα. Ἄλλ' ἐὰν συγκα-

τατίθεσαι νὰ διακινδυνεύσω καὶ δεῦτερον βέλος πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ὅπου ἐρρίψῃς τὸ πρῶτον, δὲν ἀμφισβῆλω ὅτι ἀκολουθῶν προσεκτικῶς τὴν πτώσιν του, θὰ κατορθώσω νὰ τὰ ἐπανεύρω ἀμφότερα, ἢ τοῦλάχιστον νὰ σοὺ ἐπιστρέψω τὸ τελευταῖον, μένων διὰ τὸ πρῶτον εὐγνώμων ὀφειλέτης σου.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Εἶναι δυνατὸν ἀφοῦ μὲ γνωρίζεις, νὰ χάνῃς τὸν καιρὸν σου εἰς τοιαύτας περιστροφάς! Πιστεύσόν με, περισσότερον μὲ λυπεῖς θέτων ὑπὸ δοκιμασίαν τὴν ἀφροσύνην μου, παρὰ ἐὰν κατησώτερες ὕσα καὶ ἂν ἔχω. Εἰπέ μοι λοιπὸν τί πρέπει νὰ πράξω. Εἶμαι ἑτοιμὸς, ὀμίλει, σὲ ἀκούω.

ΒΑΣΑΝΙΟΣ.

Εἰς Βελμὸν εὑρίσκεται πλουσία κληρονόμος, ὠραία, ὠραιοτέρα τῆς καλλονῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσι πεπρωτισμένη διὰ σπανιότητων ἀρετῶν. Πρὸ τίνος ἦδη καιροῦ οἱ ὀρθοαλλοί της μοὶ ἐλάλησαν σιωπηλῶς καὶ ἠδέως. Καλεῖται Πορκία, καὶ εἶναι ἐπίσης ἀξία θαυμασμοῦ ὅσον ἡ θυγάτηρ τοῦ Κάτωνος, ἡ Πορκία τοῦ Βρούτου. Ὁ κόσμος ὁλόκληρος γνωρίζει τὴν ἀξίαν της καὶ τὴν θαυμάζει, οἱ δὲ τέσσαρες ἄνεμοι τῆ φέρουσιν ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τῆς οἰκουμένης περιφανεῖς μνηστῆρας. Οἱ βόστρυχοι τῆς κεφαλῆς της, ἀστράπτοντες ὡς ὁ ἥλιος, πίπτουσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου της ὡς χρυσόμαλλον δέρας· καὶ ἕνεκα τούτου ἡ ἐν Βελμὸν κατοικία της μετεβλήθη εἰς νέαν Κολυγίδα, τῆς ὁποίας τὴν κατάκτησιν πειρῶνται ἄπειροι Ἰάσωνες. Ὡ Ἄντωνιέ μου! ἐὰν εἶχον τὰ ἀναγκαῖα μέσα νὰ τὴν διαφιλονεικίσω πρὸς αὐτοὺς, προαίσθημά τι μοὶ λέγει ὅτι δὲν θὰ ἀπετύγχανον.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ.

Δὲν ἀγνοεῖς ὅτι ὅλη ἡ περιουσία μου εἶναι πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅτι δὲν ἔχω χρήματα καὶ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ εὔρω σπουδαῖον ποσόν. Ὑπαγε λοιπὸν, ἰδὲ τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ἡ ἐν Βενετία ἐμπορικὴ πίστις μου, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι θὰ ἐξαντλήσω ὅλα τὰ μέσα ὅπως δυνηθῆς νὰ παρουσιασθῆς εἰς Βελμὸν ἐνώπιον τῆς ὠραίας Πορκίας. Ὑπαγε, ζήτη-

σιν και ἐγὼ ἀφ' ἐτέρου θὰ πράξω τὸ αὐτὸ, καὶ δὲν ἀμφισβάλλω ὅτι, εἴτε διὰ τῆς πίστεως εἴτε διὰ τῶν φίλων τοὺς ὁποίους ἔχω, θὰ κατορθώσω νὰ εὕρω χρήματα.
(Ἀκολουθεῖ.)

Α. Γ. ΣΚΑΛΙΑΝΗΣ.

Η ΑΧΑΡΙΣΤΙΑ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

[Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.]

Δερβίσης τις, αξιοσέβαστος διὰ τὸ προσηθικός τῆς ηλικίας του, ἠσθένησε παρά τινι χήρᾳ ζώσῃ ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ εἰς τὰ πρῶτα τῆς Βασσῆρας. Τόσον δὲ συνεκινήθη ἐκ τῶν φροντίδων καὶ τοῦ ζήλου μεθ' οὗ αὕτη τὸν ἐριλοξένησεν, ὥστε ἀναχωρῶν εἶπε· «Παρειρήρησα ὅτι μόνη μὲν ζῆς ἀνέτως, δὲν ἐξαρκοῦσιν ὅμως οἱ πόροι σου πρὸς διατροφήν τοῦ μονογενοῦς σου υἱοῦ Ἀβδουλλάχ. Ἐὰν μοὶ τὸν ἐμπιστευθῆς, θέλει σοὶ ἀποδώσω τὴν ἦν ὀφείλω σοὶ εὐγνωμοσύνην.» Ἡ καλοκάγαθος χήρα προθύμως ἐδέξατο τὴν πρότασιν, καὶ ὁ Δερβίσης ἀπῆλθεν μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς, εἰπὼν πρὸς αὐτὴν ὅτι θὰ ἐπιχειρήσῃσι διαιτῆσθαι ἐπιδοκομίαν. Ὁ Δερβίσης πρεῖχε τῷ νέῳ Ἀβδουλλάχ πάντα δαψιλῶς ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ, κατέβαλλε κόπους περὶ τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως, διὰ μεγίστης φροντίδος εἶχεν αὐτὸν νοσῆσαντα ἐπικινδύνως, καὶ τέλος ἐμερίμνα περὶ αὐτοῦ, ὡς περὶ ἰδίου του τέκνου. Ὁ Ἀβδουλλάχ μυριάκις ὠμολογεῖ πρὸς αὐτὸν τὴν εὐγνωμοσύνην του, ἀλλ' ὁ γέρων πάντοτε ἀπεκρίνετο· «Τέκνον μου, ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ καὶ τόπῳ αὕτη θέλει δοκιμασθῆ, καὶ θέλει σαφῶς ἀποδειχθῆ, ἐὰν ἴσῃσι οὕτω εὐγνωμῶν, ὡς διατείνεσσι.»

Ἐνῶν ἡμέραν τινα ὁδοιπόρουν ἐν ἐρήμῳ πεδιάδι, ὁ Δερβίσης εἶπε τῷ Ἀβδουλλάχ· «Ἀρχίθην, τέκνον, εἰς τὸ τέρμα τῆς ἡμετέρας πορείας καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν μου θέλεις εἶδει ἐντὸς ὀλίγου τὴν γῆν διαρρηγνυμένην

ἐντὸς τῆς ὁποίας δέον νὰ εἰσέλθῃς, ἵνα εὕρῃς τὸν μέγιστον τῶν θησαυρῶν, ἐξ ὧν αὕτη ἐγκλείει. Ἐχεις τόσην γενναίότητα ὥστε νὰ κατέλθῃς εἰς τοὺς ὑπογίους τούτους θόλους;» Ὁ Ἀβδουλλάχ ὁμνύων, προσεπάθει παντὶ σθένει νὰ τὸν πείσῃ περὶ τῆς εὐπειθείας, καὶ τοῦ ζήλου του.

Τότε ὁ Δερβίσης ἤναψε μικρὰν πυρὰν, ἐφ' ἧς χέων ἄρωμά τι, ἀνεγίνωσκε καὶ προσήχετο ἐπὶ τινα στιγμής μεθ' ἧς ἡ γῆ ἐσχίσθη καὶ ὁ Δερβίσης τῷ εἶπε· «Δύνασαι νῦν νὰ εἰσέλθῃς, ἀγαπητὲ Ἀβδουλλάχ, μέμνησο δὲ ὅτι ἐν σοὶ κεῖται νὰ ἐκτελέσῃς τὴν αἴτησίν μου, καὶ ὅτι ἴσως μόνη αὕτη ἡ εὐκαιρία εἶναι κατάλληλος, καθ' ἣν θέλεις ἀποδείξῃς τὴν εὐγνωμοσύνην σου· πρόσεξον μὴ ἐκθαμβωθῆς ἐκ τοῦ εὐρισκομένου ἐκεῖ πλοῦτου, ἐκ τοῦ ὁποίου πρέπει μόνον νὰ προτιμήσῃς σιδηρὰν λυχνίαν δωδεκάρωτον, ἀπολύτως ἐμοὶ ἀναγκαίαν, ἣν θέλεις εὔρει, ἐγκλειστον ἐν τινι θύρᾳ ἀνελεθὲ πάραυτα καὶ κόμησον αὐτὴν εἰς ἐμέ. Ὁ Ἀβδουλλάχ τὰ πάντα ὑπισχνούμενος κατήλθε θαρραλέως ὑπὸ τὸ ἔδαφος· ἀλλ' ἐπιλαθόμενος τῆς δοθείσης αὐτῷ παραγγελίας, ἐπλήρου τὸν χιτῶνα καὶ τοὺς κόλπους του χρυσοῦ, καὶ λίθων πολυτίμων, ὧν σωρὸς ὑπερμεγέθεις ἐνέκλειον οἱ ὑπόγειοι θόλοι· ἡ ὁπῆ δὲ δι' ἧς κατήλθε ἐκλείσθη πάραυτα· ἔσχεν ὅμως ἀρκετὴν ἐτοιμότητα πνεύματος, ἵνα ἀναρπάσῃ τὴν λυχνίαν, ἣν ὁ Δερβίσης τόσον ἐπιμόνως αὐτῷ ἐσύστησε. Καί τοι ἠδύνατο νὰ θεωρήσῃ ὡς βέβαιον τάφον τὴν δεινοτάτην θέσιν ἐν ἣ εὕρισκετο, ὅμως δὲν ἀπηλπίσθη· διελογίσθη δὲ ὅτι ὁ θόλος ἐκλείσθη μόνον, διότι παρέβη τὴν τοῦ Δερβίσης διαταγὴν, καὶ ἀνεμιμνησκόμενος τῶν εὐεργεσιῶν ἧς παρ' αὐτοῦ ἔλαθε, ὠνείδιζεν ἑαυτὸν ὡς ἀγνώμονα. Μετὰ πολλοὺς τέλους πόνους καὶ μόχθους κτύχησε ν' ἀνεύρῃ στενήν διόδον δι' ἧς ἀνῆλθε ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ ἐκείνου τόπου· ἡ δὲ κεκαλυμμένη ὑπὸ βρύων καὶ ἀκανθῶν αὕτη διόδος, δι' ἧς ἐπανεῖδε τὰς ζωογόνους τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, ἔκειτο εἰς εὐρείαν ὁδόν. Μάτην περιστρέφων τὸ ὄμμα ὅπως ἴδῃ τὸν Δερβίσην, διανοήθη ἐγκαταλείπων αὐτὸν, νὰ σφετερισθῇ τὴν τόσον περιπόθητον σιδη-

ρὰν λυχνίαν, ὅπως ζῆσῃ τοῦ λοιποῦ ἀνέτως, ἐκ τῶν ἀφθόνων θησαυρῶν οὓς ἔλαβεν ἐκ τῶν σπλαγγχνων τῆς γῆς.

Μὴ βλέπων τὸν Δερβίσην, οὐδ' ἀναμιμνησκόμενος οὐδεμίαν τῶν θέσεων δι' ὧν εἶχε διέλθει, προύχωρει ἔχων τὴν λυχνίαν ὀδηγὸν, ὑπερβολικῶς δ' ἐξεπλάγη, εὐρεθεὶς αἰφνιδίως πρὸ τῆς μητρικῆς του οἰκίας ἐξ' ἧς ἐνόμιζεν ὅτι ἀπέιχε τὰ μέγιστα. Ὁ Ἀβδουλλάχ, διηγῆθη εἰς τὴν μητέρα του λεπτομερῶς τὰ περὶ τοῦ ἁγίου Δερβίση, καὶ τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεξεν, ἐκπληρῶν τὰς ἀλόγους αὐτοῦ ἐπιθυμίας, κατόπιν δὲ ἐπαρουσίασε τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς. Ἡ μήτηρ, ἐπὶ τῇ θεᾷ τούτων, διελογίσθη ὅτι ὁ Δερβίσης ἀναμφιλέκτως σκοπὸν μόνον εἶχε, ὅπως λάβῃ ἐχέγγυα τοῦ θάρρους καὶ τῆς πίστεως τοῦ υἱοῦ τῆς, καὶ ὅτι θὰ ἦτο ἀντικρὺς ἀνοησία, ν' ἀπορρίψῃσι τὴν πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ τῆς τύχης προσενεχθεῖσαν εὐτυχίαν. Ἐνῶ ἀμρότεροι μετ' ἀπλήστου ὄμματος παρετήρουν τοὺς θησαυροὺς τούτους, καὶ ἐξεθαμβοῦντο ὑπὸ τῆς λάμπειας καὶ στιλπνότητος αὐτῶν, μυρία ὄνειρα ὄνειροπολοῦντες, παρὰ χροῖμα καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐξαφανίζονται ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν των. Τότε δὴ τότε ὁ Ἀβδουλλάχ ἐμέμνητο ἑαυτὸν, ὡς ἀγνώμονα καὶ ἀχάριστον. Παρατηρήσας δὲ ὅτι ἡ σιδηρὰ λυχνία, ἣ μᾶλλον ἡ δικαία ποιὴ ἧς ἀξιοῦνται οἱ μὴ τὰς ὑποσχέσεις των ἐκπληροῦντες, δὲν ὑπέκυψεν εἰς τοὺς νόμους τῆς μαγειρίας εἶπε καθ' ἑαυτὸν· «Ὅ, τι συνέβη εἰς ἐμέ εἶναι δίκαιον ἀπώλεσα ὅ,τι διελογιζόμην νὰ μὴ ἀποδώσω, μόνον δὲ ἡ λυχνία ἦν προεθέμην νὰ κομίσω τῷ Δερβίσην ἑναπολειφθεῖσα, τεκμηριῶ ὅτι ἀνῆκε εἰς αὐτὸν, καὶ ὅτι οἱ λοιποὶ ὄνειροτόκοι θησαυροὶ ἀδίκως ἀπεκλήθησαν.»

Τῆς νυκτὸς ἐπελοῦσης, ὁ Ἀβδουλλάχ αὐτομάτως ἤναψε τὴν λυχνίαν· ἐν ἀκαρεῖ δὲ ἐναφανίσθη αὐτῷ Δερβίσης τις, ὅστις περιδινόμενος ἐφ' ὀλόκληρον ὠραν ἐγένετο ἄφαντος, ῥίψας ἐν ἄσπρον (1). Ἡ λυχνία συνίστατο ἐκ δώδεκα κηροπηγίων. Ὁ Ἀβδουλλάχ ἀναλογιζόμενος τὴν ἐπομένην, τὰ γεγονότα τῆς προηγού-

(1) Ἄσπρον (asper) νόμισμα ἰσοδυναμοῦν περίπου μὲ ἑννέα δηνάρια.

μένης νυκτὸς, κατετρώχετο ὑπὸ περιεργείας ὅπως ἴδῃ τὸ ἀποθησόμενον, ἐὰν ἦναπτεν ἕκαστον τῶν κηροπηγίων, ὅπερ καὶ ἐπραξε. Πάραυτα δώδεκας Δερβισῶν ἐμφανισθεῖσα, περιστράφη ἐπὶ μίαν ἐπίσης ὠραν, καὶ ῥίψασα δώδεκα ἄσπρα ἀνελήθη. Τὸ αὐτὸ πείραμα καθ' ἑκάστην ἐπαναλαμβάνετο μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας, ἀλλὰ μόνον ἄπαξ τοῦ ἡμερονυκτίου. Τὸ εὐτυχὲς μὲν ἀλλ' ἐπαρκὲς διὰ τὴν χήραν τοῦτο ποσόν, θὰ συνέτεινε εἰς τὴν εὐδαιμονίαν των, ἐὰν ἐπαύοντο κατεχόμενοι ὑπὸ ἀκατασχέτου πλεονεξίας. — Μέγιστον κίνδυνον διατρέχει πάντοτε ἡ ἐπὶ τὰ πλοῦτη προσηλουμένη φαντασία. — Ἡ θεὰ τούτων ὦν ἤλπιδεν ὅτι θὰ γείνη κύριος, τὰ περὶ τῆς τούτων διαθέσεως σχέδια, πάντα ταῦτα τόσον ἀπρησθόλου τὸ σαλευόμενον πνεῦμα τοῦ Ἀβδουλλάχ· ὥστε οὐδὲν ἠδύνατο νὰ τὸ καταπραῖνῃ. Καταφρονῶν δὲ τὸ ἐκ τῆς λυχνίας εὐτελεὲς ποσόν, ἀπεράσισε νὰ ἀποδώσῃ αὐτὴν τῷ Δερβίση ἐλπίζων ὅτι, ἐκπληρῶν τὸν διακαέστατον αὐτοῦ πόθον, θὰ ἀποκτήσῃ τοὺς θησαυροὺς οὓς εἶδεν ἢ τοῦλάχιστον τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του φροῦδα γενόμενα πλοῦτη.

Ἀρκετὰ δὲ εὐτυχῆς ὑπῆρξεν ἀνακαλέσας εἰς τὴν μνήμην του, οὐ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Δερβίση, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως εἰς ἣν οὗτος κατοκεῖ. Ἀπῆλθε λοιπὸν εἰς Μαργρεβὺ ἔχων συνοδοιπόρον τὴν λυχνίαν, ἐξ ἧς ἐπαναλαμβανόμενος τοῦ πειράματος, ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὴν πορείαν ἐπιτήδεια, μὴ βιαζόμενος οὕτω νὰ ἐπικαλῆται τὸν οἶκτον καὶ τὴν βοήθειαν τῶν πιστῶν. Φθάσας εἰς Μαργρεβὺ τὸ κύριον αὐτοῦ μέλημα ὑπῆρξεν ὅπως ἐξετάσῃ ἐν ποίᾳ κατοικίᾳ, ἣ μονῇ διατρίβει ὁ Ἀβουναδάρ, τοῦ ὁποίου πάντες γνωρίζοντες τὸ ἐνδιαίτημα προθύμως ἐδείκνυν εἰς τὸν νέον. Ἐλθὼν ἐνταῦθα εὗρε πεντήκοντα πτωχοὺς, φέροντας ἀνά χεῖρας ῥόπαλα, τῶν ὁποίων ἡ κεφαλὴ συνίστατο ἐκ χρυσοῦ· ὁ πρῶτος τῶν Ἀνακτόρων ἦτο ἐμπλεὺς δούλων καὶ θεραπόντων, τέλος ἀνάκτορον μεγαλοπρεπέστατον καὶ πολυτελέστατον καθωρατισμένον. Ὁ Ἀβδουλλάχ ὑπὸ θάμβους καὶ ἐκπλήξεως καταληφθεὶς δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ. «Βεβαίως» εἶπε καθ' ἑαυτὸν, «ἡ ἐγὼ

κακῶς ἐξηγοῦμαι, ἢ οὔτοι πρὸς αὐς ἀπο-
τείνονται, ἐπιθυμοῦσι νὰ μὲ φιλοξενήσωσι
διὰ χλευασμῶν· τοῦτο εἶναι ἐνδιαίτημα
βασιλέως, καὶ οὐχὶ Δερβίσου.»

Ἐνῶ λοιπὸν εὐρίσκετο ἐν ἀμνηχανία πλη-
σιάζει αὐτῷ ἄνθρωπος τις καὶ λέγει.
«Ἄβδουλάχ, καλῶς ἤλθες, ὁ κύριός μου
Ἄβουναδάρ πρὸ καιροῦ σὲ ἀναμένει,»
καὶ ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τερπνοτάτην
καὶ πολυτελεστάτην σκιάδα, ἐνθα ὁ Δερβί-
σης ἐνησμενίζετο νὰ δικτρίβῃ. Ἐκπλαγείς
δὲ ἀπὸ τὰ ἀπανταχοῦ ἀπαστράπτοντα
πλοῦτη, προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας του
ἐπικαλούμενος τὸ ἑλεός του, ἀλλ' ὁ Ἄβου-
ναδάρ ἀναχαιτίσας αὐτὸν προτιθέμενον
νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν πανηγυρικὸν τῆς κο-
μισθείσης λυχνίας, τῷ εἶπε. «Βῆσαι ἄ-
θλιος καὶ ἀχάριστος· ἐνόμισες ὅτι ἡδύνασο
νὰ μὲ φενακίσῃς; Γινώσκω τὰ πράγματα
καὶ ἂν ἐγίνωσκες τὴν ἀληθῆ τῆς λυχνίας
χρῆσιν, δὲν ἤθελες πῶποτε μοὶ τὴν ἀπο-
δώσῃ.» Πάραυτα δὲ ἀνάψας τὰ δώδεκα
αὐτῆς κηροπήγια, ἐνεφανίσθησαν δώδε-
κα Δερβίσαι, οἵτινες περιεστράφησαν ἐπὶ
τινα καιρὸν, μέχρις οὗ πλήξαντος αὐ-
τοὺς τοῦ Ἄβουναδάρ διὰ βράβδου, μετε-
μορφώθησαν εἰς δώδεκα σωροὺς ἀδαμάν-
των, καὶ λοιπῶν πολυτίμων λίθων. «Αὐ-
τη» τῷ εἶπε «εἶναι ἡ ἀληθὴς χρῆσις τῆς
τεραστίου λυχνίας. Τὸ κατ' ἐμὲ, μόνον
ἐπεθύμουν τὴν λυχνίαν ταύτην ὡς νεκρο-
μαντείαν συντεθεῖσαν ὑπ' ἀνδρὸς σοφοῦ
καὶ σεβασμίου, ἱκανοποιούσαν οὕτω τὴν
περιέργειαν τῶν ἐκάστοτε ἐπισκεπτο-
μένων με. Ἴνα δὲ σοὶ ἀποδείξω» προσέ-
θηκεν οὗτος «ὅτι ἡ περιέργεια ἦτο τὸ μό-
νον αἷτιον τῆς ἐπιθυμίας ταύτης, ἰδοὺ,
λάβε τὰς κλεῖς τῶν θησαυροφυλακίων μου,
καὶ θέλεις κρίνει περὶ τοῦ πλοῦτου μου,
καὶ θέλεις εἶπῃ ἂν τὸ τοῦ μᾶλλον ἀκο-
ρέστου φιλαργύρου οὐτιδανὸν ἐλάττωμα
δὲν δύναται δι' αὐτῶν νὰ ἱκανοποιηθῇ.»
Ὁ Ἄβδουλάχ ὑπήκουσε καὶ ἐπεσκέφθη
δώδεκα ἀποθήκας μεγίστης ἐκτάσεως αἵ-
τινες ὑπὸ τοσοῦτων ἐπληροῦντο θησαυ-
ρῶν, ὥστε οὐδ' αὐτὸς ἡδύνατο νὰ ὀρίσῃ
τις ὁ μᾶλλον ἀξιόγραφος· ἀπαντες ἦσαν
λαμπρότατοι καὶ περικαλλέστατοι, νέων
δὲ πρόξενοι ἐπιθυμιῶν. Ἦ θλίψις τοῦ
ἀποδοῦναι τὴν λυχνίαν, ἢ ἀγανάκτησις
τοῦ μὴ ἀνακαλύψαι τὴν χρῆσιν αὐτῆς,

κατεπίεζον τὴν καρδίαν τοῦ Ἄβδουλάχ.
Ὁ Ἄβουναδάρ προσποιούμενος ὅτι οὐδὲν
παρετῆρει, τούναντιον εὐμενῶς πρὸς αὐ-
τὸν ἀποτεινόμενος, τῷ ἐπρότεινε νὰ διέλ-
θῃ μετ' αὐτοῦ ὀλίγας ἡμέρας, καὶ ἔδωκε
πρὸς τοῦτο τὰς ἀποχρώσας διαταγὰς. Ἐν
δὲ τῇ παραμονῇ τῆς πρὸς ἀναχώρησιν
ὀρισθείσης ἡμέρας τῷ εἶπε.

«Τέκνον μου Ἄβδουλάχ, πέποιθα ὅτι
ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου παραδειγματι-
ζόμενος θὰ ἀποσοβῆσῃς τὸ κάκιστον τῆς
ἀχαριστίας ἐλάττωμα. Ἐπειδὴ δὲ ἀνέ-
λαβες τοιαύτην ἐπίμοχθον ὁδοιπορίαν,
ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μοὶ ἀποδώσῃς πᾶγμα
τόσον εἰς ἐμὲ περιπόθητον, ἀποτίων τὸν
φόρον τῆς πρὸς σὲ εὐγνωμοσύνης μου, σοὶ
δωροῦμαι ἵππον ὃν αὐριον θέλεις εὔρει πα-
ρὰ τὴν πύλην τῶν ἀνακτόρων μου, ἔτι δὲ
ἓνα ὑπηρετὴν ὡς ὁδηγόν, καὶ δύο καμή-
λους φορτωμένους χρυσὸν καὶ πολυτίμους
λίθους, οὓς σὺ αὐτὸς θέλεις ἐκλέξει ἐκ
τῶν θησαυροφυλακίων μου. Ὁ Ἄβδουλάχ
εἶπεν αὐτῷ, πᾶν ὅ,τι ἐπὶ ῥέπεθός πρὸς τὴν
φιλαργυρίαν καρδίαν, ἐκπληρωθεισῶν τῶν
ἐπιθυμιῶν τῆς δύναται νὰ ἐκφράσῃ, καὶ
ἀνεπαύθη μέχρι τῆς πρὸς ἀναχώρησιν
ὀρισθείσης πρωΐας.

Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἀδικλείπτως
ταρασσόμενος, οὐδὲν ἄλλο ἐσκέπτετο ἢ
τὴν λυχνίαν καὶ τὰ τερατουργήματα
αὐτῆς. «Κατεῖχον αὐτήν» ἐπὶ πολὺ ὁ
Ἄβουναδάρ ἀνευ ἐμοῦ οὐδὲν ἡδύνατο νὰ
ἀποκτήσῃ· ποίους κινδύνους διέτρεξα ἐν
τοῖς ὑπογείοις ἐκείνοις θόλοις; Διατί οὗ-
τος κατέχει τὸν θησαυρὸν τῶν θησαυρῶν...;
Διότι ἔσχον τὴν ἀγαθότητα, ἢ μᾶλλον
τὴν ἀνοησίαν νὰ τὴν ἀποδώσω... Ἦ δὴ
οὗτος ὠφελεῖται ἐκ τῶν ἀπείρων μό-
χθων καὶ τῶν κινδύνων εἰς οὓς ἐξετέ-
θην, ἐν τοιαύτῃ ἐκτεταμένῃ ὁδοιπορίᾳ.
Καὶ τί μὲ δίδει πρὸς ἀμοιβήν; Δύο κα-
μήλους ἐμφόρτους χρυσοῦ καὶ λίθων πο-
λυτίμων. Ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ ἢ λυχνία
ἡδύνατο νὰ παράξῃ ταῦτα, καὶ δεκάκις
τούτων πλειότερα. Ὁ Ἄβουναδάρ εἶναι
ἀγνώμων, καὶ ὄχι ἐγώ. Ποίαν ἀδικίαν
θὰ ἔπραττον πρὸς αὐτὸν λαμβάνων τὴν
λυχνίαν... Οὐδεμίαν βεβαίως καθότι ἐ-
κεῖνος εἶναι εὐδαίμων. Καὶ τί ἔχω ἐγώ...»

Μάτην προσεπάθει νὰ ἀποσκορακίσῃ
τὰς εἰς τὸν νοῦν του ἀνακυκλούμενας ταύ-

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΤΖΑΜΙΟΝ ΕΟΥΛΤΑΝ ΜΑΧΜΟΥΤ ΤΟΥ Β'.

Ἐν τῶν κοσμοῦντων τὴν Κωνσταντι-
νούπολιν ὠραίων κτιρίων δύναται νὰ θεω-
ρηθῇ καὶ τὸ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Τοπχανέ
ἦτοι κανονοχυτηρίου τέμενος τοῦ Σουλτάν
Μαχμούτ τοῦ Β'. ἀποθανόντος μετὰ 31
ἐτῶν πολυτάραχον βασιλείαν τὴν 20 Ἰου-
νίου 1839. Τὸ τέμενος τοῦτο μετὰ πλεί-
στης ὀσης φιλοκαλίας καὶ πολυτελείας
κατεσκευασμένον μαρτυρεῖ τὰς προδευ-
τικὰς καὶ φιλοκάλους τάσεις τοῦ μονάρ-
χου ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁποίου ὠκοδο-
μήθη. Ὁ θόλος αὐτοῦ ὢν μολυβδοσκε-
παστος περιζώννυται ὑπὸ σειρᾶς θυρίδων
ἐν μέσῳ τεσσάρων καμαρωτῶν ὑψηλῶν
μετώπων, ὢν ἐκάστη γωνία καταλήγει
καθὼς καὶ ὁ μέσος θόλος εἰς χρυσῆν ἡμι-
σέληνον. Οἱ δὲ μιναρῆδες αὐτοῦ δύο τὸν
ἀριθμὸν, σωληνωτοὶ εἰς εἶδος στηλῶν ἀρ-
χαίων, φημίζονται ὡς οἱ γλαφυρότεροι
τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀναφέρον-
ται ὡς ἀρχέτυπα τῆς νεωτέρας τουρκι-
κῆς ἀρχιτεκτονικῆς κατὰ μίμησιν τῶν ὁ-
ποίων ἐσχηματίσθησαν καὶ ὄλοι οἱ τῶν
κτισθέντων ἔκτοτε τζαμιῶν. Ἀλλ' ἐν τῷ
τζαμιῷ τούτῳ οἰκοδομηθέντι ἐνταῦθα δι'
ἔλλειψιν ἀναλόγου γηπέδου ἐντὸς τῆς
πόλεως, δὲν εἶνε καὶ ὁ τάφος τοῦ κτίτο-
ρος· διότι οἱ αὐτοκράτορες τῶν Ὀθωμα-
νῶν διατηροῦσι, φαίνεται τὴν συνήθειαν,
ἣτις ἤρχισε τηρουμένη ἀπ' αὐτοῦ τοῦ με-
γάλου Κωνσταντίνου, τὸ ἀμὴ δεῖν ἐξῶθεν
τῆς πόλεως τὰ τῶν βασιλέων σώματα
ἀποκομίζεσθαι.»

Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ προσήλθεν ἄλλοτε
τὴν ὄρασιν ἐπὶ τῆς πλατείας ταύτης, εἶ-
ναι ἢ ἐν μέσῳ αὐτῆς ὑψουμένη μεγαλο-
πρεπεστάτη καὶ περικαλλῆς κρήνη, ἐφά-
μιλλος τῆς ἐνώπιον τῆς μεγάλης τοῦ Σε-
ραγίου πύλης. Τὸ ὠραιότατον τοῦτο κτί-
ριον, τὸ ὁποῖον, θεωρούμενον τέως ὡς τὸ
χαριέστερον ἀριστοῦργημα τῆς Ἀσιατικῆς
ἀρχιτεκτονικῆς, ἀπέβαλε πρό τινων ἐτῶν
τὴν Σινικήν αὐτοῦ παρωραφίδα, καὶ μετ'
αὐτῆς πᾶν εἶτι εἶχε θελκτικὸν καὶ λαμ-
πρὸν, ἐκτίσθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1609

ἐπὶ Σουλτάν-Ἀχμέτ τοῦ Α'. ὠκοδομήθη δὲ τὸ 1733 ἢ 1732 ὑπὸ Σουλτάν-Μαχμούτ τοῦ Α'. καὶ ἀποτελεῖ τετράγωνον ἀκριβές, τοῦ ὁποίου ἐκάστη πλευρὰ ἔχει 25 ποδῶν πλάτος καὶ ἄλλο τόσον ὕψος. Οἱ δὲ τοῖχοι του εἶναι κεκαλυμμένοι κατ' ὀρθομαρμάρωσιν διὰ κυανοῦ (λαζουρίου) φεγγίτου, γρανίτου, πορφυροῦ καὶ ἀλαβαστρίτου λίθου. Ἡ δεξιὰ μνηστήριον Κι-

νεζική ἢ Ἀραβική αὐτοῦ στέγη περισκεπούσα αὐτὸ ἐν εἴδει κεφαλῆς ἀμανίτου ἢ Ἰαπωνικοῦ σκιαδίου ἦν πρῶτον μὲν κατεχρύσωσαν καὶ ἔβαψαν ἀπειροκάλως δι' ἀνθρῶν χρωμάτων, εἶτα δὲ καὶ ἀφείλον ὀλοτελῶς, ἀντικαταστήσαντες αὐτὴν διὰ τοῦ περιτρέχοντος σήμερον ἀχαρίτως τὸ κτίριον οἰδηρῶς κίχλιδωμάτους ἐκείνου, προεῖχε πεντεκαίδεκα πόδας καὶ ἐξ ἑ-

κτύλους τῶν τοίχων καὶ ἀπετέλει μεγαλοπρεπέστατον γείσωμα καὶ σκέπην ἐν ταύτῳ εὐρυτάτην διὰ τοὺς ὑδρευομένους ἢ θρησκευτικῶς ἀγνιζομένους. Τὴν κρήνην ταύτην, ἣν ἀπεθανάτισε καὶ ὁ Λαμαρτίνος ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν περιηγήσει του δὲν δύναται τις ν' ἀνεύρη τοιαύτην πλέον, εἰμὴ μόνον εἰς τὰ ὠραῖα ἀγγλικά χαλκογραφήματα τοῦ Melling [ἴδε Κων-

σταντινούπολιν Σ. Βυζαντίου σελ. 80].

Τὰ περὶ τῆς πλατείας ταύτης ἔγραφεν ὁ Κ. Βυζάντιος πρὸ 20 περίπου ἐτῶν, ἀλλ' ἔκτοτε ἡ πλατεία αὕτη ἐξωραίσθη ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον, καὶ κατέστη εὐχάριστος περίπκτος καὶ μέρος ἀναψυχῆς διὰ τοὺς ἐξ αὐτῆς διερχομένους. Τὸ τσαμίον ἐπισκευάσθη, ἡ δὲ κρήνη διαχέουσα ἄφρονον, ἐλαφρὴν καὶ διαυγῆς ὕδωρ κινεῖ

τὴν περιέργειαν τῶν διαβατῶν διὰ τὴν περιεργον καὶ ὠραῖαν ἀρχιτεκτονικὴν τῆς.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΑΕ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.

Ἐκ τοῦ κατ' αὐτὰς ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Πάτραις Γυμνασίου Κυρ. Κ. Νεστορίδου ἀξιολόγου συγγράμματος περὶ Ψυχῆς ἀποσπῶμεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τὸ ἴδιον σπουδαῖον καὶ περιεργον μέρος ὅπερ πραγματεύεται περὶ διαφορᾶς τῆς ψυχῆς τῶν ζώων ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων, καὶ περὶ τοῦ ἂν ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀπόγονος τῶν πιθήκων ὡς διατείνονται τινὲς τῶν νεωτέρων φυσιολόγων. Νομίζομεν δὲ ὅτι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ μικροῦ τούτου μέρους δύναται νὰ κρίνη ὁ ἀναγνώστης περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὅλου συγγράμματος, ὅπερ συνιστῶμεν ὡς ἀλεξιφάρμακον κατὰ τῶν ἐπιπολαζουσῶν ὑλιστικῶν θεωριῶν.

« Τὰ ζῶα διανοοῦνται, λέγουσιν οἱ ὑλισταί, ὡς οἱ ἄνθρωποι· ἀλλ' ἡ ψυχὴ αὐτῶν οὐκ ἐστὶ τι διακεκριμένον καὶ χωριστὸν τοῦ σώματος, ἀλλ' ἐστὶν ἀποτέλεσμα αὐτοῦ ἢ αὐτὸ τὸ σῶμα. Τὰ ζῶα περιπατοῦσι καὶ ἐνεργοῦσιν ὡς ἡ αὐτόματος μηχανή. Εἰ δὲ τὰ ζῶα ἔχουσι ψυχὴν, ἡ ψυχὴ αὐτῶν οὐδόλως διαφέρει τῆς τοῦ ἀνθρώπου. »

« Ὅτι τὰ ζῶα καὶ αἰσθάνονται καὶ κινήσεις ἔχουσι ἐκουσίας καὶ ἐλευθέρως, περὶ τούτου οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβῆσθῃ· ἀλλ' ὅτι ἡ διάνοσις αὐτῶν ἐστὶ παραγόμενον τοῦ ὀργανισμοῦ ἢ ὅτι τὸ σῶμα αὐτῶν κινεῖται ὡς ἡ αὐτόματος μηχανή, τοῦτό ἐστιν ἐντελῶς ψευδές. Εἰ τῆς ψυχῆς ἡμῶν αἱ ἐνέργειαι εἰσιν ἀνεξάρτητοι καὶ τοῦ σώματος κεχωρισμένοι, ἀναγκαίως ἔπεται ὅτι καὶ τῶν ζώων αἱ πνευματικαὶ ἐνέργειαι εἰσι οὐχὶ τοῦ σώματος, ἀλλὰ τινος ἐσωτερικῆς δυνάμεως, ἣν ἀποκαλοῦσιν οἱ μὲν ψυχὴν, οἱ δὲ ἐνστικτον. Τὰ ζῶα κινοῦνται οὐχὶ ὡς ἡ αὐτόματος μηχανή ἢ τὸ ὠρολόγιον. Εἰ τὰ ζῶα κινοῦνται οὕτως, ποῦ ἀποδώσομεν τοῦ κυνός τὴν θυμοσοφίαν, ὅστις χαίρει καὶ ἀγάλλεται ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου

αὐτοῦ, φυλάττει καὶ ὑπερασπίζεται αὐτόν, ὀδηγεῖ τὰ ποίμνια εἰς τὴν βοσκὴν, ἐπανάγει αὐτὰ εἰς τὸν οἶκον, ποτιζει, εἰσάγει εἰς τὸν σταῦλον, κλείει τὴν θύραν καὶ ἐξέρχεται; Ποῦ ἀποδώσομεν τοῦ κάστορος, τῆς μελίσσης, τῆς γελιδόνας καὶ ἄλλων τὴν περὶ τὰς φωλεὰς ἐπιτηδειότητα; Ποῦ τοῦ ἵππου τὴν ὑπερηφάνειαν, τοῦ ἐλέφαντος τὴν θυμοσοφίαν καὶ τοσοῦτων ζώων μὴδ' αὐτοῦ τοῦ μύρμηγκος ἐξικριζομένου τὴν ἰκανότητα καὶ εὐφυίαν; Ὅτι τὰ ζῶα ἔχουσι ψυχὴν, δῆλον γίγνεται καὶ ἐκ τῆς ἀγίας Γραφῆς λεγομένης· « Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζώων. » καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τὰ κήτη τὰ μεγάλα καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώων ἐρπετῶν. » (α) Τὰ ζῶα ὠνομάσθησαν ἐμψυχα, τ. ἔ. ψυχὴν ἔχοντα καὶ οἱ Λατῖνοι ἐκάλεσαν αὐτὰ animalia ἢτοι animae (ψυχῆς) μετέχοντα.

Ἄλλ' εἰ τὰ ζῶα ἔχουσι ψυχὴν, γεννᾶται τὸ ζήτημα, κατὰ τί ἡ ψυχὴ αὐτῶν διαφέρει τῆς τοῦ ἀνθρώπου; Ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ἄρα γε τελειότερος τοῦ ζώου κατὰ τὸν ὀργανισμόν ἢ ἀπέχει τοῦ ζώου παρασάγγας; Ἐπειδὴ ἐγεννήθη ἐκπαλαὶ τὸ ζήτημα περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, καλὸν ἐνταῦθα ἵνα εἰπωμεν καὶ περὶ τούτου.

Οἱ ὑλισταὶ ἐπειράθησαν ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὐ διαφέρει τῶν ζώων ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον· ὁ φιλόσοφος Condillac ἀπεδίδου τοῖς ζώοις καὶ τὴν δύναμιν τοῦ σχηματίζειν καθολικὰς ἰδέας· ὁ ἰατρός Brussai ἀκολουθῶν τῷ Gall (cour de craniologie) ἔλεγεν ὅτι ἐστὶν ἤδη καιρὸς, ἵν' ἀνατρέψωμεν τὸ ἐξ ὀρειγάλκου τείχος, ὅπερ οἱ μεταφυσικοὶ ἀνήγειρον μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων· il est temps que l'on fasse disparaître ce mur d'airain que les metaphysiciens ont élevé entre les hommes et les animaux (β) Ὁ Diderot οὐκ ἠσχύνθη εἰπεῖν, ὅτι ὁ κύων οὐ διαφέρει τοῦ

(α) Γενεσ. 4, 20, 21.

(β) Ὁ Βρουσαιὸς καὶ ὁ Καμπανῆς ἀπίθων ἀφέντες ἀμφότεροι ἰσχυμένην τοῦ συστήματος αὐτῶν ἀναίρεσιν. (Βλεπ. Φίλοσ. ἰταλ. τόμ. 1. σ. 66 σημ.)

ἀνθρώπου ἢ κατὰ τὸ ἔνδυμα· un chien ne diffère de l'homme que par l'habit. Ὁ διάσημος Darwin ἀνήγαγεν εἰς σύστημα τὰς ἀρχαιοτέρας τῶν ὑλιστῶν θεωρίας διδάσκων ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ μετὰ βλάστησιν ἐκ τῶν κατωτάτων ζώων καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ πιθήκου· ἐπειδὴ δὲ τοιαῦται ἰδέαι καὶ ἐν Ἑλλάδι ἤρξαντο μεταδίδοσθαι καὶ πολλοὶ θέλοντες ἴν' ἀποδείξωσι τὴν ἐκ πιθήκων καταγωγὴν τῶν διδάσκουσι τοιαύτας θεωρίας καὶ ἀπὸ ἑδρας καὶ ἐν ὁδοῖς καὶ ἐν συναναστροφαῖς καὶ ἐν συλλόγοις· διότι ἐν τῷ συλλόγῳ τοῦ Παρνασοῦ (α) ἀνεγνώσθη ἄρθρον τοῦ κ. Γ. Ἀποστολίδου, ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις παρατηρεῖται, ὅτι μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ πιθήκων χάσμα ἐστὶν ἐλάχιστον καὶ ὅτι προπάτωρ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ὁ πίθηκος· ἐπειδὴ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἀναφέρεται ὅτι ὁ διάσημος Huxley εἶπε πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ὁξωνίας, διατεινόμενον ὅτι τοιαῦται θεωρίαι ἀντιβαίνουν τῇ ἀγίᾳ Γραφῇ, «Προτιμῶ ἴν' ἔχω πρᾶκτορα πίθηκον τελειοποιημένον ἢ ἄνθρωπον χρωμένον τῷ πνεύματι αὐτοῦ πρὸς περίγελων τῆς ἀληθείας» διὰ ταῦτα πάντα ὠφέλιμον καὶ ἀναγκαῖον ἐθεωρήσαμεν ἴν' ἀνατρέψωμεν τοιαύτας ὀλεθροῦς διδασκαλίας διδάσκοντες ὅτι ἦτε θεία Γραφή διδάσκει καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη ἀναφέρει περὶ τούτου, πρὸς στήριγμα καὶ κατάπτωσιν τῆς ψευδοσοφίας τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Κατὰ τί λοιπὸν διαφέρει ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου τῆς τῶν ζώων; Περί τούτου ἡ μὲν ἐπιστήμη οὐδὲν ἀσφαλὲς καὶ βέβαιον εἰπεῖν δύναται, ἔχομεν ὅμως ἀσφαλῆ καὶ ἀδιάσειστον ὁδηγὸν τὴν ἀγίαν Γραφήν διδάσκουσαν ἡμᾶς τὴν διαφορὰν τῆς ψυχῆς τοῦ κτήνου ἀπὸ τῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐπιστήμη ἤρξατο ἀπὸ τοῦ Καρτεσιῦ καὶ ἐφεξῆς ἴν' ἐρευνᾷ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ὁ Καρτεσιὸς ἐθεώρει τὰ ζῶα ὡς καθαρὰ αὐτόματα. Ὁ Buffon χωρὶς περαιτέρω ἐρεύνης καὶ ἐξετάσεως ἀπεδέχετο ὅτι τὰ ζῶα στεροῦνται πάσης νοητικότητος. Καὶ οἱ δύο μεγάλοι οὗτοι ἄνδρες

(α) Λογοδοσία τῶν κατὰ τὴν πρώτην περιόδον τοῦ 1771. ἔτους πράξεων τοῦ συλλόγου ἀναγνωσθεῖσα τῇ 21 Φεβρουαρίου 1671 σ. 17.

ἠπατήθησαν, διότι οὐ διέκρινον τὸ διαχωρίζον τὴν διάνοιαν τῶν ζώων τῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Condillac καὶ ὁ Leroy ἀπ' ἐναντίας ἀπεδίδοσαν τοῖς ζώοις λίαν μεγάλας διανοητικὰς ἐργασίας, μὴ διακρίνοντας τὸ ἔνστικτον τῆς διανοητικότητος. Ἔστι δὲ βέβαιον ὅτι καὶ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ παρὰ τοῖς ζώοις ὑπάρχουσι συγχρόνως καὶ ἔνστικτον καὶ διανοητικότης· ἀλλ' ἵνα διακρίνωμεν τὸ ἐν τοῦ ἄλλου ἔπρεπεν ἵνα ἔχωμεν διδόμενα στηριζόμενα ἐπὶ παρατηρήσεων καὶ συμπερασμάτων βεβαίων καὶ θετικῶν. Ἔπρεπε μετὰ σπουδῆν ἀνατομικὴν καὶ ζωολογικὴν τῶν διαφορῶν μερῶν τῶν ζώων· αἶνα εἰσδύσωμεν — ὡς λέγει ὁ Leroy — εἰς τὰ δάση, ἐρευνήσωμεν τὸν τρόπον τοῦ ζῆν, κρίνωμεν περὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἡδυνάμεως τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ ἴδωμεν ἡτίνι τρόπῳ διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς ἀντιλήψεως συχνὰ ἐπαναλαμβάνομένης καὶ τῆς ἐσκλήσεως τῆς μνήμης τὸ ἔνστικτον αὐτῶν βαίνει μέχρι τῆς λογικότητος. (α) Ἔπρεπεν ἐνὶ λόγῳ, ἵνα μεταβάλλωμεν εἰς ἐπιστήμην θετικὴν τὴν σπουδῆν τοῦ ἐνστικτοῦ καὶ τῆς νοητικότητος τῶν ζώων. Τὴν ἐρευνᾶν ταύτην ἤρξατο ὁ Buffon καὶ Reaumur καὶ τὴν συνέχειαν αὐτῆς ἀνέλαβον ὁ Leroy καὶ οἱ δύο Tuber. Ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἐκτῆσατο σπουδαῖα ἐξαγόμενα. Δύο διασημώτατοι ἄνδρες, μέλη τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ὁ Fred. Cuvier καὶ ὁ Flourens (β) ἐνησχολήθησαν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Ὁ Flourens ἀπορρίψας τὰς ἀποφάνσεις τοῦ Καρτεσιῦ, Bullon καὶ Condillac καὶ ἀποκρούσας τὰς πλάνας τοῦ Reaumur καὶ Leroy ἀνήγειλεν ὅτι ὁ Cuvier ἐπειράθη ἵνα εὕρῃ τὸ ὄριον τὸ χωρίζον τὴν τοῦ ἀνθρώπου διανοητικότητα τῆς τῶν ζώων. Τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν καὶ παρατηρήσεων τοῦ Cuvier ὑπῆρξεν ὁ χωρισμὸς τῆς διανοητικότητος ἐν τοῖς διαφοροῖς τάξεσι τῶν μαστοφόρων· ἐξ αὐτῶν ὁ οὐραγοτάγγος ἔχει μεγίστην διανοητικότητα,

(α) Dictionnaire de Theolog. dogmatique par Bergier edit. τοῦ Migno Tom. I. σ. 262.

(β) Ὁ πατὴρ τοῦ γνωστοῦ δημοκράτου Flourens

ἀλλὰ συγχρόνως παρατήρησεν ὁ Cuvier, ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο ἔχει τὴν μεγίστην διανοητικότητα μέχρι τῆς νεανικῆς ἡλικίας, καὶ ἐλαττοῦται ἡ διανοητικότης ἀυξανόμενων τῶν σωματικῶν δυνάμεων. Ἐντεῦθεν συμπεραίνεται ὅτι τὸ θεωρούμενον ὡς τέλειον ζῶον, ὁ οὐραγοτάγγος, ἔχει τὴν νοητικότητα περιωρισμένην, οὐ μόνον ὡς γένος, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄτομον.

Ἀκολούθως ὁ Cuvier δι' ἀκριβῶν παρατηρήσεων ὥρισεν τὸ διαχωρίζον τὴν διανοητικότητα ἀπὸ τοῦ ἐνστικτοῦ τῶν ζώων· ἐξετάσθη δὲ καλῶς, ὅτι τὸ ἐν τῷ κάστορι φαινόμενον ὑπέρτερον τῆς διανοητικότητος τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ μηχανικὴ τις δύναμις ἀναλόγως τῆς τοῦ ὄργανισμοῦ ἢ δὲ διανοητικότητος τοῦ ζώου ἀπέχει λίαν τῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ ἔνστικτον ἄρα τῶν καστόρων κατὰ ἀκριβεῖς παρατηρήσεις δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς διανοητικότητος αὐτῶν. Τέλος ὁ Cuvier ἔθετο τὸ ὄριον τὸ διαχωρίζον τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς τῶν ζώων. Κατ' αὐτὸν τὰ ζῶα λαμβάνουσι διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐντυπώσεις, ὧν διατηροῦσι τὰ ἔχνη· αἱ ἐντυπώσεις αὗται διὰ συνδυασμῶν παράγουσι ποικίλας ἐνώσεις καὶ συνδέσμους, ἐξ ὧν σχηματίζουσι σχέσεις πρὸς ἀποτέλειον κρίσεων ἀποβλεπουσῶν εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ὀρέξεων αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ διανοητικότης τοῦ ζώου μέχρις αὐτοῦ ἀφικνεῖται, δὲν χωρεῖ δὲ οὐδὲ ὑψοῦται μέχρι τῆς σκέψεως. Τούναντίον δὲ συμβαίνει παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ· ἡ διανοητικότης αὐτοῦ προβαίνει καὶ ἀναπτύσσεται ἀνεξαρτήτως πάσης ὀρέξεως διὰ τὴν ἐκουσίας δυνάμεως· ἡ δὲ δύναμις αὕτη θεωρεῖ μὲν καὶ ἐξετάζει πάντα τὰ ἐκτὸς κατὰ τὰς διαφοροὺς αὐτῶν ἀναφορὰς καὶ σχέσεις, ἀλλὰ γνωρίζει μάλιστα ἑαυτὴν καὶ διανοεῖται περὶ ἑαυτῆς. Ἐν τῇ δυνάμει ταύτῃ τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς, δι' ἧς ἐξετάζει αὐτὴ ἑαυτὴν καὶ θεωρεῖ τὰς ἐνεργείας αὐτῆς, διορᾷ ὁ Cuvier ὄριον ἀνυπέβλητον, ὅπερ διαχωρίζει τὴν τοῦ ἀνθρώπου διάνοιαν ἀπὸ τῆς τῶν ζώων. (α)

Ἡ παρατηρηθεῖσα βαθμολογία τῆς διανοητικότητος τῶν ζώων ἐβεβαιώθη ὑπὸ

(α) Dictionn. theolog. dogmat. tom. i. p. 623 καὶ ἐξ.

τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας. Κατὰ γενομένας παρατηρήσεις ἐπιστεύετο καὶ ἐτι πιστεύεται, ὅτι ἡ διανοητικότης τῶν ζώων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς τοῦ ἔγκεφάλου ἀναπτύξεως. Διότι ὁ μεγίστην ἔχων πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁμοιότητα οὐραγοτάγγος ἔχει καὶ τὴν μεγίστην διανοητικότητα. Ἀλλὰ ποία τις ἡ διαφορὰ ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ ἔγκεφάλου τοῦ τε ἀνθρώπου καὶ οὐραγοτάγγου; Ἐνταῦθα παράγωμεν εἰς μέσον τὴν Geoffroy Saint-Hillaire, ἄνδρα οὐδόλως ὑπερτον, ἄνδρα ἀνήκοντα εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Lamarck, ἀποδεχόμενου, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον τελειοποιηθὲν διὰ τῶν διαδοχικῶν μεταβολῶν καὶ μεταμορφώσεων. Ὁ Saint-Hillaire διαγράφας τοὺς ἀνατομικοὺς χαρακτῆρας τῆς ἀναπτύξεως τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ οὐραγοτάγγου, συμπεραίνει ὡς ἐξῆς. «Ἴδού· τὰ δύο ταῦτα ὄντα ὑλικῶς ὁμοιοῦσι διὰ μερικῶν μεταβολῶν· οἱ ἀπομάκρυνσιν· μεγίστη ὑπάρχει ἡ πᾶσι ἀλλήλων διάστασις ἐκ φυσικῶν ἀναλογικῶν καὶ σχέσεων. Διότι εἰ ἦτο δυνατὸν, ἵνα προστεθῇ τῷ ἀνθρώπῳ ὄγκος μὲνελώδης ὁ ἄνθρωπος ἀπέβαινε μᾶλλον ἄνθρωπος, τ. ἔ. ἐπιδεκτικώτερος διανοητικότητος, ἱκανώτερος εἰς λειτουργίας ὑψηλοτέρας, μᾶλλον εἰς διηνεκεῖς προόδους διατεθειμένος. Ὁ οὐραγοτάγγος ἀπ' ἐναντίας ἐν ἀντιθέτῳ ἀναπτύξει πᾶσι ὠφελείτο σωματικῶς, ὁ ἀπέβλεπε δὲ πᾶσι ἐκ τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων.» (α) Ὁ ἀκαδημαϊκὸς οὗτος ἀκολούθως ἀπεφήνατο ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα εἰπὼν τάδε· «Τὸ αἰσθητικὸν σύστημα (ἔγκεφαλοραχιατικόν) ἄρχει ἐπὶ τῶν συστηματικῶν, ὑπ' ὧν περιβάλλεται ὁ ἄνθρωπος, ἐπὶ τῶν ὀστέων, μυῶν καὶ ὑμένων, αἶμα· ναυξάνουσιν οὐχὶ ἀναλόγως· καὶ τούναντίον, τὰ αὐτὰ συμβαίνουν· λίαν διαφόρως παρὰ τῷ οὐραγοτάγγῳ, παρ' ᾧ οἱ μυελώδεις λωβοὶ τοῦ ἔγκεφάλου καὶ τοῦ σπληνίου μυελῶδους ὀλίγον ὠφελούνται, καὶ ἅπαντα ἡ δύναμις τῆς ἀναπτύξεως ἐστὶ μειζων καὶ μάλιστα δυσανάλογος πρὸς τὰ περιβάλλοντα ὄστα, εἰς τοὺς μυῶνας καὶ εἰς τὸ δερμα. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἄποτέλεσμα ἀντιθέτον τοῦ ἐνός πρὸς τὸ

(α) Diction. Théolog. dogmat. t. p. 265.

ἄλλο. » Αἱ ὁμολογίαι αὐταὶ ἀνδρὸς καταναλώσαντος τὸν βίον εἰς τὴν φυσιολογίαν καὶ προκατελημμένον τὰ μέγιστα κατὰ τῆς θρησκείας μεγίστην ἔχουσιν ἰσχὺν καὶ ἀποδεικνύουσιν ἀπατωμένους τοὺς διίσχυριζομένους, ὅτι ὁ ἄνθρωπος διήλθε διὰ ποικίλων ἀλλοιώσεων καὶ ὅτι ἐστὶν οὐραγγοτάγκος τελειοποιημένος. Ἄλλ' ἐστὶν ἤδη ἀποδεδειγμένον διαπειραμάτων, ὅτι ὁ μέγιστην ἔχων πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁμοιότητα πίθηκος ὅσω ἠθελεν ἀναπτυχθῆ, τοσοῦτον ἠθελεν ἀποβάλλει ἐκ τῶν λειτουργιῶν τῆς διανοητικότητος αὐτοῦ, ἐπομένως τοσοῦτω μᾶλλον ἠθελεν ἀπομακρυνθῆ τοῦ ἀνθρώπου. Εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι κατὰ τὰς γενομένας παρατηρήσεις τοῦ Cuvier, Flurens καὶ ἄλλων ὁ πίθηκος οὐραγγοτάγκος αὐξάνων ὑλικῶς ἐκπίπτει νοητικῶς. (α)

ΣΥΝΤΑΓΗ ΠΡΟΣ ΓΑΜΟΝ

(Διήγημα κατὰ τὸ Γαλλικόν.)

Γνωρίζω Κυρίαν τινα ἔχουσαν τὴν μανίαν νὰ συνάπτῃ συνοικέσια· λέγω μανίαν, διότι ἂν ἐκ συμφέροντος κερδοσκοπίας ἢ λαιμαργίας ἔπραττε τοῦτο, θὰ ἠνόουν τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς ἐπιλαμβάνεται τοιοῦτου εἶδους ἐνασχολήσεως· ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι οὐδὲν ἐκ τούτου ὄφελος προσκτᾶται. Ἡ κυρία αὕτη δὲν χορεύει, τρώγει δὲ μετριώτατα· ὅποιαν λοιπὸν ἠδονὴν αἰσθάνεται παρευρισκομένη εἰς γάμους; Ἰνα μετὰ μικρὸν ἀκούῃ παράπονα καὶ ὕβρεις παρ' ἐκείνων οὓς ἠνωσεν; Τοῦτο μάλιστα εἶναι συνηθέστερον τῶν εὐχαριστιῶν ἐκείνων οὓς ἀπεκατέστησεν εὐτυχεῖς. Ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον ἰδιοτροπίαί αἱ ἀδύνατον νὰ ἐξηγήσωμεν.

Ἡ κυρία αὕτη ἔχει πάντοτε πληθὺν γυναικῶν πρὸς προμήθειαν· νεανίδων ὠρίμων . . . (οὐδέποτε εἶναι ἐπιτραμμένη ἢ ἔκφρασις . . . γραιῶν), ἀξιεράστων, ἐπιχαρίτων, πνευματωδῶν, σπανίως δὲ πλουσίων· αἱ πλούσιαι δὲν ἔχουσιν ἀνάγκη νὰ ἐπασχολῶσιν ἄλλους πρὸς εὐρεσιν συ-

ζύγων· δὲν ὑφίστανται ἢ τὴν βάσανον τῆς ἐκλογῆς. Ἄλλ' ἐὰν τὰ πρόσωπα, ἅτινα ἢ Κυρία Β . . . ἐκλέγει εἰσὶν ἐστερημένα περιουσίας, κατέχουσιν ὁμῶς πάντοτε πλοῦτον ἀρετῶν καὶ προτερημάτων.

Δυστυχῶς διὰ τὰς νεάνιδας ζῶμεν εἰς τὸν χρυσοῦν αἰῶνα· δηλαδὴ εἰς τὸν αἰῶνα καθ' ὃν ὁ χρυσοῦς θεωρεῖται ὡς ἡ πρώτη δύναμις τῆς γῆς, ὡς ἡ ἀληθὴς κινητικὴ δύναμις, ἣτις κινεῖ τὸ πᾶν· καθ' ὃν προτιμᾶται τῆς ἀθωότητος καὶ συχὰ τῶν προτερημάτων καὶ ἐὰν ἐπιτρέπεται νὰ τὸ εἴπωμεν, πιστεύω, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς πλάσεως ἡμέρας ἡ αὐτὴ δύναμις ἐνεργεῖ. Οἱ ἀρχαῖοι δὲν διέφερον κατὰ τοῦτο πλείοτερον ἡμῶν τῶν σημερινῶν· μάρτυς ἢ ἱστορία. Πόσα ἐγκλήματα, πόσαι ἀπάται, καὶ πάντα διὰ τὸν χρυσόν!

Κύπτει τις ἀπέναντι τῆς ἰσχύος, διότι ἢ ἰσχύς ἀπονέμει χάριτας, ὑπουργήματα· ταῦτα δὲ ἀποφέρουσι χρυσόν. «Τίνος ἐχομεν ἀνάγκη νὰ κάμωμεν πόλεμον; ἔλεγεν ὁ μέγας Φρεδερίκος: χρημάτων, χρημάτων καὶ πάλιν χρημάτων!

Αἱ λέξεις αὗται τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσίας δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς πάντα. Τίνος ἀνάγκη ὑπάρχει νὰ χαίρῃ τις ὑπόληψιν, νὰ θυμιάζηται, νὰ ἀγαπᾶται, νὰ νυμφευθῆ ὠραίαν νεάνίδα; χρημάτων, χρημάτων καὶ πάλιν χρημάτων!

Θὰ μοὶ ἀπαντήσητε: Γνωρίζω τινὰς μὴ ἔχοντας ὄβολόν καὶ ἐντούτοις νυμφευομένους.

Τὸ παραδέχομαι, διότι, οὐδεὶς κανὼν ἀνευ ἐξαιρέσεως καὶ ὅ,τι μάλιστα θὰ σᾶς διηγηθῶ τὸ ἀποδεικνύει· ἀλλ' ὅποιοι κόποι, ὅποια βάσανα, ὄψοση ὑπομονὴ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ!

Ἄλλ' εἶνε ἀληθὴς ἐπιτυχία ν' ἀναγκάζεται τις νὰ μὴ ἀποθάνῃ ἄγαμος νὰ νυμφεῖται πρόσωπον πρὸ ὃ οὐδεμίαν αἰσθάνεται συμπάθειαν καὶ ὅπερ συνήθως δὲν ἀρέσκει.

Ἄλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὰς σκέψεις ταύτας, αἵτινες δύνανται νὰ μᾶς παρασύρῳσιν πολὺ μακρὰν καὶ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν κυρίαν, ἣτις τοσοῦτον ἀγαπᾷ νὰ συνάπτῃ συνοικέσια.

Ἡ Κυρία Β . . . δὲν δύναται νὰ μὲ νυμφεύσῃ ἀφοῦ εἶμαι νυμφευμένος, ἀλλὰ πάντοτε ὡσὰκις μὲ βλέπει μοὶ λέγει:

— Εὐρέ μου λοιπὸν γαμβρόν διὰ τὴν μικρὰν μου Οὐρανίαν! . . . εἶναι τόσοσιν καλὴ κόρη! τόσοσιν γλυκεῖα, τόσοσιν συμπαθὴς, χαρακτῆρ, ὃν σπανίως τις ἀπαντᾷ! Οὐδέποτε ἔχει κακὴν διάθεσιν· οὐδέποτε εἶναι κατηφὴς . . . πάντοτε εὐθυμὸς . . . ἀκόμη καὶ ὅταν πῖσχη ἀπὸ ὀδονταλγίας! Ἄ! πόσον εὐτυχὴς θὰ εἶναι ἐκεῖνος ὅστις θὰ νυμφευθῆ τοιαύτην γυναῖκα!

— Ἐχει προῖκα:

— Ἀλλοίμονον! ὄχι . . . Ἐὰν εἶχε προῖκα, πρὸ δέκα ἐτῶν θὰ ἦτο ὕπανδρος.

— Πρὸ δέκα ἐτῶν! ὅποιαν λοιπὸν ἡλικίαν ἔχει ἢ μικρὰ σας Οὐρανία!

— Εἰκοσιεπτὰ ἕως εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν. Ἄλλ' εἶναι ἢ ἀθωότης προσωποποιημένη· περὶ τούτου σᾶς ἐγγυῶμαι.

— Ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι νομίζω ὅτι εἶναι καθ' ὑπερβολὴν ἄσχημος.

Ἄ! πρὸς θεοῦ . . . ὅποια κκεντρέχεια! Ἀληθῶς δὲν εἶναι ὠραία . . . ἀφ' ἧς μάλιστα ἐποχῆς προσεβλήθη ὑπὸ εὐλογίας ἐξ ἧς ὁ εἰς ὀφθαλμὸς τῆς δακρύει πάντοτε· ἀλλὰ τοῦτο δὲν διακρίνεται ὁπόταν γελᾷ· σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν εἶναι ἄσχημος . . . δὲν ἔχει τίποτε ἀπεχθές. . . Τὸ μειδιάμα τῆς εἶναι χαριέστατον . . .

— Ὡ! βέβαια ἔχει ἐπαγωγὸν τὸ μειδιάμα! δεικνύει δι' αὐτοῦ τὰ οὐλα καὶ τοὺς ὀδόντας τῆς, οἵτινες ὁμοιάζουν τοὺς τοῦ ἀγριοχοίρου.

— Ὡ μεγαλύνετε τὰ πράγματα . . . Οἱ ὀδόντες αὐτῆς εἶναι ὀλίγον μεγάλοι καὶ κίτρινοι, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι· ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ ἐφθαρμένοι.

— Δυστύχημα . . . εἶναι ὁμῶς ἰσχυνή.

— Παραδέχομαι ὅτι δὲν εἶναι πολὺ εὐτραφὴς καὶ ὅτι τὰ γόνατά τῆς ὅταν βαδίξῃ συγκρούονται, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τοῦ νὰ ἦναι ἐξαιρετικὸς κόρη, ἐργατικωτάτη, λίαν οἰκονόμος καὶ καλλίστη οἰκοκυρά . . .

— Νομίζω ὁμῶς ὅτι πολὺν καιρὸν δὲν θὰ ζήσῃ μετὰ τοῦ συζύγου τῆς. Στραβοπόδα . . . Ἄ! εἶναι ἀποτρόπαιον. Γνωρίζω ὅτι τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ κάμῃ καλὴν οὐπαν, ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἐμποδίζει τὸν ἀμοιβαῖον ἔρωτα.

— Θεέ μου! πόσον παράδοξος εἶσαι, ἀγαπητέ μου! Πόθεν λοιπὸν ἔρχεσαι;

Μήπως ὄλοι οἱ γάμοι γίνονται διὰ τὸ αἰσθημα;

— Τότε, ἐὰν οὐχὶ ἕνεκα τούτου, βεβαίως διὰ τὰ χρήματα.

— Οὐδὲν ὁμῶς . . . ὁ ἄνθρωπος νυμφεύεται διὰ νὰ μὴν εἶναι μόνος . . . διὰ νὰ ἔχῃ σύντροπον . . . τέλος διὰ νὰ νυμφευθῆ . . .

— Ἄ! μάλιστα ἐννοῶ . . . διὰ νὰ εὐρίσκη, κατὰ τὸν Βερανζέ, ὁ σύζυγος ἐπανερχόμενος εἰς τὸν οἶκον ταῖς παντούφλαις του καὶ τὴν ἀνάπαυσίν του.

Ἡ Κυρία Β . . . εἰς μάτην ὠρμίλει· διότι ἐγὼ ἐθεώρουν δύσκολον νὰ ὑπανδρεύσω τὴν νεάνίδα Οὐρανίαν, ἄλλως τε καὶ δὲν ἐφρόντιζον περὶ τούτου. Ἐν τούτοις ἡμέραν τινα κατὰ τύχην εἰς τῶν φίλων μου μοὶ λέγει:

— Γνωρίζω νεανίαν τινα, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ νυμφευθῆ . . . Ἐχετε νὰ τῷ προτείνετε γυναῖκά τινα;

Ἡρχίσα νὰ γελῶ, ἐνθυμηθεῖς τὴν Οὐρανίαν καὶ ἀπήντησα:

— Ἐχω νὰ σᾶς προτείνω νεανίδα τινα ἀλλ' ὁ νεανίας σας δὲν θὰ τὴν θέλῃ.

— Καὶ διατί ὄχι; δὲν εἶναι δύσκολος . . . ἐκ προοιμίων σᾶς λέγω ὅτι δὲν θέλει προῖκα, ἀλλὰ γυναῖκα ἐπαγγελλομένην ἔργον τι.

— Ἔργον; . . . ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος δεσποινίς εἶναι κροσσοποιός.

— Κροσσοποιός, κατάλληλον δι' αὐτόν· ὑπάλληλος ὢν ἔχει 1600 φράγκα ἐτήσιον μισθόν, συγχρόνως ἔχει μικρὸν ἐμπόριον πωμάτων, ἐξ οὗ κερδίζει 600 ἕως 800 φράγκα· ἐπιθυμεῖ γυναῖκα, ἣτις νὰ διευθύνῃ τὸν οἶκον καὶ τὸ ἐκ πωμάτων ἐμπόριόν του καθ' ὃν χρόνον αὐτὸς θὰ ἐργάζεται εἰς τὸ γραφεῖον.

— Ἀλλὰ τίνα ἡλικίαν ἔχει ὁ νεανίας σου;

— Τριάκοντα ἕως τριάκοντα ὀκτῶ ἐτῶν.

— Διάβολε! νεανίας ἐν ὠριμότητι.

— Τέλος ἀγαπητέ μου, δεῖξόν μοι τὴν νεάνίδα· τί διάβολε! νομίζω ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται δαπάνη ἵνα τὴν ἴδω.

— Καὶ ἐγὼ φρονῶ τὸ ἴδιον· ἀλλὰ ἐγὼ δὲν εἶμαι τὸ κατάλληλον πρὸς τοῦτο πρόσωπον· θὰ σὲ ὀδηγήσω παρὰ τινι κούρια, φίλη αὐτῆς, ἣτις λίαν ἐπιθυμεῖ νὰ

την νυμφεύση; ἐκεῖ δὲ συνεννοεῖσθε, διότι ἐγώ, σὰς εἰδοποιῶ ὅτι δὲν καταγινομαι εἰς τὸ νὰ συνάπτω συνοικέσια.

Ὁ Δυπὼν (οὕτω ὠνομάζετο ὁ φίλος μου) μὲ παρακαλεῖ ἐπιμόνως νὰ τὸν ὁδηγήσω παρὰ τῆς κυρίας ταύτης. Παρατήρησα ὅτι ὁ Δυπὼν ἀγαπᾷ ἐπίσης νὰ συνομολογῇ συνοικέσια· ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ αὐτὸν τὸν συγχωρῶ ἐννοῶν ὅτι πράττει τοῦτο ἀπὸ εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ παρευρίσκειται εἰς γάμους καὶ εὐωχίας.

Ὁδηγῶ τὸν Δυπὼν παρὰ τῆς κυρίας Β... ἣτις ἐκβάλλει κραυγὴν χαρᾶς μαθοῦσα τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς μας. Μετὰ τοῦ Δυπὼν πάραυτα συνεννοεῖται ὡς εἰ ἐγνώριζεν αὐτὸν πρὸ εἰκοσαετίας· ὁ μεταξὺ τῶν διαλόγων εἶναι ζῶηρος καὶ συγκακομμένος ὡς ὁ τοῦ Μαριβῶ.

- Ὁ φίλος σας εἶναι ὠραῖος;
- Ὁχι.
- Τόσον τὸ καλλίτερον.
- Καὶ ἡ νεανίς σας;
- Ἄ! δὲν πρόκειται περὶ τῆς μορφῆς τῆς.
- Ἐννοῶ, ὅπως τὴν θέλομεν.
- Φίλεργος ὁμως, γλυκεῖα, εὐθυμος, οἰκονόμος κτλ. . . .
- Κάλλιστα· δὲν ἔχει χρήματα;
- Ὀλίγιστα πράγματα καὶ ἐλπίδας.
- Ἀρκεῖ.
- Ὁ φίλος σας ἔχει ἔργον;
- 1600 φρ. μισθὸν καὶ μικρὸν ἐμπόριον πωμάτων.
- Σύμφωνοι καθ' ὄλοκληρίαν.
- Ἡ ἡλικία τῆς νεανίδος;
- Ἡλικία . . . ἀνάλογος.
- Τόσον τὸ καλλίτερον· ὁ φίλος μου δὲν ἐπιθυμεῖ ν' ἀποκτήσῃ τέκνον.
- Ὀλίγον περὶ τούτου φροντίζει καὶ ἡ Οὐρανία.
- Ὁ εἰς βλέπω ἐγεννήθη διὰ τὸν ἄλλον.
- Πρέπει ν' ἀποφασίσωμεν περὶ τῆς συνεντεύξεως . . .
- Ὅσον τὸ ταχύτερον.
- Μετὰ τὴν αὐριον;
- Ἔστω, μετὰ τὴν αὐριον. Πλὴν ποῦ;
- Εἰς τὸν Τουρκικὸν Κῆπον τὴν ἐσπέραν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μουσικῆς.
- Σύμφωνος· ἡ εἴσοδος εἶναι ἐν τέ-

ταρτον τοῦ φράγκου, ὁ φίλος μου ἀποφασίζει νὰ πληρώσῃ αὐτήν.

— Λοιπὸν μετὰ τὴν αὐριον εἰς τὸν Τουρκικὸν Κῆπον περὶ τὴν 8 ὥραν.

- Ἐὰ εἶμεθα ἐκεῖ.
- Ἐὰ φέρω κάλυμμα λιλά . . . ἄλλως ὁ Κύριος θὰ μᾶς συνοδεύῃ.
- ἔχει καλῶς.

Ἐγὼ ἤμην ἐκεῖνος δὲ ἡ Κυρία Β. . . . ὑπέδειξε ἵνα τῆς προσφέρω τὸν βραχιόνά μου καὶ τὴν ὁδηγήσω εἰς τὸν Τουρκικὸν Κῆπον. Ἀδύνατον ἦτο ν' ἀρνηθῶ, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδέποτε ἄλλοτε παρευρέθην εἰς τοιοῦτου εἶδους συνάντησιν δὲν ἀπεποιήθη . . . περίεργος νὰ ἴδω ὅποιον ἐλθῶσιν ἤθελε λάβει.

II

Κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν μετέβην παρὰ τῆς κυρίας Β. . . . μίαν ὥραν πρὸ τῆς ὠρισμένης διὰ τὴν συνέντευξιν ἐπιθυμῶν νὰ μάθω τί εἶπεν ἡ Οὐρανία περὶ τῶν σχεδίων τῆς φίλης τῆς, γνωρίζων ὅτι ἡ προξενήτρια δὲν θὰ ἦτο φειδωλὴ λεπτομερειῶν.

Ἐύρον τὸ πᾶν ἐν ἀταξία παρὰ τῆς Κ. Β. . . . ταινίαι, στηθόδεσμοι, τεχνιτὰ ἄνθη ἀτημελῶς ἐρρίμμένα ἐπὶ τινος κλιντήρος· ἡ ὑπηρετρία ἔτρεχε ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο μέρος φέρουσα ἀνὰ χεῖρας στολίδια. Τέλος ἡ κυρία Β. . . . ἐπαρουσιάσθη ἐτοιμῶς.

— Τί συμβαίνει ἐν τῷ οἴκῳ σας; λέγω, βλέπων ὅλαις ταῖς πατσαβούραις ἃς ἐξετίλισσον ἐνώπιόν μου.

— Πῶς, ἀγαπητέ μοι φίλε, δὲν μαντεύετε! Ἐὰ ἐνασχοληθῶμεν εἰς τὸν στολισμὸν τῆς μελλονύμφου· ἐδῶ θέλομεν προσφέρει χεῖρα βοήθειας, διότι ἡ Οὐρανία δὲν ἔχει πολὺ μεγάλην καλλισθησίαν· δὲν εἶναι δὲ καθ' ὅλου φιλάρεσκος, καὶ στοιχηματίζω ὅτι θὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπαρχιώτις· εἶναι λοιπὸν ἀναπόφευκτον νὰ τὴν βοηθήσω εἰς τὸν στολισμὸν τῆς.

— Ἀλλὰ τότε ἦλθον πολὺ ἐνωρίς· ἀπέρχομαι.

— Ὁχι! . . . Καὶ πρῶτον αὕτη δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἐνδυμα, διότι βεβαίως θὰ φέρῃ τὸ ὠραιότερον· ἐπειτα σεῖς οὐδεμίαν ἐπ' αὐτῆς ἔχετε ἀξίωσιν.

— Οὐδεμίαν, σὰς διαβεβαιῶ.

— Βλέπετε λοιπὸν ὅτι δύνασθε νὰ μείνετε, ἄλλως ὀφείλει κάπως νὰ συνειθισθῇ νὰ στολιζέτε ἐνώπιον ἀνδρός . . .

— Καὶ τί λέγει περὶ τοῦ σχεδίου σας.

— Εἶναι καταγοητευμένη! ἔκτοτε οὐτ' ἐκοιμήθη, οὐτ' ἔφαγε! . . . δὲν ἤξεύρει τί κάμνει, τί λέγει . . . ἔχασε τέλος τὸν νοῦν τῆς! . . .

— Δυστυχῆς κόρη! ἴσως ὅταν ἴδῃ τὸν μνηστῆρα θέλει μετριασθῇ ἡ χαρὰ τῆς. Κτυποῦν τὴν θύραν μέχρι διαβρόχξεως.

— Ἰδοὺ ἡ Οὐρανία! κράζει ἡ κυρία Β. . .

Πράγματι ἦτο ἡ μελλονύμφος ἣτις εἰσελθοῦσα ὡς παράφορος λέγει.

— Ἐκωδώνισα ἴσως ὀλίγον δυνατὰ, καλή μου φίλη, ἀλλὰ τοῦτο ἐγίνε διότι δὲν εὕρισκον τὸν κώδωνα . . . ἀπὸ τῆς πρωίας δὲν ἤξεύρω τί ἔγω . . . δὲν εὕρισκω πλέον τίποτε . . . Ἄ! συγγνώμη, κύριε, δὲν σὰς εἶδον.

Παρατηρῶ τὴν Οὐρανίαν· οὐδέποτε μοὶ ἐφάνη ἀσχημοτέρα· φέρει ἐνδυμα ἐκ μετὰξης, καλύπτραν καὶ ἐπ' αὐτῆς πῖλον, περιλαίμιον ἐκ μαύρου τριχάπτου ἀνερχομένου μέχρι ὠτων· ἔχει ἦθος ἀκαμπτῶν καὶ ἀδέξιον, τοῦς δὲ ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς ὡς κονίκλου.

— Ὄ! ἀγαπητή μου! πόσον κακῶς εἶσθαι ἐνδεδυμένη! λέγει ἡ Κ. Β. . . . τρέχουσα ν' ἀφαιρέσῃ τὸν πῖλον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς Οὐρανίας. Τί ἰδέα νὰ κτενισθῆς τοιοῦτοτρόπως! Εἶν' εὐτύχημα ὅτι σοὶ εἶπον νὰ ἔλθῃς ἐνωρίς . . .

— Ἐνόμιζα ὅτι ὁ πῖλος οὗτος μοὶ ἐπήγαγε καλῶς.

— Δὲν σοῦ πηγαίνει καθόλου . . . θεέ μου! ὁ ὀφθαλμός σου δακρῦει παρὰ τὸ σύνθηδες ἀπόψε! . . . εἶναι δυσάρεστον τοῦτο. Μήπως ἐκκαθάρισας κρόμμυα;

— Ὄ! τί λέγετε! . . .

— Ἐὰ σοὶ προσκολλησώμεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μικρὰν ἀνθοδέσμη, ἣτις θὰ κατέρχεται μέχρι τοῦ ὀφθαλμοῦ σου . . . Ἐὰ ἴδῃς . . . καὶ τὸ μαῦρον αὐτὸ περιλαίμιον . . . αὐτὸ σὲ δεικνύει ἰσχυοτέρων. Πρὸς τί ζητεῖς νὰ ἰσχυαίνῃς; . . . ὡς νὰ μὴ ἦσο ἀρκετὰ ἰσχνή! . . . Ἐὰ σοὶ δανείσω λευκὸν ἐπάμιον. Διατί δὲν ἔβαλες ἓνα πούφ; . . . ὑμυιάζεις μὲ ξύλον σαφῶ-
θρου . . .

— Διότι δὲν ἀγαπῶ νὰ ἐνδύωμαι ψευδῆ πράγματα;

— Ὅποια ἀπλότης! . . . ψευδῆ! . . . ψευδῆ! . . . ὅταν δὲν ἔχει τις ἀληθὴ πρέπει πάντως νὰ κάμνη κάτι τι . . . Ἰουστίνα, φέρε μου ἐν μεσοφούστανον κολαρισμένον.

— Καλή μου φίλη, ἀπόψε ἐβλεπον εἰς τὸνεῖρόν μου κόκκινον ἄλογον τρέχον εἰς τὸν ἀέρα.

— Καλὸν σημεῖον . . . κόκκινον ἄλογον προοιωνίζεται ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιχειρήσεών μας . . . ἂν ἔτρεχε, σημαίνει ὅτι ὁ γάμος σου θὰ γίνῃ ταχέως . . .

— Ἐπειτα ὅτι ἀνέβην ἐπὶ τοῦ ἵππου. . .

— Πάντοτε καλὸν σημεῖον . . . Κάθισε νὰ σὲ κτενίσω ἐκ νέου . . .

Ἡ κυρία Β. . . . δοκιμάζει πολλὰ ἄνθη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Οὐρανίας· εἰς ἕκαστον μὲ συμβουλεύεται.

— Πῶς σοὶ φαίνεται μὲ αὐτὸ τὸ ἱασημὶ;

— Ὁ ἱασημὸς δὲν εἶναι ἀσχημὸς . . .

— Εἶνε πολὺ κίτρινος . . . Ἄς δοκιμάσωμεν τὴν παππαροῦναν . . . Ἀἶ; τί λέγετε;

— Ἀγαπῶ πολὺ τὰς παπαρούνας.

— Ὁχι τὸ χρῶμά των εἶναι πολὺ βαθύ· ἂς ἴδωμεν τὸν νάρκισσον αὐτὸν . . . δὲν τὴν εὕρισκετε ὠραιότεραν τοιοῦτοτρόπως;

— Ὁ νάρκισσος δὲν εἶναι δυσάρεστον ἄνθος.

— Θεέ μου! τί ἤθελα νὰ κάμω! . . . ἄνθος κίτρινον! Τί φρίκη! . . . Ἀμέσως ἂς τὸ ἀφαιρέσωμεν! . . . Ἄ! τὸ ῥόδον αὐτὸ . . . τὸ ῥόδον μάλιστα τί λέγετε;

— Σὰς ἠμολογῶ ὅτι τὸ ῥόδον μὲ θέλει ὀλιγώτερον . . .

— ἔχετε ἄδικον . . . τὸ ῥόδον Οὐρανία . . . Θεέ μου! πόσον ὁ ὀφθαλμὸς σου δακρῦει ἀπόψε! Νὰ τὸν κλείσῃς, ἀκούεις;

— Καὶ τὸν ἄλλον, καλή μου φίλη;

— Καὶ τὸν ἄλλον ἐπίσης, τοῦτο ἐννοεῖται· Ἐὰ ἔκαμνες ἀστεῖον μορφασμὸν ἐὰν ἐδοκίμαζες ν' ἀνοίξῃς τὸν ἓνα καὶ νὰ κλείσῃς τὸν ἄλλον! Ἐὰ σοὶ βάλω δύο ἀκόμη μικρὰ κτένια, καὶ θὰ εἶσαι χαριστάτη;

Ἡ δυστυχὴς κόρη ἀφέθη νὰ τὴν κτενίσουν κατὰ τὴν ὄρεξιν τῶν ἀλλ' ἐνῶ ἡ Κυρία Β. . . τῇ προσκολλᾷ τὰ δύο μικρὰ κτένια, τὴν ἤκουσα νὰ λέγῃ χαμηλῇ τῇ φωνῇ:

— Ποίαν ἡλικίαν εἶπατε ὅτι ἔχω καλὴ μου φίλη;

— Εἴκοσιν ὀκτῶ ἐτῶν.

— Σὰς παρεκάλεσα νὰ εἶπετε 32.

— Ἄφησέ με εἰς τὴν διάθεσίν μου. Ὅταν κυρία τις λέγῃ ὅτι εἶναι 28 ἐτῶν, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι 32.

— Ἄλλ' ἀφοῦ εἶμαι 35 . . .

— Δὲν πειράζει! ἀρκεῖ νὰ μὴ φαίνεται.

Τέλος ὁ στολισμὸς ἐτελείωσε· ἡ κυρία Β. . . ἐγείρει τὴν Οὐρανίαν, τὴν στρέφει, τὴν παρακινεῖ νὰ βαδίσῃ λέγουσα αὐτῷ.

— Ἔσο ὀλιγώτερον ἄκαμπτος . . . Μὴ κινήσῃ τὸν ἀριστερόν σου βραχίονα ὡς πτερόν τοῦ μύλου . . . Κάλλιστα . . . Τί λέγετε, Κύριε;

— Ἐγὼ, Κυρία μου, συμφωνῶ πληρέστατα μὲ τὴν γνώμην σας.

— Δὲν θέλετε νὰ ἐκτεθῆτε. Ἄλλ' εἶνε ὀγδόη ὥρα· πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν.

— Ὅγδοη ὥρα! κράζει ἡ Οὐρανία ὠχρῶσα. Ἄ! καλὴ μου φίλη, νομίζω ὅτι θὰ εὐρεθῶ εἰς δυσάρεστον θέσιν!

— Μὴ τὸ σκέπτεσαι! ἐνώπιον μάλιστα τοῦ κυρίου μὴ κάμνης τοιαύτας ἀνοησίας. Ἄνθρωπος ὅστις ἔχει 1600 φρ. εἰσόδημα καὶ πωλεῖ πώματα δὲν νυμφεύεται γυναῖκα ἔχουσαν καπνοὺς καὶ λειποθυμίας· πρέπει νὰ προσφέρῃς σπουδαίαν προῖκα εἰς τὸν σύζυγον, ἵνα συγχωρῇ τὰς ἀδυναμίας ταύτας. Ἀγῶμεν.

— Μίαν στιγμὴν, Κυρία· πρέπει πρῶτον νὰ μᾶς φέρωσι ἄμαξαν.

— Εἶναι ἀνωφελής· ὁ καιρὸς εἶναι ὠραῖος, καὶ τὸ διάστημα μικρόν· προτιμότερον νὰ ὑπάγωμεν πεζοί.

— Ὅχι, σὰς εἰδοποιῶ ὅτι πεζὸς δὲν ἔρχομαι.

— Εἶσαι λίαν εὐγενής.

Οὐδεμία ἀληθῶς εὐγένεια ὑπῆρχεν εἰς τὴν πράξιν μου, ἀλλὰ δὲν ἠθέλον νὰ ἐξέλθω κρατῶν ἐκ τοῦ βραχίονος τὴν κυρίαν Οὐρανίαν· τὴν εὐρισκὸν ἀποτρόπαιον· τὰ ἄνθη καὶ αἱ ταινίαι δι' ὧν ἐστόλισαν τὴν κεφαλὴν τῆς τὴν ἐδείκνυσον ἀσχημο-

τέραν· ἐσκεπτόμην ὅτι θὰ ἦτο φρικώδης δι' ἐμὲ ἡ στιγμή καθ' ἣν θὰ εἰσερχόμην μετ' αὐτῆς εἰς τὸν Τουρκικὸν Κῆπον, καὶ ἐλυπούμην ὅτι ἐδέχθην νὰ τὰς συνοδεύσω.

Ἡ ἄμαξα ἐφθασεν· κατήλθομεν. Ἐπὶ τῆς κλίμακος ἡ Οὐρανία ἐπάτησε ἐξάκις τὸ ἐνδυμὰ τῆς καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῶν ὤμων μου.

— Βλέπετε, λέγω εἰς τὴν Κυρίαν Β. . . ὅτι εἶχον δίκαιον νὰ ζητήσω ἄμαξαν; Ἄλλως ἡ Οὐρανία θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ φθάσῃ ἀπόψε εἰς τὸν Κῆπον.

— Ἡ εὐτυχία κλονίζει τὰ γόνατά τῆς.

— Ἐὰν ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο ἐπὶ μακρὸν εὐδαίμων δὲν ἠθελε βραδύνει νὰ σπάσῃ τὴν μύτην τῆς.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος.)

ΤΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΡΙΕΓΟΥ

ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ ΑΥΤΟΥ.

Ἀναγινώσκοντες ἐν τινι εὐρωπαϊκῇ ἐφημερίδι περὶ τῆς τελευταίας ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπαναστάσεως τῶν Καρλιστῶν εἶδομεν ὅτι καὶ πάλιν οἱ Ἰσπανοὶ ἀνεμνήσθησαν τοῦ ἐμβατηρίου τοῦ Ριέγου, ἄλλοτε ἐθνικοῦ ἄσματος αὐτῶν. Ἐνεκα τοῦτου γράφομεν τὰ ὀλίγα ταῦτα, προσφέροντες τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ὡς ἀσθενὲς σκιαγράφημα εἰκόνης μεγάλου καλλιτέχνου.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1820 ὁ στρατηγὸς Ριέγος Κουϊρόγας καὶ ἄλλοι ἐπανίστανται κατὰ τοῦ ὑπὸ πάντων βδελυσσομένου Φερδινάνδου τοῦ VII. Ὁ Ριέγος νικητὴς εἰσέρχεται εἰς Μαδρίτην καὶ ἀναγκάζει τὸν βασιλέα νὰ παραδεχθῇ τὸ σύνταγμα τοῦ 1812. Ἡ πόλις εὐρίσκειται εἰς τὴν ταραχὴν ἐκείνην εἰς ἣν καὶ ἡμεῖς πρό τινων ἐτῶν εὐρέθημεν· ἕκαστος δηλαδὴ ἠλπίζεν εἰς τὸ μέλλον. Ἡ Ἰσπανία ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἀναγεννωμένην μετὰ πέντε τοσοῦτων ἐτῶν.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνικῆς ἐκείνης ταραχῆς δύο ἄνθρωποι συνητήθησαν, ὁ εἰς ἦτον ὁ συνταγματάρχης· Ἐσβαριστος Σαιν Μιχέλ ἀρχηγὸς τῶν ἐπιτελῶν τοῦ

Ριέγου, χρηματίσας τῷ 1812 ἀξιωματικὸς εἰς τὸ τάγμα τοῦ Κάδης κατόπιν δικαστῆς καὶ τελευταῖον συντάκτης τῆς φιλελευθέρου ἐφημερίδος *l'Espectador*, (ὁ Θεατῆς) δηλαδὴ στρατιώτης, δικαστῆς, δημοσιογράφος καὶ ποιητῆς, ὁ ἔτερος δὲ νεανίας δεκαεπταετής, δεκανεὺς πεζικοῦ, ἀγαπῶν τὴν μουσικὴν, τὴν πατριδα καὶ τὰς ἐπαναστάσεις, καλούμενος Χουέρτας. Ποιητῆς καὶ μουσικὸς συνεφώνησαν καὶ εἰς μίαν νύκτα συνέθεσαν τὸ γνωστὸν ἄσμα ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐμβατηρίου τοῦ Ριέγου. Ὀκτῶ ἡμέρας κατόπιν ἡ Ἰσπανία ὀλόκληρος ἔψαλλε τὸ ἄσμα τοῦτο. Οἱ Ἰσπανοὶ δηλαδὴ εὗρον τὸ *Marseilliese* αὐτῶν.

Ἴδου ἔμμετρος μετάφρασις τούτου·

Εἰς τὴν ὄψιν μας λάμπ' ἡ χαρὰ,
Ἐκ χαρᾶς ἡ καρδιά μας πάλλει·
Τῆς πατρίδος ὁ ἔρωσ περᾶ
τὴν ψυχὴν τοῦ στρατοῦ ὅστις ψάλλει
μὲ μανίαν ἀνέμου
τὴν ὠδὴν τοῦ πολέμου.

Στὴν φωνὴν μας κλονεῖται ἡ γῆ.
Τ' ὄνομά μας ὁ κόσμος γνωρίζει.
Τοῦ μεγάλου μας Κιδ⁽¹⁾ ἡ κραυγὴ
μὲ τὸ στόμα ἡμῶν ἐλελιζει.

Ἐπωδὸς

Κρυφθῆτε εἰς σκότος, προδότηι βαθύ·
ἢ λόγγ' ἢ λαμπρὰ τῶν ἀνδρείων
νὰ χύσῃ ποθεῖ
τὸ αἶμά σας, τὸ αἶμά σας τὸ κρῦον.
Καθῆτε, δειλοὶ,
ἢ λόγγ' ἢ μεγάλη μας σὰς ἀπειλεῖ.

Στροφή Β'.

Εἰς ἀγῶνα ἰδοῦ προσφιλῆ
ἢ πατρίς τοὺς υἱοὺς τῆς, ἀνδρεῖοι,
ἢ πατρίς εἰς τὴν μάχην καλεῖ . . .
Εἰς θεὸν κ' εἰς αὐτὴν ἅς ὀμνύη,
ἀδελφοί, ὁ καθεὶς μας·
αἴ νὰ ζῆσ' ἢ πατρίς μας
καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῆς νικηταί,
ἢ νὰ πέσωμεν ἀπηλπισμένοι·
Εὐγενέστερον πόθον ποτὲ
δὲν ἐγνώρισεν ἢ οἰκουμένην.

Κρυφθῆτε εἰς σκότος, προδότηι, βαθύ κτλ.

(1) Κιδ ὁ μαχητῆς, ὁ δημοτικώτερος τῶν ἠρώων τῆς Ἰσπανίας.

(ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ)

Στροφή Γ'.

Τοῦ Ριέγου μᾶς φλέγει τὸ πῦρ!
δὲν ἐφώτισεν ἄλλην ἡμέραν
ὁ λαμπρὸς τῆς ἡμέρας φωστῆρ
δὲν ἐφώτισε φαινοτέραν,
μαχηταὶ πατριῶται,
τῆς ἡμέρας, ὁπότε
τῆς πατρίδος ὁ πόνος ὀξὺς
εἰς τοῦ Ριέγου τὰ χεῖλη ἐφάνη . . .
κ' ἐξ ἡμῶν ὁ καθεὶς εἰς τὸ ἐξῆς
ὅα νικήσ' εἰ δὲ μὴ θ' ἀποθάνῃ.

Κρυφθῆτε, εἰς σκότος, προδότηι βαθύ κτλ.

Εἰς τοὺς ἀρρενωποὺς τούτους στίχους ὁ Χουέρτας ἠνωσε μουσικὴν ζωρὰν καὶ ἀρμολύουσας εἰς τὸν Ἰσπανικὸν χαρακτήρα. Ἄπασα ἡ Ἰσπανία κατενοουσιάσθη.

Ὁ μισητὸς Φερδινάνδος ἦλθε καὶ οὗτος νὰ ἐνώσῃ τὴν τρέμουσαν φωνὴν τοῦ μετὰ τῆς τοῦ λαοῦ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐνθουσιασμένου πλήθους ἀναμιγνύμενος καὶ οὗτος ἔψαλλε τὸ ἐμβατήριο.

Δυστυχῆς Ἰσπανία! Ἴσως εἰς τὸ ἐμβατήριο τοῦτο ὀφείλεις κατ' ἐκείνην τὴν περίστασιν ὀλίγας εἰσέτι ἡμέρας ἀγαλλιάσεως, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἐτελείωσαν μετ' ὀλίγον ὅτε δηλαδὴ Γαλλικὸς στρατὸς ἔθεσεν ἐκ νέου τὸν πόδα τοῦ σκληροῦ Φερδινάνδου ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν ὑπηκόων του· τὴν 5 λοιπὸν Νοεμβρίου τοῦ 1823 ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ἐξεδίκεῖτο διὰ τὰς ταπεινώσεις, ἃς ὑπέστη, ἀπαγχονίζων τὸν στρατηγὸν Ριέγον τὸν νικητὴν του κατὰ τὸ 1820. Ὁ Κουϊρόγας κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καθὼς καὶ ὁ μικρὸς μας Χουέρτας, ὁ δὲ Ἐσβαριστος Σαιντ Μιχέλ πολεμῶν ὑπὸ τὸν Μίναν ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ ἴλης γαλλικοῦ ἱππικοῦ καὶ ἐξωρίσθη εἰς Ἀγγλίαν.

Ὁ Χουέρτας μετέβη κατόπιν εἰς Παρισίους ὅπου ἐγένετο τὸ πρῶτον αἰοιδὸς καὶ διέπρεψε τὰ μέγιστα, ἰδίως παρὰ τῇ ἀριστοκρατίᾳ περιέργω οὔσῃ νὰ ἴδῃ ἐν ταῖς αἰθούσαις αὐτῆς τὸν ποιητὴν τοῦ διασήμου Ἰσπανικοῦ ἐμβατηρίου. Ἐκ Παρισίων ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικὴν ὅπου ἀσθενήσας κατὰ τὸν λαιμὸν ἀπώλεσε τὴν φωνὴν του. Τότε ἤρχισε νὰ σπουδάζῃ κιθάραν καὶ κατέστη εἰς τῶν ἀρίστων κιθαριστῶν τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ μετὰ πολ-

λάς και μεγάλας ταλαιπωρίας ὁ δυστυχὴς Χουέρτας εὐρίσκεται εἰς μεγίστην πέναν και πρὸ δύο ἐτῶν ὁ κύριος Καριάτης ἔδωκεν ἐν Παρισίοις ἐν τῇ αἰθούσῃ του ἔσπερίδα πρὸς ὄφελος τοῦ πτωχοῦ και λησμονηθέντος μεγάλου μουσικοδιδασκάλου.

Ἠλπίζαμεν ὅτι ἡ Ἰσπανία ἐμελλε νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν μουσικὸν τοῦ ἐμβατηρίου της τὸ ὁποῖον πάλιν ἀπὸ τοῦ 1868 κατέστη τὸ ἄσμα τῆς ἐλευθερίας.

Ὁ Ἐβάριστος Σαλν Μιχέλ, ὁ ποιητὴς τοῦ ὕμνου, ἐπειδὴ ἐπιστρέψας ἐξ Ἀγγλίας προσέφερε τὰ σεβάσματα και τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν Ἰσαβέλλαν, ἐγένετο Δούξ, Γερουσιαστὴς, συνταγματάρχης τῶν σωματοφυλάκων και ἐν ὀλίγοις εἰς τῶν Γενισάρων της. Ὁ δὲ τονίσας τὸν ὕμνον Χουέρτας θὰ ἀποθάνῃ, εἴμεθα βέβαιοι, πτωχὸς και δυστυχὴς, ζήσας ἐλεύθερος και ἰδὼν τὴν πατρίδα του ἐλευθέραν. Καθ' ἡμᾶς τοῦτο εἶναι καλλίτερον ἢ ν' ἀποθάνῃ τις δούξ.

N. K. ΧΟΥΜΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Μέχρι Πειραιῶς — Ἡ Τερψιθέα — Ἡ Φρεαττός — Συμπλήρωσις ὑπουργείου — Περὶ ὑποτροφῶν και διδακτικῶν βιβλίων — Ἰησουϊτικὸν ἀνέκδοτον τοῦ 1692.

Ἦδη ὅτε πάντες ἀποδημοῦσιν εἰς τὰς τερπνὰς ἐξαγὰς και τὰ δροσερὰ παράλια, ὅπως ἀποφύγωσι τὸν ὑπερβολικὸν τοῦ ἄστεως καύσωνα, ὅστις κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἀρκούντως, ὡς γνωρίζετε, ἐφόβισε τοὺς εὐσάρκους και τοὺς ὑπὸ ἐρωτικῶν φλογῶν κατακαυόμενους, ἀπεφασίσαμεν και ἡμεῖς χάριν ἀναψυχῆς, νὰ καταφύγωμεν δι' ὀλίγας μόνον ὥρας, ἐννοεῖται, εἰς Πειραιᾶ, ὅπως ἀναπνεύσωμεν τὸν καθαρὸν τῆς θαλάσσης ἀέρα, και ἀκούσωμεν τὴν μουσικὴν τῆς Τερψιθέας· ἀλλ' ἐκινδυνεύσαμεν, τὸ ὁμολογῶ, ὡραῖαί μου ἀναγνώστριαι, νὰ πάθωμεν ἐκ τῆς πλήξεως ἢν αἰσθάνεται τις εἰς τὴν ἐμπορικὴν ταύτην πόλιν, ὅπου εἰς μάτην τὸ κυανοῦν κῦμα ἐνόνει τὸν τερπνὸν αὐτοῦ φλοῖσθον μετὰ τὸν ψιθυρὸν τοῦ Ζεφύρου και ἡ ὡραία παραλία τῆς Μουνηχίας, τῆς Φρεαττός

και τῆς λιθοστρώτου προκυμαίας προσκαλεῖ εἰς περίπατον τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Ὡς ἀρχὴν ἔχοντες οἱ ὀπαδοὶ οὗτοι τοῦ Κερδῶου Ἐρμού τὸ σοφὸν παράγγελμα *φείδου χρόνου* — και χρηματίζεσθαι — ὀλίγον συγκινοῦνται ἀπὸ τὴν φωνὴν τῆς φύσεως και ἀπὸ τὰς ῥωμαντικὰς σεληνοφώτους ἢ διαστέρους ἐσπέρας.

Ἦτο λοιπὸν ὥρα 5 M. M. φθίνοντος Ἰουλίου. Περιελθόντες ἱκανὸν τῆς πόλεως μέρος, χωρὶς νὰ συναντήσωμεν οὔτε γλυκεῖς ὀφθαλμούς, οὔτε ὡραίας και φαιδράς δεσποινίδας — διότι ἡ ἡμέρα ἦν ἐργάσιμος — εἰμὴ μόνον ἀνθρώπους ἐμπορικῆς και πλοιαρχικῆς ὄψεως, σπεύδοντας, μονολογούντας ἢ ἀναμετροῦντας εἰς τοὺς δακτύλους μεγάλη τῇ φωνῇ, *ἐνα-πέντε-τρία* ἠναγκάσθημεν νὰ καταφύγωμεν εἰς ἓν τῶν ἐκεῖ καφενειῶν ἀναμένοντες ἐν στενοχωρίᾳ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἄλλοτε βεβαίως θὰ διηρχόμεθα τὰς ὥρας ταύτας εὐχαριστώτερον περιφερόμενοι εἰς τὰς ἐκεῖ ὑπαρχούσας στοὰς, οὐχὶ βεβαίως ζυλίνας ὡς εἶναι αἱ νῦν, ἢ εἰς τὸ *Λεῖγμα*, ἐνθα οἱ προπάτορες Πειραιεῖς ἐπεδείκνυον δείγματα τῶν πρὸς πώλησιν ἐμπορευμάτων, ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ σίδηρος τοῦ Σύλλα και ὁ πανδαμάτωρ χρόνος κατέστρεψαν αὐτὰς και ἤδη τὸ καφενεῖον τοῦ Κουτσούκου δέχεται τοὺς ἐπισκεπτομένους τὸν Πειραιᾶ.

Ἔστρεψα περὶ ἐμὲ τοὺς ὀφθαλμούς και προσήλωσα τὸ οὖς, ὅπως ἴδω και ἀκούσω — ἡ περιέργεια τοῦ ξένου συγχωρεῖται, νομίζω, και ἂν οὗτος δὲν εἶναι γυνή — ὀλίγοι τινες ἀξιωματικοὶ τοῦ ναυτικοῦ τῆς ξηρᾶς και ὑπάλληλοι δημόσιοι ἐπλήρουν τὰ καθίσματα και συνεζήτουν περὶ τῆς πολιτικῆς και τῶν νέων τῆς ἡμέρας, διότι ὁ Πειραιεὺς ὡς και πᾶσα ἐμπορικὴ πόλις κηφῆνας, ὡς γνωρίζετε, και ἀγνοὺς πατριώτας μεριμνῶντας περὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ ἔθνους δὲν ἔχει, μόνη δὲ ἡ τῆς Ἀθηνᾶς πόλις ἀπολαμβάνει τοῦ προνομίου τούτου και ἐν αὐτῇ εὐρίσκει τις ἀντιπροσώπους, συνήθως ἄνευ πληξοσιότητος, τῶν ἐργαζομένων και φορολογουμένων πολιτῶν τῶν ὑποτελῶν ἐπαρχιῶν κανονίζοντας τὴν πορείαν τοῦ ἔθνους και βουλευομένους περὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ — ἐννοεῖται ἐν τοῖς καφε-

νειοῖς και κουρείοις, ἢ εἰς τὸν παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Οἰκονομικῶν κῆπον τῶν τῶν παυσανιῶν και ἀπομάχων.

Ὁ λαὸς τοῦ Πειραιῶς φίλεργος, ἐμπορικὸς και εὐφυής, κατανοήσας ὅτι διὰ τῆς ἐργασίας και τιμιότητος και οὐχὶ διὰ τῆς πολυώρου περι πολитеυμάτων και πολιτικῶν φλυαρίας πληροῦται ὁ στόμαχος και ἐνδύεται τὸ σῶμα, μικρὸν ἀσχολεῖται περὶ τὰ πολιτικὰ και πολὺ ὀλίγον φροντίζει — ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων — περὶ τῶν συρμῶν τῆς Madame Lisier ἢ τῶν Parfumeri τοῦ Κυρίου Βουγᾶ. Εἶναι ὀλίγον ἄμουςος· τὸ ὁμολογοῦμεν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸν ἐμποδίζει νὰ τρώγῃ ἀρκετὰ καλὰ και νὰ ἀναπαύεται ἔτι καλλίτερον.

Ὁ Ἥλιος ἔδυσεν· ἡ μουσικὴ παιανίζει φαιδρὰ ἄσματα· ἡ συνήθως ἔρημος Τερψιθέα πληροῦται φιλομούσων και φιλοθεατόνων. Ποικιλόχροοι χρυσαλλίδες και ξανθαὶ Σφήκες περιίπτανται ἐν αὐτῇ περιβομβοῦσαι εἰς τὰ ὄτα τῶν νεαρῶν *λεόντων*, ὧν ὁ ἔρωσ ματαίως ζητεῖ νὰ τὰς συλλάβῃ. Τὰ ἐξ ἀράχνης ἀσθενῆ των δυκτῖα θραύουσι και γελῶσαι διὰ τὴν ἀποτυχίαν των διέρχονται. Ἄλλ' εἰς μάτην ἀναζητῶ μεταξὺ τοῦ ἐκεῖ συνθροισμένου πλήθους πειραικᾶς καλλονᾶς· ἐκτὸς ὀλίγων, αἱ λοιπαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸν Ἀττικὸν Παναθηναῖον, κατελθούσαι ὅπως διέλθωσι τοὺς μῆνας τοῦ θέρους και λουσοῦσαι εἰς τὰ διαυγῆ νερά τῆς Μουνηχίας.

Παντοῦ ἀκμὴ και παρακμὴ. Ἄλλοτε ἡ Τερψιθέα και Μουνηχία ὑπῆρξεν ὁ θελκτικὸς παράδεισος εὐτυχῶν συναντήσεων, ὀφθαλμομαχιῶν, τερπνῶν ἀνεκδότων και ἀστείων ἴσως ἐπισοδείων. Ὡ τὸ παρελθόν! αἰετοπε εὐτυχέστερον τοῦ παρόντος διαμένει πρὸς θάσανον εἰς τὴν μνήμην τῶν θνητῶν.

... Nessun maggior dolore
Ché ricordarsi del tempo felice
Nella miseria.

ἦτοι: «οὐδὲν ἄλλο προξενεῖ μεγαλειτέραν θλίψιν ἢ ἡ ἀνάμνησις τοῦ εὐτυχοῦς καιροῦ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς δυστυχίας,» ὡς λέγει ὁ δαιμόνιος Δάντης ἐν τῇ θεῖᾳ Κωμῳδίᾳ του.

Ἐπῆρξεν εὐτυχῆς διὰ τὸν Πειραιᾶ ἐ-

ποχῇ, καθ' ἣν στόλος ἐκ τετρακοσίων Ἀθηναϊκῶν μόνον πλοίων ἠγκυροβόλοι ἐν αὐτῷ, χάρις εἰς τὸν πατριωτισμὸν τοῦ Θεμιστοκλέους και τὸν χρυσὸν τοῦ Λαυρίου· διότι, ὡς βεβαίως δὲν ἀγνοεῖτε, πρὸ τοῦ Θεμιστοκλέους αἱ Ἀθηναὶ ἀσήμαντον εἶχον στόλον, ὁ δὲ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς ἦτο σχεδὸν ἔρημος χρησιμεῦων μόνον εἰς τὴν ἐν καιρῷ χειμῶνος ἐξασφάλισιν τῶν πλοίων — και ἐρωτικῶν ἴσως θησαυρῶν ἐν καιρῷ καταδρομῆς. Διότι ὡς γνωρίζετε οἱ ἀθάνατοι πρόγονοί μας δὲν ἐθεώρουν περιφρονημένον και τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ὡς μαρτυρεῖ ὁ ἀφελὴς Ὀμηρος και ὁ εἰλικρινὴς Θουκυδίδης. — Ἄντ' αὐτοῦ δ' ἐπρώτευσεν τὸ Φάληρον, τὸ ὡραῖον Φάληρον, ὅπερ ἐμελλε μετὰ τοσοῦτων αἰῶνων ἀσημότητα ν' ἀναλάβῃ τὴν παλαιάν του δόξαν, ἂν ὄχι μείζονα, χάρις εἰς τὸν σιδηρόδρομον· και ἤδη ἐν τοῖς ἀβαθέσιν αὐτοῦ ὕδασι λούονται αἱ καλλιθέφαροι και καλλίσφυροι τῶν Ἀθηναίων περιστεραὶ — και χῆνες — και ὅπως ἄλλως οἱ ἐμβρόντητοι ποιηταὶ ἀποκαλοῦσιν αὐτὰς και μάλιστα ὅταν ἀπορῶσι πρὸς τὰ μέτρα. Ἄλλ' ἄρᾳ γε δύναται ν' ἀποδοθῇ ἡ ὀνομασία τοῦ Φαλήρου ὅπου τὰ σημερινὰ λουτρά; Δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς ὀνομασίας ταύτης μικράν τινα ἀπαίτησιν και ἡ πλησίον Μουνηχία και νὰ ἐρίσῃ περὶ ὀρίων μετὰ τοῦ Φαλήρου, ὡς καλὴ γειτόνισσα; Εὐτυχῶς ἐκ τῆς ἐρίδος ταύτης οὐδὲν κακὸν μέγα δύναται νὰ προκύψῃ, ἄλλως τε ἡ διδασκαλικὴ διπλωματία ἤθελεν ἀμέσως ἐπέμβῃ νὰ συμβιάσῃ ἐπὶ τὸ φιλικώτερον τὰ διεστῶτα, ἂν και αὕτη δὲν εἶναι ἀπασχολημένη ὡς ὅλος ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Λαυρίου.

Ἄλλ' ἀναμνησθέντες τοῦ προσφιλοῦς Φαλήρου και τῶν θελκτικῶν Σειρήνων τῶν κατακλούντων τὰ ὄτα τῶν εὐγενῶν και εὐαισθητῶν ἀπογόνων τοῦ Περιελέους και διδασκόντων τὰς τρυφεράς δεσποινίδας ἀγνοοῦς ἐρωτας, ἐλησμονήσαμεν ὅτι γράφομεν περὶ τοῦ περιφήμου ἐπινείου τῶν Ἀθηναίων, παρεκτραπέντες τοῦ κυρίου θεματός μας, ὡς τινες εὐγλωττοὶ ῥήτορες τῆς Βουλῆς ἢ σοφοὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω τὴν εὐερέρον

Φρεαττύδα χωρίς όμως να είπωμεν ὀλίγας καὶ περὶ αὐτῆς λέξεις. Ἐν ταύτῃ λοιπὸν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦτο ἓν τῶν φονικῶν δικαστηρίων, τοῦ ὁποίου οἱ δικασταὶ ἐδίκαζον τοὺς κατηγορουμένους ἰσταμένους καὶ ἀπολογουμένους ἀπὸ τοῦ πλοίου. Σήμερον ὡς γνωρίζετε τοιοῦτόν τι δὲν ὑπάρχει, τὸ δὲ ναυτοδικεῖον δικάζει ἐντὸς ὠραίας αἰθούσης θωρηκτοῦ πλοίου, καλῶς κεκλεισμένης ὅπως μὴ πάθωσιν ἐκ κατάρρου οἱ ναυτοδίκαι· ὅπου δὲ ἡ ἀρχαία Φρεαττύς λαμβάνουσι σήμερον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χώραν ἐρωτικά· δίκαι καθ' ἃς εἰς μάτην ὁ κατηγορούμενος ἐραστής ἀπολογεῖται διὰ τῶν τρυφερωτέρων λέξεων καὶ τῶν πειστικωτέρων ἐκφράσεων· αἱ ἀμελικτοὶ καὶ σκληροκάρδιοι δικάστριαι, σκληρότεραι τῶν προπατόρων των, τιμωροῦσι πάντοτε σχεδὸν αὐτοῦς.

Ἀφίνοντες τέλος τοὺς ἐργατικούς Πειραιεῖς ἀσχολουμένους εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις των καὶ τὰς Πειραιεῖς εἰς τὰ οἰκιακὰ—καὶ ἐρωτικά—των ἔργα, ἀνέλθωμεν εἰς τὰς κλεινάς μας Ἀθήνας.

II

Ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ἐγράψαμεν περὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ πρίγκιπος Γ. Ὑψηλάντου ὡς ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ Κυρ. Ζαμπελίου ὡς ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν. Δυστυχῶς ἀμφότεροι ἀπεποιήθησαν νὰ συμμετάσχωσι τῆς νέας Κυβερνήσεως διὰ λόγους ὁ μὲν ἀγνοίας τῆς ὑπηρεσίας ὁ δὲ ὑγείας. Ἀντικατεστάθησαν δ' οὐχὶ ἀνεπιτυχῶς ὑπὸ τῶν Κυρ. Ἰωάνν. Σπηλιωτάκη ὡς ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, ἀνδρὸς ἀληθῶς ἐντρίβου περὶ τὴν ἐξωτερικὴν ὑπηρεσίαν ὡς χρηματίσαντος ἐπὶ μακρὸν Τμηματάρχου καὶ καὶ Γεν. Γραμματέως καὶ διακρινομένου ἰδίως διὰ τὴν ἀκερχειότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ χαρακτῆρός του, ὧν δὲν ἀμφιβάλλομεν θέλει παράσχει καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὡς ὑπουργὸς νέα τεκμήρια· καὶ τοῦ Δ. Μαυροκορδάτου ὡς ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἀνδρὸς ἐπίσης ἀκεραίου, πεπαιδευμένου καὶ μόνου παρ' ἡμῖν δυναμένου ὡς εἰδικοῦ εἰς τοιοῦτον ἔργον νὰ τακτοποιήσῃ τὰ τῆς ἡμετέρας παιδείας, εὐρισκόμενα δυστυχῶς ἐν οἰκτρᾷ κατα-

στάσει. Τὸ Πανεπιστήμιον ἐπληρώθη ἀμαθῶν, ἀνικάνων καὶ ἀναγώγων καθηγητῶν, μὴ αἰσχυνομένων οὐδ' αὐτὰ τὰ εἰς τὴν Πρυτανείαν ὑποβαλλόμενα πονήματα νὰ ὑπεξαιρῶσιν, ὡς συνέβη ἐσχάτως μὲ τὰ ποιήματα τοῦ Βουτσιναίου διαγωνισμοῦ τοῦ 1870, ἅτινα τεσσαράκοντα περίπου τὸν ἀριθμὸν πάντα ἀφηρέθησαν ἵνα μὴ εἴπωμεν ἐκλάπησαν, ὑπὸ τινος ἱεροφάντου τῶν Μουσῶν, ἂν δύναται νὰ θεωρηθῇ τοιοῦτος ὁ τοιαῦτα πράττων.

Περὶ τῶν Γυμνασίων νομίζομεν περιττόν νὰ εἴπωμέν τι· ἡ κατάσταση αὐτῶν φαίνεται ἐκ τῶν ἐξ αὐτῶν κατ' ἔτος ἐξερχομένων μαθητῶν· ὅλως ἀκαταρτίστων, ἀμαθῶν καὶ οὐδὲ δύο λέξεις δυναμένων ἀναμαρτήτως νὰ γράψωσιν.

Ποῦ δὲ καὶ τοῦτο δύναται ν' ἀποδοθῇ ἢ εἰς τὴν ἔλλειψιν καταλλήλων καθηγητῶν, καὶ εἰς τὸν πλημμελῆ τῆς διδασκαλίας τρόπον; Παρ' ἡμῖν πάντες ζητοῦσι τὰ μεγάλα. Ἐάν τις εἶνε ἱκανὸς διὰ τὰ Σχολεῖα διδάσκαλος ζητεῖ νὰ γίνῃ καθηγητῆς τοῦ Γυμνασίου· ὁ κατάλληλος διὰ Γυμνάσιον ἱμεῖρεται πανεπιστημιακῆς ἑδρας· καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς ἐν Ἑλλάδι ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει.

Βεβαίως ἂν ὁ νῦν ὑπουργὸς δυνηθῇ νὰ ἐπενέγκῃ θεραπείαν τινὰ, θέλει ἐγκαταλείπει μνήμην ἀθάνατον καὶ θεωρηθῆσεται εὐεργέτης τοῦ ἔθνους, ὅπερ ὅπως ἀναδειχθῇ καὶ ἐκπληρώσῃ τὸν μέγαν αὐτοῦ προορισμὸν ἔχει ἀνάγκην παιδείας ἀληθοῦς καὶ ἀγωγῆς ἐμπρεπούσης εἰς ἐλεύθερον καὶ μεγάλων ἀναμνήσεων λαόν.

Τὰ περὶ ὑποτροφῶν παρὰ τοῦ Κυρ. Μαυροκορδάτου ληφθέντα μέτρα γενικῶς ἐπεδοκιμάσθησαν καὶ ἀπέδειξαν ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἔχει κανὸνα τῆς διαγωγῆς του ἢ τὸ ἔθνικόν συμφέρον. Ἐπίσης καὶ ἡ ἐγκύκλιος περὶ τῶν χρησιμευσόντων ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ Ἑλλ. σχολείοις βιβλίων εἶναι ἔργον συνετὸν, περιορίζον ἐν μέρει τὴν βιβλιοκαπηλίαν, ἣτις ἐπ' ἐσχάτων ἐκορυφώθη. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ἔπρεπε νὰ συστήσῃ δωδεκαμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν λογιωτέρων καθηγητῶν καὶ τιμιωτέρων, ἣτις λαμβάνουσα κατ' ἔτος ὑπ' ὄψιν πάντα τὰ ἐγκεκριμένα βιβλία μεταξὺ ὁμοειδῶν νὰ ἐκλέγῃ τὸ κράτιστον καὶ τούτου μέχρι ἐκδόσεως

τοῦ τελειοτέρου νὰ ἐπιτρέπη τὴν εἰσαγωγὴν εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ ἐν Ἑλλάδι σχολεῖα. Ὡστε ἀπανταχοῦ τοῦ κράτους ἢ διδασκαλία νὰ γίνεταί διὰ τῶν αὐτῶν βιβλίων καὶ νὰ μὴ ἀναγκάζεται ὁ μαθητὴς μεταβάλλων διαμονὴν ἢ σχολεῖον νὰ σπουδάζῃ διὰ δύο ἢ τριῶν διαφορετικοῦ μεθόδου βιβλίων. Ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἠθικὸν καὶ πρὸ πάντων τὸ ὑλικὸν κέρδος ἔσεται μέγιστον, διότι κατ' ἐλάχιστον ἔρον ὁ συγγραφεὺς τοῦ πρὸς διδασκαλίαν ἐγκριθέντος συγγράμματος θέλει κατ' ἔτος δαπανᾶ περὶ τὰς 3 ἢ 4 χιλιάδας ἀντιτύπων, μεγίστη ἀμιλλα θέλει ἐγερθῆ μεταξὺ τῶν δυναμένων καὶ δι' αὐτῆς εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ θέλομεν δυνηθῆ ν' ἀποκτήσωμεν κατάλληλα διδακτικὰ βιβλία, ὧν ἤδη ἐντελῶς στερούμεθα καὶ οὕτω παύσουσιν ὑπάρχουσαι εἰς χεῖρας τῶν μαθητῶν ἐσφαλμέναι καὶ μακαρονικαὶ μεταφράσεις σκοτίζουσαι ἀντὶ νὰ φωτίζωσι τὸν νοῦν.

Κατόπιν ὅμως πάντων τούτων δὲν εἶναι παράδοξον νὰ μᾶς ἐρωτήσητε, ἀλλὰ τὸ Λαυριωτικὸν ζήτημα, ἀλλ' ἡ Βουλὴ τί γίνεται; Δυστυχῶς εἶναι τὰ μόνον πράγματα περὶ ὧν καὶ τοὶ ἐπιθυμοῦντες δὲν δυνάμεθα νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὴν περιέργειάν σας. Γνωρίζομεν ὅτι ὑφίσταται εἰσέτι καὶ Βουλὴ καὶ ζήτημα Λαυριωτικόν, ἀλλὰ περὶ τῆς τύχης των οὐδὲν θετικὸν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν. Τὸ ἐν φαίνεται ὅτι ἐξήρτηται ἐκ τοῦ ἐτέρου, ἀλλ' ἴσως κατ' ἀντίθετον λόγον, ἦτοι τὸ εὐτυχὲς τέλος τοῦ Λαυριωτικοῦ ζητήματος ἴσως ἐπενέγκῃ τὸ δυστυχὲς τέλος τῆς Βουλῆς. Ἀλλὰ περὶ τούτων εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον· ὀλίγη ὑπομονή· εἶνε ἡ ἀρετὴ, ἣν ἐσύστησε καὶ αὐτὸς ὁ Χριστός.

III

Ἄλλ' ἐξερχόμενοι τῆς πολιτικῆς τύβης, ἣν οὐδέποτε ἠγαπήσαμεν, καὶ εἰς ἣν ὡς δὲν ἀμφιβάλλομεν καὶ ὑμεῖς, ἀγαθαὶ ἀναγνώστριαι, οὐδεμίαν τέρψιν εὐρίσκετε ἢ ἀκούσωμεν περιεργόν τι ἀνέκδοτον ὅπερ ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ 1692 καὶ εἰκονίζει τὸν χαρακτῆρα τῶν ὑπαθῶν τοῦ περιφήμου ἐκείνου καλογηρικοῦ, οὐχὶ βε-

βαίως ὀρθοδόξου, τάγματος καθ' οὗ ἐξηγήθη σύμπασα ἡ Εὐρώπη θεωροῦσα αὐτὸ ὡς λυμεῶνα καὶ ἀνατροπέα τῶν κοινωنيῶν. Δὲν θ' ἀπαλλαγθῇ ποτε ἡ ἀνθρωπότης τῶν μελανῶν τούτων κτηνῶν τῶν ἐκμεταλλευομένων τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, καὶ εἰς οὐδὲν ἕτερον συντελούντων ἢ εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιάζωσι καὶ διαιωρίζωσι τὰ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων μίσος; Ἄρά γε θὰ ἦτο δυστυχέστερα ἢ ἀνθρωπότης ἄνευ καλογήρων;

α' Ὁ Ἐκλέκτωρ τῆς Σαξωνίας Λύγουστος Β' ἦλθε μετὰ τὴν οὐγγρικὴν ἐκστρατείαν εἰς Βιέννην, ὅπως προσφέρῃ τὰ σεβάσματα τοῦ εἰς τὸν Αὐτοκράτορα Λεοπόλδον. Ὁ Αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος Α' ὑπεδέχθη καὶ ἐπεριποιήθη τὸν Ἐκλέκτορα μεθ' ὅλης τῆς εὐκρινείας καὶ ἀερότητας ὅπως οὐδέποτε εἶχε γίνεαι εἰς Ἡγεμόνα διαμαρτυρούμενον. Λαμπραὶ ἐορταὶ διετάχθησαν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ, εἰς ἃς ἄπειρον πλῆθος ἔλαβε μέρος· μετὰ τοῦ πρίγκιπος Ἰωσήφ (μετὰ ταῦτα Αὐτοκράτορος Ἰωσήφ Α') συνέδεσεν ὁ Ἐκλέκτωρ στενήν φιλίαν. Ἡμέραν δὲ τινα εἶχε παρακαλέσει ὁ πρίγκιψ τὸν φίλον του νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ λίαν πρῶτ' εἰς τὸ δωμάτιόν του· πρὸς μεγάλην του ὅμως ἐκπληξίν τὸν εὐρεν ἐν τῇ κλίνῃ του ὠχρὸν, ἠλλοιωμένον καὶ λίαν τεταραγμένον. Θεέ μου! ἀνεφώνησεν ὁ Ἐκλέκτωρ, τί ἐπάθετε;

αὐτὸ τρομακτικώτερον πάθημα, ἀπῆντησεν ὁ πρίγκιψ. Ἀκούσατε. Μόλις εἶχα κοιμηθῆ δύο ὥρας κατὰ τὴν νύκτα ταύτην, ὅτε μοὶ ἐπαρουσιάσθη τρομερώτατον φάντασμα· ἤνοιξε μὲ δυνατώτατον κρότον ἡ θύρα τοῦ δωματίου μου, ὑπὸ δὲ τὸν κρότον ἀλύσεων ἦλθε πρὸ τῆς κλίνης μου μορφή ἰσχνὴ καὶ λευκὴ, ἣτις δι' ἐσθεσμένης καὶ ὡς ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ἐξερχομένης φωνῆς μοὶ εἶπε. «Πρίγκιψ Ἰωσήφ, εἶμαι μορφή ἐξεληθοῦσα ἐκ τοῦ καθαρτηρίου πυρός. Κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν ἐγκατέλειψα τὸν τόπον ἐκεῖνον τῆς κολάσεως διὰ νὰ σοὶ ἀναγγείλω ὅτι ἡ φιλία τὴν ὁποίαν συνέδεσας μετὰ τοῦ Ἐκλέκτορος θὰ σὲ κρημνίσῃ εἰς τὰ βάραθρα τοῦ ἄδου· ἔρχομαι νὰ σὲ νοθετήσω νὰ ἀπαρνηθῆς τὴν φιλίαν τοῦ εἰδωλολάτρου. Μὴ ἀντιστῆς εἰς τὴν παντοδυναμίαν, ἥλιως περιμένε τὴν γέεναν τοῦ πυρός. Μετὰ τρεῖς

ἀντ' ἐμοῦ εἰς τὸ παιγνίδιον, ἐπειδὴ εἰς ἐμὲ τὸ ἀπηνόρευσε ὁ βασιλεὺς.

Ὁ Βαρῶνος τῆς Ἀδρέτ φανατικώτατος Καλβινιστῆς καὶ ἀπηνέστατος τὴν καρδίαν διεσκέδαζε πάντοτε διὰ θηριωδῶν καὶ ἀπανθρώπων διασκεδάσεων καταστρέφων παντοιοτρόπως τὴν ζωὴν τῶν Καθολικῶν οἵτινες ἔπιπτον εἰς χεῖρας του. Κυριεύσας διὰ τῶν αἰμοχαρῶν ἐκστρατειῶν του κατὰ τὸ 1562 τὸ φρούριον Μοβρισὲν ἐν τῇ Φορέζῃ διέταξε κατὰ πρῶτον οἱ ἐπισημότεροι τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ φρουρίου ἐκείνου ν' ἀποκεφαλίσθωσι καὶ πρὸ τοῦ γεύματος ν' ἀναβιβάσωσι πάντας τοὺς λοιποὺς εἰς ὑψηλοτάτην καὶ ἀπόκρημνον κορυφὴν ὅπου καὶ ὁ ἴδιος καθήμενος εἰς προετοιμασθὲν μέρος ἔμελλε νὰ διασκεδάσῃ κατὰ τὸ σὺνηθες θεώμενος αὐτοὺς κατακρημνιζομένους ἐκ τοῦ ἀποτόμου ἐκείνου βράχου. Ἄλλ' εἰς τῶν δυστυχῶν τούτων, Γασκῶνος τὴν πατρίδα, κτύπησε ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ θανατηφόρου πηδήματος διὰ τινος εὐφυοῦς ἀπαντήσεως. Ἦτοιμάζετο καὶ ἔτρεχε πρὸς τὰ πρόσω ὅπως ρίφθῃ, ἀλλ' ὅτε ἔφθανεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ βράχου, ἴστατο ἐν τῷ ἅμα καὶ ἤρχιζεν ἐκ νέου τὸ αὐτὸ τρέξιμον. Ὁ Βαρῶνος παροργισθεὶς ἐκ τούτου τοῦ τρόπου ἀνακράζει—Θὰ τελειώσῃς λοιπόν; εἶναι ἡ τρίτη φορά καθ' ἣν ἐπαναλαμβάνεις τὸ ἴδιον παιγνίδιον. — Μὰ τὸν θεόν, ἐξοχώτατε, τῷ ἀπαντᾷ ὁ Γασκῶνος, σὰς παραχωρῶ τὴν θέσιν ἔστω καὶ διὰ τετάρτην φοράν. Ἡ ἀστείότης αὕτη λεχθεῖσα ἐν καιρῷ ἐσχάτου κινδύνου παρεκίνησε τὸν ἀνηλεῆ Βαρῶνον νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον.

Ἰππότης τις ζῶν ἐκ τῶν χρημάτων ἅτινα ἐδανείζετο χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἀποδίδῃ, ἀπηνυθύνθη ποτὲ καὶ εἰς τὸν ἄγιον Φραγκίσκον παρακαλῶν αὐτὸν ὅπως τῷ δανείσῃ εἴκοσι φράγκα· ὁ ἅγιος τῷ ἀπαντᾷ· Λάβε, φίλε μου, δέκα φράγκα, ἃ σοὶ δίδω ἀντὶ νὰ σοὶ δανείσω εἴκοσι καὶ οὕτως ἀμφότεροι θέλομεν ὠφελῆθῃ.

Ὁ Δουξ Λεστισιέρ ὑπέργηρος ὢν ἐνυμφεύθη· ὁ Καρδινάλιος Κοασλίνιος ἐπίσκοπος τῆς Ὀρλεάνς ἠρώτησε τὸν γέροντα δοῦκα διὰ τί ἐνυμφεύθη· διὰ ν' ἀποκτήσῃ τέκνα, ἀπαντᾷ ὁ γέρον· καὶ ὁμῶς, λέγει ὁ ἐπίσκοπος, ἡ σύζυγός σας φαίνεται πολὺ ἐνάρετος.

Δικαστὴς τις μέλλων ν' ἀπαγγεῖλῃ τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν εἰς τινὰ κακοῦργον, ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν οὕτω: Ἀἰωάννη, τὸ δικαστήριον εἶχε πράγματι τὴν πρόθεσιν ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσίν σου διὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον· ἀλλὰ κάμνει πολὺ ψῦχος, καὶ αἱ φυλακαὶ μας εὐρίσκονται εἰς κακὴν κατάστασιν· ὅλα τὰ παράθυρα εἶναι συντετριμμένα, αἱ θερμάστραι καπνίζουν, εἶναι πολλὴ ὑγρασία, ὁ ἀριθμὸς τῶν δωματίων εἶναι τόσῳ μέγας ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς ἕκαστον ἢ ἐν μόνον σκέπασμα. Διὰ ταῦτα πάντα καὶ ἵνα συντάμωμεν ὅσον τὸ δυνατόν τὰ παθήματά σου, ἀπεφασίσαμεν ἵνα λάβῃ χώραν αὔριον τὸ πρῶτ' ἢ ἐκτέλεσίς σου μετὰ τὸ πρόγευμά σου καθ' ἣν ὥραν ἤθελεν ἐγκρίνει ὁ ἀστυνόμος καὶ σὺ νομίσῃς καταλληλοτέραν.»

Α. Π. Α.

Εἰσελθὼν πατὴρ τῆς εἰς τὴν τάξιν τοῦ υἱοῦ του εἶπεν αὐτῷ: Ἀ' Ἐργάζεσαι, σπουδάζεις τί κάμνεις τέλος πάντων; — Ἀ' Ἐγὼ, πάτερ, περιμένω νὰ φύγωμεν, εἶπεν.

ΑΙΝΙΓΜΑ Δ'.

Αἰωνίως τρέχω, τρέχω καὶ γεννῶ καὶ καταπίνω.
Ἄν τὸν τράχηλόν μου κόψῃς ἐν τετράποδον θὰ γίνω.

Ὁ πρῶτος ἐξ Ἀθηνῶν, τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ λύτης θὰ λάβῃ ὅ,τι καὶ ὁ λύσων τὸν Γρίφον.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΠΑΡΘΡΑΜΑ

Κατὰ παραδρομὴν τοῦ ξυλογράφου ἐν τῷ γρίφῳ τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου παρελήφθη νὰ τεθῇ τὸ μουσικὸν στοιχεῖον λὰ ἐντὸς τῶν ἐπὶ τούτῳ γραμμῶν· ἐπαμένως ὁ κατόπιν τῆς διορθώσεως τοῦ παροράματος τούτου λύσας τὸν γρίφον θέλει λάβῃ τὴν ὀριζομένην ἀμοιβήν.